סֵפֶר

תּוֹרָה אוֹר

וְהוּא לְקוּטֵי אֲמָרִים,
אִמְרוֹת ה׳ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת, מְזוּקָּקִים שִׁבְעָתַיִם וּבְרוּרוֹת,
מַאֲמָרִים יְקָרִים מְאִירִים כְּסַפִּירִים, מְזָהָב וּמִפַּז נֶחְמָדִים,
עַל סִדְרֵי פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה
וְדָבָר בְּעִתּוֹ מְיוּסָּדִים
לַחֲנוּכָּה וּלְפוּרִים, וְשִׁיר־הַשִּׁירִים וּמוֹעֲדִים, וְרֹאשׁ־הַשָּׁנָה וְיוֹם־הַכִּפּוּרִים

*

נֶאֱמְרוּ מִפִּי
קְדוֹשׁ עֶלְיוֹן, אֲדוֹנֵנוּ וּמוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ הַגָּדוֹל,
הַגָּאוֹן, אוֹר עוֹלָם, אִישׁ אֱלֹקִים, קָדוֹשׁ וְטָהוֹר כְּעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטוֹהַר,
כְּבוֹד קְדוֹשַׁת שֵׁם תִּפְאַרְתּוֹ

מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הָרַב רַבִּי **שְׁנִיאוֹר זַלְמָן** נִשְׁמָתוֹ בְּגִנְזֵי מְרוֹמִים

אֲשֶׁר דָּרַשׁ דָּרַשׁ מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, וּנְתָנוֹ לִכְתּוֹב, רוֹב הַדְּרוּשִׁים, עַל יְדֵי אָחִיו, תַּלְמִידוֹ, הָרַב הַגָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל, יָרֵא וְחָרֵד

לִדְבַר ה׳, מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי **יְהוּדָה לֵיב** זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, מַגִּיד מֵישָׁרִים וּמוֹרֶה צֶדֶק דְּקְהִלָּה קַדִּישָׁא יַאנָאוויטש,

וְעַל פִּי צִוּוּי כְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמוּ״ר נִשְׁמָתוֹ עֵדֶן כָּתַב כְּתִיבָה תַּמָּה וּמְאוּשָּׁרָה, וְרוּבָם סִדֵּר לִפְנֵי אָחִיו אַדְמוּ״ר נִשְׁמָתוֹ עֵדֶן, וְהוּא הִגִּיהַּ אוֹתָם בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ, בִּכְתָבוֹ וְכִלְשׁוֹנוֹ.

מַהֲדוּרָה בְּהִירָה, מְנֻקֶּדֶת, מְפֻסֶּקֶת וְעִם פְּתִיחַת רָאשֵׁי הַתֵּיבוֹת

דְּרוּשִׁים לְפָרָשַׁת וַיֵּשֶׁב וַחֲנוּכָּה

❖ וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ
❖ וְחִנָּה אֲנַחְנוּ מְאַלְמִים
❖ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב
❖ בְּכ״ה בְּכִסְלֵיו יוֹמֵי דַּחֲנוּכָּה
❖ כֹּה אָמַר ה׳ צְבָאוֹת

יוֹצֵא לָאוֹר עֶרֶב שַׁבָּת קֹדֶשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב ה׳תשפ״ה

שְׁנַת חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ לִבְרִיאָה

ChassidutBehirah.com

אֲצָל כַּמָּה וְכַמָּה חֲסִידִים הָיָה מִנְהָג לִלְמוֹד בְּכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ, (וּבְמִיּוּחָד בְּשַׁבָּתוֹת הַחוֹרֶף – בְּתוֹרָה־אוֹר, וּבְשַׁבָּתוֹת הַקַּיִץ (וְסִיּוּם הַחוֹרֶף) – בִּלְקוּטֵי־תוֹרָה), וְאֵצֶל כַּמָּה הָיָה הַמִּנְהָג לִלְמוֹד אוֹתָהּ (עַל כָּל פָּנִים בְּשִׁטְחִיּוּת) עִם בְּנֵי מִשְׁפַּחְתָּם, גַּם עִם יְלָדִים בְּגִיל הַבַּר־מִצְוָה (אוֹ גַּם פָּחוֹת מִזֶּה).
(סֵפֶר הַשִּׂיחוֹת ה'תשמ"ט, פָּרָשַׁת לֶךְ לְךָ, עַמּוּד 41)

יֵשׁ לְעוֹרֵר, שֶׁכָּמוֹ שֶׁלּוֹמְדִים אֶת כָּל סֵפֶר הָרַמְבַּ"ם לְהֶיוֹתוֹ כּוֹלֵל אֶת כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, עַל דֶּרֶךְ זֶה יֵשׁ לִלְמוֹד אֶת הַסְּפָרִים תּוֹרָה־אוֹר וְלִקּוּטֵי־תוֹרָה, הַמְּהַוִּים תּוֹרָה־שֶׁבִּכְתָב דְּתוֹרַת הַחֲסִידוּת. וְכֵידוּעַ שֶׁתּוֹרָה־אוֹר וְלִקּוּטֵי־תוֹרָה הֵם שְׁנֵי חֲלָקִים שֶׁל סֵפֶר אֶחָד וְהֶמְשֵׁךְ אֶחָד.
(שִׂיחַת שַׁבָּת פָּרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה, כִּנּוּס הַשְּׁלוּחִים ה'תשנ"ב בְּלִבְּתִי מוּגָה)

אֶל הַלּוֹמֵד

הַדְּרוּשִׁים נֶעְתְּקוּ מִמַּהֲדוּרַת הַ"תּוֹרָה אוֹר" שֶׁבַּאֲתַר סִפְרִיַּת חַבַּ"ד, וְהֻגְהוּ עַל פִּי מַהֲדוּרַת קָהָ"ת ה'תשפ"ג.

כָּל הַזִּכְיוֹנוֹת שֶׁל הַמַּאֲמָרִים שְׁמוּרוֹת לְהוֹצָאַת קָהָ"ת.

לְמַעַן יָרוּץ הַקּוֹרֵא:

חִלַּקְנוּ הַפְּרָקִים לְפִסְקָאוֹת קְצָרוֹת, וּפִסַּקְנוּ בְּפִסּוּק מָלֵא, הַדְּרוּשִׁים מְקֻטָּעִים, מְנֻקָּדִים וּמְפֻסָּקִים, וְהֶעֱבַרְנוּ אֶת רוֹב הַ'מַּאֲמָרִים הַמְּסֻגָּרִים' ('עַיִן', 'כמ"ש') – לְשׁוּלֵי הַגִּלָּיוֹן. כְּמוֹ כֵן הוֹסַפְנוּ אֶת הַשִּׁנּוּיִים מִכִּתְבֵי יָד שֶׁמּוֹפִיעִים בְּמַהֲדוּרָה זוֹ, בְּשׁוּלֵי הַגִּלָּיוֹן.

תִּקַּנּוּ כַּמָּה וְכַמָּה מִטָּעֻיּוֹת הַדְּפוּס, אַךְ עַדַיִן אֶפְשָׁר שֶׁמְּצָאנוּ טָעֻיּוֹת בַּנָּקוּד, בְּפֵעְנוּחַ קְצוּרֵי מִלִּים וְרָאשֵׁי־תֵּיבוֹת, וְעוֹד.

פָּתַחְנוּ אֶת רוֹב רָאשֵׁי־הַתֵּיבוֹת, אַךְ הִשְׁאַרְנוּ כַּמָּה רָאשֵׁי־תֵּיבוֹת נְפוֹצִים, שֶׁנּוֹהֲגִים לַהֲגוֹתָם בְּרָאשֵׁי־תֵּיבוֹת; בֵּינֵיהֶם:

א"ק (**אָדָם קַדְמוֹן**); **בי"ע** (**בְּרִיאָה, יְצִירָה עֲשִׂיָּה**); **אבי"ע** (**אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה**); **דַּ"צ"ח, דַּ"צַ"ח"מ** (**דּוּמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר**); **זָ"א** (**זְעֵיר אַנְפִּין**); **זו"נ** (**זָ"א וְנֻקְבָא, אוֹ זָכָר וּנְקֵבָה**); **חַבַּ"ד** (**חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת**); **חַגַּ"ת** (**חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת**); **חֲזַ"ל** (**חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה**); **מַ"נ** (**מַיִם נְקֵבִין**); **מַ"ד** (**מַיִם דּוּכְרִין**); **נָהַ"י** (**נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד**); **נַ"נ, נַרַנ"ח** (**נֶפֶשׁ, רוּחַ נְשָׁמָה, חַיָּה**); **רַדְלָ"א** (**רִישָׁא דְּלָא אִתְיְדַע**); **רַזַ"ל** (**רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה**)

כְּמוֹ כֵן הִשְׁאַרְנוּ בְּרָאשֵׁי־תֵּיבוֹת: **שֵׁמוֹת אֲנָשִׁים**[2] **וּמִסְפָּרִים**[3] **וְאוֹתִיּוֹת**[4].

זֹאת לְמוֹדְעֵי; כִּי יֵשְׁנָן תֵּיבוֹת שֶׁנִּתַּן לְנַקְּדָן בְּכַמָּה אוֹפַנִּים. אָמְנָם, בָּחַרְנוּ בְּאֶחָד מֵהֶם, וְנִקַּדְנוּ אוֹתָם כַּמְקֻבָּל לַהֲגוֹת אוֹתָם, אֲבָל אֵינוֹ מְכָרָח.

❖ פֵּעְנוּחַ קְצוּרֵי תֵּיבוֹת וְרָאשֵׁי־תֵּיבוֹת הוּא **בְּדֶרֶךְ אֶפְשָׁר**. אַף שֶׁבִּכַמָּה מְקוֹמוֹת נִתַּן לִלְמוֹד סְתוּם מִן הַמְּפוֹרָשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר, עֲדַיִן רַבִּים רָאשֵׁי־הַתֵּיבוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לִפְתּוֹר בְּכַמָּה אוֹפַנִּים, וְאֵין לָהֶם הֶכְרֵעַ [לְדִגְמָא: **כמ"ש**: 'כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב', 'כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר', 'כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר'. **הנ"ל**: 'הַנִּזְכָּר' – 'לְעֵיל' אוֹ 'לְמַעְלָה' אוֹ 'לְקַמָּן']. פָּתַחְנוּ אָמְנָם בְּאוֹפֶן אֶחָד, אַךְ אֶפְשָׁר שֶׁהַכַּוָּנָה הִיא בְּאוֹפֶן אַחֵר[5].

❖ הַפְּסוּקִים הַמּוּבָאִים בַּלִּקּוּטֵי תּוֹרָה הֵם בְּדֶרֶךְ כְּלָל בִּכְתִיב מָלֵא (ו' בְּחוֹלָם אוֹ שׁוּרֶק; י' בְּחִירֶק). הִשְׁאַרְנוּ אוֹתָם מָלֵא גַּם לְאַחַר הַנִּקּוּד.

❖ כַּיָּדוּעַ, בִּדְרוּשֵׁי חֲסִידוּת מוּבָאִים לִפְעָמִים לִשּׁוֹנוֹת חֲזַ"ל בְּגִרְסָאוֹת שׁוֹנוֹת[6], אוֹ בְּשִׁנּוּיֵי לָשׁוֹן. כְּדֵי לְהָקֵל עַל הַקּוֹרֵא הוֹסַפְנוּ מֵרְכָאוֹת לַמּוּבָא מֵחַזַ"ל גַּם כְּשֶׁאֵינוֹ צָטוּט מְדֻיָּק שֶׁל הַלָּשׁוֹן. בְּשׁוּלֵי הַגִּלָּיוֹן הֵבֵאנוּ, בְּחֵלֶק מֵהַמְּקוֹמוֹת [בְּסוּגְרַיִם מְרֻבָּעִים, וּבְאוֹת פָּזוּן], הַלְּשׁוֹנוֹת כְּפִי שֶׁהֵם בַּמָּקוֹר.

❖ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הִשְׁלַמְנוּ הַפְּסוּקִים וּמַאֲמָרֵי חֲזַ"ל [בְּסוּגְרַיִם מְרֻבָּעִים, וּבְאוֹת פָּזוּן]. בִּמְקוֹמוֹת אֲחָדִים הִשְׁלַמְנוּ תֵּיבוֹת לְהָקֵל אֶת הַקְּרִיאָה, וּבָאִים בְּסוּגְרַיִם מְרֻבָּעִים.

❖ לַלְּשׁוֹנוֹת בַּאֲרָמִית, מֵהַזֹּהַר וְכַדּוֹמֶה, הֵבֵאנוּ בְּשׁוּלֵי הַגִּלָּיוֹן תִּרְגּוּם לִלְשׁוֹן־הַקֹּדֶשׁ [בְּסוּגְרַיִם מְרֻבָּעִים, וּבְאוֹת פָּזוּן].

❖ לְרַבִּים מֵהַפְּסוּקִים וּמַאֲמָרֵי חֲזַ"ל שֶׁהוּבְאוּ בַּדְּרוּשִׁים, צִיֵּן אַדְמו"ר הַצֶּמַח־צֶדֶק מְקוֹרוֹתָם, וְהֶצְגְּנוּ אוֹתָם בְּאוֹת קְטַנָּה. כְּמוֹ כֵן הִצְגְּנוּ גַּם אֶת הַצִּיּוּנִים וּמַרְאֵי־מְקוֹמוֹת שֶׁבְּהַגָּהוֹת הַצֶּמַח־צֶדֶק.

כְּדֵי לְהַבְדִּיל בֵּינָם לְבֵין הַמְּקוֹרוֹת שֶׁנּוֹסְפוּ בְּמַהֲדוּרָה זוֹ, מֻצָּגִים הַמְּקוֹרוֹת שֶׁנּוֹסְפוּ בְּאוֹת פָּזוּן.

❖ הַמַּרְאֵי מְקוֹמוֹת וְצִיּוּנִים וְהַהוֹסָפוֹת מִכְּתָבֵי יָד מְבוּסָּסִים עַל הַנִּדְפָּס בְּהוֹסָפוֹת לְתוֹרָה אוֹר הוֹצָאַת קָהָ"ת תשפ"ג.

❖ בִּשְׁלֻשׁוֹן שֶׁל פָּסוּק מוֹפִיעַ כַּמָּה פְּעָמִים בַּתַּנַ"ךְ עִיַּן לְמָקוֹם הָרִאשׁוֹן, אֶלָּא אִם בָּרוּר שֶׁהַכַּוָּנָה הִיא לְפָסוּק מְסֻיָּם.

❖ הַגָּהוֹת הַצֶּמַח־צֶדֶק שֶׁאֵינָן צִיּוּן מַרְאֶה מָקוֹם בִּלְבַד, מֻצָּגִים בְּאוֹת כְּמוֹ הַפְּנִים, אַךְ קְטַנָּה מֵעַט. חֵלֶק מֵהַהַגָּהוֹת בָּאוֹת בְּשׁוּלֵי הַגִּלָּיוֹן וְחֵלֶק בִּפְנִים, אַךְ בְּאוֹת קְטַנָּה.

❖ תְּחִלַּת כָּל עֲמוּדָה בַּתּוֹרָה אוֹר הַמְּקוֹרִי סְמֻנָּה בְּסוּגְרַיִם חַדִּים כָּךְ: <א>.

*

נִתַּן לְהוֹרִיד אֶת הַקְּבָצִים בַּכְּתוֹבֶת: ChassidutBehirah.com

"שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין". לָכֵן נְבַקֵּשׁ מִכָּל אֶחָד שֶׁיִּמְצָא שְׁגִיאוֹת אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶעָרוֹת, לִשְׁלוֹחַ אֵלֵינוּ לַכְּתוֹבֶת: LikutayTorah@gmail.com, וְתוֹדָה חֲמָה מֵרֹאשׁ.

עֶרֶב שַׁבָּת קֹדֶשׁ פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב, ה'תשפ"ה

---

[1] רְאֵה "תּוֹרַת שָׁלוֹם – סֵפֶר הַשִּׂיחוֹת" עַמּוּד 2. תּוֹרַת מְנַחֵם – רְשִׁימַת הַיּוֹמָן עַמּוּד קצז.

[2] כְּמוֹ: **הָאֲרִיזַ"ל** (**הָרַב אֲדוֹנֵנוּ רַבִּי יִצְחָק [לוּרְיָא] זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה**), **רַחַ"ו** (**רַבִּי חַיִּים וִיטָאל**); **רַמַ"ז** (**רַבִּי מֹשֶׁה זַכּוּתָא**), וְעוֹד. וּרְאֵה שִׂיחַת יוֹם ב' דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה תשמ"ח סָעִיף ב אוֹדוֹת הַזִּכָּרַת שְׁמוֹת רַבּוֹתֵינוּ נְשִׂיאֵינוּ בְּרָאשֵׁי תֵּיבוֹת.

[3] כְּמוֹ: מַ"ה; בַּ"ן, (נ"ב); סַ"ג; רְמַ"ח; רַפַּ"ח; שַׁסָּ"ה וְעוֹד.

[4] כְּמוֹ: מַנְצְפַּ"ךְ.

[5] בְּ"הַקְדָּמַת הַמְּלֻקָּט" לְסֵפֶר הַתַּנְיָא נִכְתַּב: "אַגֶּרֶת הַשְּׁלוּחָה לְכָלְלוּת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ יצ"ו", וּבְסִפֵּר "שִׁיעוּרִים בְּסֵפֶר הַתַּנְיָא" פֵּעְנַח: "יְבָרְכֵם **צוּרֵנוּ** וְיִשְׁמְרֵם": וְהָעִיר כְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמו"ר: "אוֹ יֵשׁ לוֹמַר יִשְׁמְרֵם **צוּרֵנוּ** וְגוֹאֲלֵנוּ, אוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ. וּלְהָעִיר מִתְּפִלַּת "**צוּר** יִשְׂרָאֵל קוּמָה **בְּעֶזְרָת**...". – אוּלַי לָכֵן **גַּם כֵּן** הוּא בְּרֹאשֵׁי תֵּיבוֹת בִּכְדֵי שֶׁיִּכָּלוֹל כָּל הַבְּרָכוֹת". וּבְשִׂיחַת שַׁבָּת פָּרָשַׁת דְּבָרִים ה'תש"ל, הֶעָרָה 3 (תּוֹרַת מְנַחֵם, הִתְוַעֲדוּיוֹת חֵלֶק סא עַמּוּד 121): "וְכֵיוָן שֶׁנֶּאֱמַר "לְכאו"א" בְּרָאשֵׁי־תֵּיבוֹת, הֲרֵי זֶה יָכוֹל לְהִתְפָּרֵשׁ 'לְכָל אֶחָד **וְאַחַת**'". וּרְאֵה סֵפֶר הַשִּׂיחוֹת תשמ"ז חֵלֶק א עַמּוּד 345 וּבְהֶעָרָה 62).

[6] רְאֵה הֶעָרַת כְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמו"ר בְּסֵפֶר הַשִּׂיחוֹת ה'תש"א עַמּוּד 59: "בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדַא"ח מוּבָאִים מַאֲמָרֵי רַז"ל בִּגִירְסָא בִּלְתִּי רְגִילָה, וְהוּא בִּשְׁתֵּי פָּנִים: א. הַגִּירְסָא שֶׁאֵינָהּ רְגִילָה מִדְּוַיְקַת יוֹתֵר. ב. שֶׁתֵּי הַגִּירְסוֹת מִדְּוַיְקוֹת, אֲבָל לְהָעִנְיָן הַמִּתְבָּאֵר בַּמָּקוֹם זֶה מַתְאִים מַאֲמָר רַז"ל הַמּוּבָא כִּפְי פֵּירוּשׁוֹ עַל פִּי הַגִּירְסָא הָאֵינָהּ רְגִילָה דַּוְקָא". וּרְאֵה סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תש"ח עַמּוּד 272 הֶעָרָה ה.

פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב וַחֲנוּכָּה

<כו, ג>

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ[1]

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן" (פָּרָשָׁתֵנוּ לז, א):

לְהָבִין עִנְיָן זֶה. גַּם[2] כָּפֶל לְשׁוֹן **"בְּאֶרֶץ** מְגוּרֵי אָבִיו **בְּאֶרֶץ** כְּנָעַן".

הִנֵּה כְּתִיב (תְּהִלִּים קטז, ט): "אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' **בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים**"[3]. שְׁיֵשׁ שְׁנֵי אֲרָצוֹת, שֶׁהֵם ב' בְּחִינַת כֵּלִים לְהַשְׂרָאַת חַיִּים עֶלְיוֹנִים (וּכְמוֹ "חַיִּים" לְשׁוֹן רַבִּים[4] כָּךְ "אֲרָצוֹת" לְשׁוֹן רַבִּים)[5].

וּבְיאוּר הָעִנְיָן, צָרִיךְ לְהָבִין לָמָּה נִקְרָא **אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל** בִּכְלָל[6] הַתּוֹרָה "אֶרֶץ כְּנַעַן"[7], וַהֲרֵי "חָם הוּא אֲבִי כְּנַעַן" (בְּרֵאשִׁית ט, יח), וּמַה הוּא הַיִּחוּס שֶׁבַּח אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בָּזֶה[8]?

(גַּם לְהָבִין מַה שֶּׁכָּתוּב: "בִּכְנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה"[9]).

גַּם מַה שֶּׁכָּתוּב (זְכַרְיָה יד, כא): "וְלֹא יִהְיֶה כְנַעֲנִי עוֹד בְּבֵית ה' צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא"[10].

הִנֵּה נוֹדָע שֶׁכָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ נִדְרֶשֶׁת בְּ"זֶה לְעוּמַת זֶה": כִּי כְּמוֹ שְׁיֵּשׁ לָבָן וְעֵשָׂו בַּקְּלִיפָּה, וְכֵן שַׂר הַטַּבָּחִים וְשַׂר הַמַּשְׁקִים וְכוּ'[11], כָּךְ יֵשׁ כָּל בְּחִינוֹת אֵלּוּ בַּקְּדוּשָּׁה[12], כִּי "זֶה לְעוּמַת זֶה עָשָׂה אֱלֹהִים"[13].

וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה בְּנֵי נֹחַ[14] הֵם לְמַעְלָה בַּקְּדוּשָּׁה ג' בְּחִינוֹת גְּוָונֵי קֶשֶׁת: חִיוָּר[15], סוּמָק, יָרוֹק[16], אֶלָּא שֶׁבְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָעוֹלָמוֹת בִּבְחִינַת נְפִילָה מִמַּדְרֵגָה אַחַר מַדְרֵגָה נַעֲשָׂה "חָם – גַּשְׁמִי – אֲבִי כְּנַעַן".

וּלְהָבִין עִנְיַן **כְּנַעַן בַּקְּדוּשָּׁה**:

הִנֵּה **כְּנַעַן** פֵּירוּשׁוֹ **סוֹחֵר**[17], כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כג, ח): "כְּנַעֲנֶיהָ[18] נִכְבְּדֵי אָרֶץ"[19], וּכְתִיב: "בִּכְנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה". הַיְינוּ עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל,

---

[1] (דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב: תּוֹרַת חַיִּים רֵישׁ פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב [קצח, א]. אוֹר הַתּוֹרָה שָׁם [וַיֵּשֶׁב כְּדִלְקָמָן] (צִיּוּן בְּבוֹד קְדוּשַּׁת אַדְמוּ"ר).

"אֶת זוֹ דָּרַשׁ אַדְמוּ"ר בְּשַׁבָּת פָּרָשָׁה וַיֵּשֶׁב [כג כִּסְלֵו] תקס"ג" (כְּתַב יָד 633. וְעוֹד).

נוֹסַח הַמַּאֲמָר שֶׁלְּפָנֵינוּ הוּא מֵהֻנָּחַת הַמַּהֲרִי"ל (כְּתַב יָד 633 יא, א. וְעוֹד).

נוֹסַח אַחֵר – הֻנָּחַת אַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי – מַאֲמֵרֵי אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן עַל פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה חֵלֶק א עַמּוּד קפג.

הַמַּאֲמָר שֶׁלְּפָנֵינוּ עִם הַגָּהוֹת וְכוּ' – אוֹר הַתּוֹרָה וַיֵּשֶׁב (בְּרֵאשִׁית כְּרָךְ ב) רנא, ב (לְשׁוֹן הַתּוֹרָה אוֹר עִם הַגָּהוֹת, וְהֶמְשֵׁךְ הַהַגָּהוֹת – כְּרָךְ ב רנח, א). כְּרָךְ ה תתפח, א (עִם עוֹד הַגָּהוֹת). כְּרָךְ ה תתצח, א (הֶעָרָה בְּעִנְיַן הַכְּפָל ב' פְּעָמִים אֶרֶץ). תתצט, ב. כְּרָךְ ז תתתלז, א (הַגָּהוֹת). תתלז, ב. דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְזֶה תר"ח – הֻנָּחַת רַבִּי הִלֵּל מִפַּאריטְשׁ – פֶּלַח הָרִמּוֹן בְּרֵאשִׁית צו, ג.

נִתְבָּאֵר בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב" סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרל"ט חֵלֶק א עַמּוּד נד וְסִיּוּמוֹ שָׁם עַמּוּד פא.

לְכָלְלוּת הַמַּאֲמָר – רְאֵה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל זֶה תשכ"ז. תשל"ב. תשמ"א. תשמ"ו.

[2] (רְאֵה כְּלִי יָקָר עַל הַפָּסוּק. וּרְאֵה שִׂיחַת שַׁבָּת פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב תשכ"ב – תּוֹרַת מְנַחֵם חֵלֶק לב עַמּוּד 321).

[3] (רְאֵה לְעֵיל כב, ד. לְקַמָּן עח, ד).

[4] (דְּהַיְינוּ רִבּוּי מִינֵי חַיּוּת (הֻנָּחַת אַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי, עַיֵּין שָׁם)).

[5] (הַמּוּבָא בַּסּוֹגְרַיִּים הוּא הֻנָּחַת הַמַּהֲרִי"ל אָחִיו שֶׁל כְּבוֹד קְדוּשַּׁת אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן (אוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כְּרָךְ ב רנא, ב)).

[6] (בְּכָל הַתּוֹרָה "אֶרֶץ כְּנַעַן": בִּכְתַב יָד 633: "בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ – בִּלְשׁוֹן אֶרֶץ כְּנַעַן").

[7] (אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּמַעֲרָב לְיִרְדֵּן – לֶךְ לְךָ יז, ח. מִסְעֵי לד, ב. לה, י. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּמַּעֲרָב לְיִרְדֵּן מְזֻרָּחָה נִקְרֵאת לָרוֹב בְּשֵׁם אֶרֶץ הַגִּלְעָד – מַטּוֹת לב, מ. מַסְעֵי לב, נט. יְהוֹשֻׁעַ נב, מ. וְעוֹד).

[8] (וְאִם מֻחֶלֶת שְׁמִתְחִלָּה הָיְתָה תַּחַת יַד כְּנַעַן, הֲלֹא זֶה הוּא מַדְרֵיגָה גְּרוּעָ מְאוֹד, כְּמַאֲמָר רַז"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה לו) עַל פָּסוּק "וְחָם הוּא אֲבִי כְּנַעַן": "אֲבִי פִּחְתָּא", כְּלִי פָּחוּת וְגָרוּעַ וּמְקוֹלָקָל, וְאִם כֵּן לָמָּה תִּקָּרֵא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל שֵׁם הַגָּרוּעַ הֲלֹא יוֹתֵר טוֹב שֶׁתִּקָּרֵא עַל שֵׁם הַמַּעֲלָה שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיְתָה תַּחַת יָדָם אַחַר כָּךְ (פֶּלַח הָרִמּוֹן (צז, א) עַיֵּין שָׁם)).

[9] (הוֹשֵׁעַ יב, ח. וּבְמִצְוַת צִיצִית: בְּנַעַן – תָּגָר וְסוֹחֵר, וְכֵן (מִשְׁלֵי לא, כד) וַתַּגֹּר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי).

[10] (דְּאִם כְּפִשׁוּטוֹ דִּכְנַעֲנִי קָאֵי עַל "אָרוּר כְּנַעַן" (נֹחַ ט, כה) – אָתֵי שַׁפִּיר, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אֶרֶץ כְּנַעַן, אִם כֵּן מוּכְרָח שֶׁזֶּהוּ כְּנַעַן דִּקְדוּשָּׁה, אִם כֵּן מַהוּ הַמַּעֲלָה וְהַשֶּׁבַח "וְלֹא יִהְיֶה עוֹד כְּנַעֲנִי וְגוֹ'" (אוֹר הַתּוֹרָה רנב, א)).

[11] ("וְשֹׁר הָאוֹפִים" (וַיֵּשֶׁב לט, א. מ, ב)).

[12] (מְעִנְיַן לָבָן דִּקְדוּשָּׁה עַיֵּין [לְעֵיל] סוֹף פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "וַיִּשְׁכֹּם לָבָן". וּמְעִנְיַן עֵשָׂו דִּקְדוּשָּׁה יֵשׁ לוֹמַר לִכְאוֹרָה עַל דֶּרֶךְ מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "רְאֵה רֵיחַ בְּנִי" – הַמַּקִּיף שֶׁלּוֹ (אוֹר הַתּוֹרָה רנב, א. עַיֵּין שָׁם עוֹד)).

[13] (קֹהֶלֶת ז, יד וְשָׁם: הָאֱלֹקִים).

[14] ("וְשֵׁם וְחָם וָיֶפֶת בְּנֵי נֹחַ" (נֹחַ ז, יג)).

[15] (= לָבָן, אָדוֹם, יָרוֹק).

[16] (כֵּן כָּתוּב בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה לְהָאֲרִיזַ"ל פָּרָשַׁת נֹחַ, דִּנֹחַ בְּעַצְמוֹ הוּא הַיְסוֹד וְג' גְּוָונֵי הַקֶּשֶׁת הוּא ג' בָּנָיו וְהֵם כְּלוּלִים בּוֹ כוּ' (אוֹר הַתּוֹרָה תתפז, ב). עַיֵּין שָׁם וּבְאוֹר הַתּוֹרָה רנב, ב בֵּיאוּר ג' גְּוָונִים אֵלּוּ בַּקְּדוּשָּׁה וּבְעַבוֹדַת ה').

בְּעִנְיַן גְּוָונֵי הַקֶּשֶׁת – רְאֵה זֹהַר חֵלֶק א יח, רֵישׁ עַמּוּד ב. צח, ב (בְּסִתְרֵי תוֹרָה). קלו, ב. זֹהַר חֵלֶק ג רטו, א. וּבְרֵעְיָא מְהֵימְנָא שָׁם. רל סוֹף עַמּוּד ב. רמג, ב. בַּחַיֵּי נֹחַ ט, יג. תִּרוּמָה כה, י. וְעוֹד).

[17] (תַּרְגּוּם (פָּרָשָׁתֵנוּ לח, ב) "אִישׁ כְּנַעֲנִי" – גְּבַר תַּגָּר". פְּסָחִים נ, א. בָּבָא בָּתְרָא עה, א. וּבְתַנְחוּמָא מַסְעֵי ט: "כִּי אַתֶּם בָּאִים אֶל הָאָרֶץ כְּנַעַן (מַסְעֵי לד, ב). מַהוּ כְּנַעַן? אֶרֶץ שֶׁל פְּרַקְמַטְיָא, אֶרֶץ שֶׁבָּהּ סְחוֹרָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יְשַׁעְיָה כג, ח): אֲשֶׁר סֹחֲרֶיהָ שָׂרִים, כְּנַעֲנֶיהָ נִכְבְּדֵי אָרֶץ'. תַּנְחוּמָא בָּאבֶּער שָׁם ז. בַּמִּדְבָּר רַבָּה פָּרָשָׁה כג, יו"ד).

עַיֵּין בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה עֵקֶב בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "לְהָבִין שׁוֹרֶשׁ טַעַם וְקִישׁוּר", וּבְאוֹר הַתּוֹרָה בְּשֶׁלַח עַמּוּד תרנ. וְאֶתְחַנַּן עַמּוּד קכט. עֵקֶב עַמּוּד תקלג. סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים אִידִּישׁ עַמּוּד 91 עַל הַפָּסוּק "וַתָּמָת שָׂרָה").

[18] ("כְּנַעֲנֶיהָ – תַּגָּרֶיהָ. כְּמוֹ: 'כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה', 'וְלֹא יִהְיֶה כְנַעֲנִי עוֹד'" (רַשִׁ"י)).

[19] (רְאֵה וַיִּקְרָא רַבָּה פָּרָשָׁה יז).

כְּמוֹ הַסּוֹחֵר שֶׁיְּפַזֵּר מָמוֹן כֶּסֶף וְזָהָב, וּמוֹצִיאָם מֵרְשׁוּתוֹ כְּדֵי לְהַרְוִיחַ וּלְהַשְׁתַּכֵּר, וְכָל עִיקַּר כַּוָּנָתוֹ - לִהְיוֹת "מְפַזֵּר וְנוֹסֵף עוֹד"[20]; כָּךְ הִנֵּה מְקוֹר נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת "כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל", נִמְשְׁלָה בַּגָּלוּת[21] לְסוֹחֵר זֶה, כִּדְכְתִיב (תּוֹלְדוֹת כז, לה): "בָּא אָחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ".

כִּי הִנֵּה כְּתִיב (קֹהֶלֶת ח, ט): "עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ", שֶׁעַל יְדֵי הִתְלַבְּשׁוּת הַשְּׁכִינָה בִּבְחִינַת גָּלוּת בְּתוֹכָם[22] לְהַשְׁפִּיעַ <כִּי, ר> לָהֶם, עַל יְדֵי זֶה מִתְבָּרְרִים כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדוּשָׁה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: "לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם כו'"[23], לִהְיוֹת "בִּלַּע הַמָּוֶת וְכו'" (יְשַׁעְיָה כה, ח), "וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ" (זְכַרְיָה יג, ב), "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'" (יְשַׁעְיָה מ, ה), "כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ וְגוֹ'" (יְשַׁעְיָה נב, ח).

וּכְמוֹ שֶׁהוּא בִּכְלָלוּת הָעוֹלָם, כָּךְ הוּא בִּפְרָטוּת בְּכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל **בַּעֲבוֹדַת ה'**:

כִּי הִנֵּה הַנְּשָׁמָה טֶרֶם יְרִידָתָהּ לָעוֹלָם הַזֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ בַּגּוּף וְנֶפֶשׁ הַחִיּוּנִית הַבַּהֲמִית הָיְתָה קְשׁוּרָה וּמְיוּחֶדֶת בִּמְקוֹרָהּ וְשָׁרְשָׁהּ בְּמַאֲצִילָהּ, בְּרִשְׁפֵּי אֵשׁ הָאַהֲבָה בְּטֶבַע[24], כְּשַׁלְהֶבֶת[25] הָעוֹלָה מֵאֶלְיָהּ[26] כו', וְהָיָה לָהּ בְּחִינַת אַהֲבָה וְיִרְאָה טִבְעִית בְּגִילוּי רַב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּסֶף וְזָהָב: כֶּסֶף מִלְּשׁוֹן "נִכְסוֹף נִכְסַפְתָּ" (וַיֵּצֵא לא, ל), דְּהַיְינוּ בְּחִינַת אַהֲבָה[27], וְזָהָב **"מִצְפּוֹן** יֶאֱתֶה"[28], שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֹאל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה[29].

וְאַחַר כַּךְ כְּשֶׁיְּרִידָה הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם־הַזֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ בַּגּוּף הַגַּשְׁמִי, הִנֵּה גַּם בְּחִינַת אַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁהָיָה לָהּ, הֵם מְסוּתָּרוֹת וּמְכוּסוֹת בַּלֵּב הַגַּשְׁמִי, וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לִרְאוֹת[30] בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה בְּהִתְגַּלּוּת כָּל כַּךְ כִּבְתְחִלָּה. וְנִמְצָא שֶׁנִּגְרְעוּ הָאַהֲבָה וְיִרְאָה מֵעֶרְכָּם. וְאִם כֵּן, לָמָּה זֶה יָרְדָה הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם־הַזֶּה, מֵאַחַר שֶׁהִיא יְרִידָה גְּדוֹלָה וְגַרְעוֹן גָּדוֹל מִבְּתְחִלָּה?

אַךְ[31] הִנֵּה כְּתִיב (תְּהִלִּים קיט, עב): "טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף". - "אַלְפֵי" - לְשׁוֹן לִימּוּד[32], כְּלוֹמַר, שֶׁיֵּשׁ "לִי"[33] יִתְרוֹן וּמַעֲלָה בְּ"תוֹרַת פִּיךָ" בָּעוֹלָם־הַזֶּה - יוֹתֵר מִבְּחִינַת "זָהָב וָכָסֶף" שֶׁהָיְתָה הַנְּשָׁמָה לְמוּדָה בָּהֶם בַּתְּחִלָּה.

וְהָעִנְיָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: "יָפָה שָׁעָה אַחַת בִּתְשׁוּבָה וְכו'"[34], כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה־עִילָּאָה מֵעוּמְקָא דְּלִבָּא[35] תִּהְיֶה דְּבִיקַת הַנֶּפֶשׁ בֵּאלֹהִים חַיִּים יוֹתֵר נִפְלָאָה בְּ"רְעוּתָא דְּלִבָּא"[36], כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן. וְנִמְצָא, שֶׁאַף[37] עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ <כִּי, א> גֶּרְעוֹן בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה טִבְעִית **שֶׁבְּחִיצוֹנִיּוֹת הַלֵּב**, הַגְּלוּיִים, מִכָּל מָקוֹם יִהְיֶה לָהּ יִתְרוֹן בִּבְחִינַת "רְעוּתָא דְּלִבָּא"[38], בִּנְקוּדַּת **פְּנִימִית הַלֵּב**[39], כִּיתְרוֹן הָאוֹר הַבָּא מִן

---

[20] (מִשְׁלֵי יא, כד. וּרְאֵה שַׁעַר הַמִּצְוֹת לְהָאֲרִיזַ"ל פָּרָשַׁת רְאֵה (מִצְוַת הַצְּדָקָה). וּרְאֵה סֵפֶר הַלִּקּוּטִים פָּרָשַׁת תְּצַוֶּה.

דְּתַכְלִית עִנְיַן הַמִּסְחָר הוּא הָרִוָּחַ, וּכְמַאֲמַר רַז"ל [בָּבָא מְצִיעָא מ, ב] זַבּוֹן וְזָבִין תַּגְרָא אִיקָּרֵי? בִּתְמִיָּה (דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב" תשכ"ו וּבְהֶעָרָה 4). וּכְמַאֲמַר (פְּסָחִים פז, ב): "כְּלוּם זוֹרֵעַ אָדָם קַב [אֲלָא לְהַכְנִיס כַּמָּה כּוֹרִין] (פֶּלַח הָרִמּוֹן צז, ג).

[21] (בְּאוֹר הַתּוֹרָה רנג, ב: בְּגָלוּת מִצְרַיִם. 633: לְסוֹחֵר הַזֶּה בֵּין הָאוּמּוֹת).

[22] (בְּתוֹכָם: בִּדְפוּס רִאשׁוֹן: בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וְכֵן הוּא בְּאוֹר הַתּוֹרָה רנג, ב. 633: בְּתוֹךְ שְׁרִי הָאוּמּוֹת).

[23] (גְּרִים (633). פְּסָחִים פז, ב: "לֹא הֶגְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָאוּמּוֹת אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּתּוֹסְפוּ עֲלֵיהֶם גֵּרִים". זֹהַר חֶלֶק א, וַיְחִי, רמד, א: "לָא אַשְׁרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא אֶלָּא בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן שְׁאָר עַמִּין בְּגִינֵיהוֹן").

[24] (בְּטֶבַע: בִּכְתַב יָד: בְּטִבְעָהּ).

[25] (שַׁלְהֶבֶת הָעוֹלָה מֵאֵלְיָהּ: לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שַׁבָּת כ, א. פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י בְּהַעֲלוֹתְךָ ח, ב. וּבְכָמָּה מְקוֹמוֹת. רְאֵה תַּנְיָא פֶּרֶק מג).

[26] (לְמַעְלָה מַעְלָה (הַנְּחוֹת הָר"פ)).

[27] (וּכְמוֹ שָׁכָתוּב (תְּהִלִּים פד, ג) "נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי" (אוֹר הַתּוֹרָה רנג, ב). רְאֵה לְקַמָּן פו, ד. מד, ג).

[28] (אִיּוֹב לז, כב: "מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה עַל אֱלוֹהַּ נוֹרָא הוֹד").

[29] (וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בַּזֹּהַר חֵלֶק ב פָּרָשַׁת תְּרוּמָה דַּף קלה, א': "זָהָב דָּא רֵאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹמָא דְּדִינָא". וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת יִרְאָה (אוֹר הַתּוֹרָה: לְקוּטֵי תּוֹרָה פָּרָשַׁת רְאֵה לא, ב). רְאֵה שִׁיר הַשִּׁירִים ו, ג).

[30] (לִרְאוֹת: צָרִיךְ לִהְיוֹת: לִהְיוֹת - הַגָּהַת כְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמוּ"ר מְהוֹרַשַׁ"ב נִשְׁמָתוֹ עֵדֶן - נֶעֱתְקָה בְּ"הַיּוֹם יוֹם" ט"ו כִּסְלֵו. [בְּאוֹר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל: לִרְאוֹת]).

[31] (בְּהַבָּא לְקַמָּן רְאֵה סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים עטר"ת עַמּוּד שע. סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרצ"ז עַמּוּד 190 וָאֵילַךְ).

[32] (כְּמוֹ "וַאֲלַפְתָּךְ חָכְמָה" אִיּוֹב לג, לג; "תַּאֲלֵף אֹרְחֹתָו" מִשְׁלֵי כב, כה (אוֹר הַתּוֹרָה רנג, ב)).

[33] (לִי: בְּמַאֲמְרֵי אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן עַל הַתּוֹרָה: לָהּ).

[34] ("וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בָּעוֹלָם־הַזֶּה מִכֹּל חַיֵּי הָעוֹלָם־הַבָּא" (אָבוֹת ד, יז)).

[35] (= מֵעוּמְקָא דְּלִבָּא).

[36] (= בִּרְצוֹן הַלֵּב).

[37] (רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה וַיֵּשֶׁב (בְּרֵאשִׁית כְּרַךְ ב) רסה, ב).

[38] (וּלְכָאוֹרָה אֵין דְּבָרָיו מוּבָנִים: כִּי הִנֵּה בְּאֵר שֶׁהֵ"רְעוּתָא דְּלִבָּא" נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת . . שֶׁהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם נִתְהַוּוּ מִבְּחִינַת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ . . אֲבָל מֵהוּתוֹ וְעָצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בֵּיהּ כְּלָל . . וְאִם כֵּן הֲרֵי הִתְבּוֹנְנוּת זוֹ הָיְתָה הַנְּשָׁמָה יְכוֹלָה לְהַשִּׂיג גַּם קֹדֶם יְרִידָתָהּ בַּגּוּף בְּיֶתֶר שְׂאֵת. וְאֵיךְ לֹא יָכְלָה לָבוֹא אָז לִבְחִינַת "רְעוּתָא דְּלִבָּא" לְהִבָּטֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מַמָּשׁ.

אַךְ מַה שֶּׁחָסֵר כָּאן יוּבַן מִמַּה שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה בִּדְרוּשֵׁי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל לְהָבִין עִנְיַן הַפָּסוּק "מִי אֵל כָּמוֹךָ": . . הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ מֵהִתְבּוֹנְנוּת בִּבְחִינָה שֶׁלְּמַעְלָה מִגֹּדֶר זְמַן וּמָקוֹם . . וּכְשֶׁיְּשִׁים הָאָדָם הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עַל לִבּוֹ שֶׁכָּל הָעוֹלָם הוּא תַּחַת הַזְּמַן, וְהַזְּמַן הוּא נֶחְשָׁב כְּרֶגַע לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן . . שֶׁזֶּהוּ עַל יְדֵי שֶׁצַּר לוֹ מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַבְּלֵי הַזְּמַן כו' וּמוֹאֵס בְּחַיָּיו חַיֵּי הַזְּמַן, עַל יְדֵי זֶה דָּבוּק נִמְשָׁךְ עָלָיו . . גִּלּוּי אוֹר אֵין סוֹף שֶׁלְּפָנֵי הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת וּלְמַעְלָה מִן הַזְּמַן . .

וְהַשְׁתָּא אָתֵי שַׁפִּיר דִּבְחִינָה זוֹ שֶׁיָּבֹא לִבְחִינַת תְּשׁוּבָה וְלִמְאֹס בְּחַיֵּי הַזְּמַן - זֶה נִמְצָא לְמַטָּה דָּבוּק. מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְמַעְלָה אַף שֶׁהָיְתָה הַנְּשָׁמָה בִּבְחִינַת גְּדֶר הַזְּמַן הֲרֵי מַשָּׂגַת הַעֲנוּג אֲלֵקִי, וְלֹא שַׁיָּךְ שְׁתִּמְאֹס בְּחַיֵּי הַזְּמַן כִּי אִם לְמַטָּה דָּבוּק (אוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כְּרַךְ ב עַמּוּד רסה. עַיֵּין שָׁם וְשָׁם רנד, ב־רנה, א).

[39] (חִיצוֹנִיּוֹת הַלֵּב וּפְנִימִיּוּת הַלֵּב פֵּירֵשׁ בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "אַתֶּם נִצָּבִים", שֶׁהָאַהֲבָה הַנִּלְקָחָה מִן הַשֵּׂכֶל וְהִתְבּוֹנְנוּת מִבְּחִינַת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמְּהַוֶּה מֵאַיִן לְיֵשׁ נִקְרָא חִיצוֹנִיּוֹת הַלֵּב, וְהָאַהֲבָה הַנִּלְקָחָה מֵהִתְבּוֹנְנוּת בְּמַהוּתוֹ וְעָצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ "דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בֵּיהּ" זֶה נִקְרָא פְּנִימִיּוּת הַלֵּב.

אִם כֵּן, מַה שֶּׁכָּתוּב 'שֶׁיֵּשׁ לָהּ גֶּרְעוֹן בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה בְּחִיצוֹנִיּוּת הַלֵּב' הַיְינוּ מִצַּד שֶׁנִּתְמַעֵט הַשֶּׂגָתָהּ כו', וְיֵשׁ לָהּ יִתְרוֹן בִּפְנִימִיּוּת הַלֵּב עַל יְדֵי "אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ", דְּ"לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בֵּיהּ כְּלָל" (אוֹר הַתּוֹרָה רנד, ב. עַיֵּין שָׁם בַּאֲרוּכָּה שֶׁמְּבָאֵר מַהוּ "טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף").

הַחשֶׁךְ[40] דַּוְקָא.

וּבְיאוּר הָעִנְיָן:

כִּי הִנֵּה כְּתִיב (יְשַׁעְיָה מד, ו): "**אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים**" – פֵּירוּשׁ: עַל דֶּרֶךְ מַה שֶּׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג, ו): "אֲנִי ה' **לֹא שָׁנִיתִי**", וְ"אַתָּה הוּא קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא וְכוּ'"[41] – בְּלִי שׁוּם שִׁינּוּי. כִּי אֵין בְּרִיאַת עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תּוֹסִפִים מָקוֹם כְּלָל, וְ"כוֹלָא קַמֵּיהּ כְּלָא חָשִׁיב"[42] מַמָּשׁ;

"**וּמִבַּלְעָדַי**" – פֵּירוּשׁ: מַה שֶּׁהוּא זוֹלַת בְּחִינָה זוֹ, דְּהַיְינוּ בְּאֶמְצָעוּת הַזְּמַן, שֶׁנִּרְאֶה הָעוֹלָם לִישׁ וְדָבָר בִּפְנֵי עַצְמוֹ[43], בְּחִינַת זְמַן וּמָקוֹם;

"**אֵין אֱלֹהִים**" זוֹלָתִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת "אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם" (יִרְמְיָה י, י), כְּמַאֲמָר[44]: "וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וְכוּ'", שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים נִתְהַוּוּ מִבְּחִינַת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְדִכְתִיב (תְּהִלִּים קמה, יג): "מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים וְגוֹ'", וְשָׁם עָלוּ הַשָּׂגַת כָּל הַנִּבְרָאִים הָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים;

אֲבָל בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ־הוּא בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ "לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָא בֵּיהּ", כִּי הוּא רָם וְנִשָּׂא מִגֶּדֶר הַהַשָּׂגָה, וְאֵינוֹ נִתְפָּס בְּתוֹךְ "עָלְמִין", לֹא בְּבְחִינַת "מְמַלֵּא וְלֹא בְּבְחִינַת "סוֹבֵב", בְּשׁוּם שֹׁכֶל וַהַשָּׂגָה בָּעוֹלָם, אֶלָּא בְּ"רְעוּתָא דִּלְבָּא"[45] מִ"קֶּרֶב אִישׁ וְלֵב עָמוֹק" (תְּהִלִּים סד, ז), וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קל, א): "**מִמַּעֲמַקִּים** קְרָאתִיךָ ה'",

מִפְּנֵי כִּי בְּחִינַת "רְעוּתָא דִּלְבָּא" נִמְשָׁךְ מֵהִתְבּוֹנְנוּת זוֹ עַצְמָהּ[46], "אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ" (אִיּוֹב לד, יד), דְּ"לֵית מַחֲשָׁבָה תִּפִיסָא בֵּיהּ כְּלָל", וְהוּא רָם וְנִשָּׂא לְמַעְלָה מַעְלָה עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית, אֲפִילּוּ מִבְּחִינַת חָכְמָה עִילָּאָה[47];

אִי לָזֹאת תִּכְסֹף וְתִכְלֶה נַפְשׁוֹ לִבָּטֵל בִּמְצִיאוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לָצֵאת מִמַּאֲסַר הַגּוּף, נַרְתֵּקָהּ, וּלְהִשְׁתַּפֵּךְ אֶל חֵיק אָבִיהָ[48]. מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַנְּשָׁמָה טֶרֶם יְרִידָתָהּ לְהִתְלַבֵּשׁ בַּגּוּף הָיְתָה אֲהֲבָתָהּ וּדְבֵקוּתָהּ בְּשָׁרְשָׁהּ לְפִי עֵרֶךְ הַשָּׂגָתָהּ. וְכֵן לְעִנְיַן הַיְרִיאָה[49]. :

[ב] וְהִנֵּה, בִּזְמַן שֶׁהָיָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קַיָּים הָיָה נִמְשָׁךְ בְּחִינָה זוֹ, "רְעוּתָא דִּלְבָּא", מִגִּילּוּי[50] אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא בְּהֵיכַל קָדְשֵׁי־קָדָשִׁים[51] כוּ', כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בַּתַּנְיָא[52], לִהְיוֹת בָּטֵל רְצוֹנוֹ לִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי[53] תִהְיוּ לִי אֶרֶץ **חֵפֶץ**"[54].

אַךְ בִּזְמַן הַגָּלוּת הִנֵּה כְּתִיב (וָאֶתְחַנַּן ד, כט): "וּבִקַּשְׁתֶּם **מִשָּׁם** אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וּמָצָאתָ וְגוֹ'" – "מִשָּׁם" דַּיְיקָא, דְּהַיְינוּ, כְּשֶׁתִּתְבּוֹנֵן עַל הַהֵיפּוּךְ מִדְּרָכֵי ה', אֵיךְ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵה' בְּתַכְלִית הָרִיחוּק כְּמוֹ עוֹבֵר רְצוֹנוֹ, וּמֵאַיִן נִשְׁפַּע לָהֶם שֶׁפַע וְחַיּוּת לִהְיוֹת בָּהֶם חַיּוּת וְקִיּוּם – מֵרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא הַמְחַיֶּה אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (נְחֶמְיָה ט, ו): "וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם".

אַךְ עַל זֶה אָמְרוּ[55]: "כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו", שֶׁמִּבְּחִינַת "אֶרֶךְ אַפַּיִם" נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשֵׁל מִמַּדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת דֶּרֶךְ נְפִילָה לְהַחַיּוֹת הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת[56] אַף שֶׁהֵם "עוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ"[57].

וְזֶהוּ "אִם לְעוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ כָּךְ, לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה"[58] שֶׁיּוּשְׁפַּע בְּחִינַת רָצוֹן עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מַעְלָה מִגֶּדֶר "עָלְמִין" – שֶׁלֹּא בִּבְחִינַת יְרִידַת וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמַּדְרֵגוֹת בִּבְחִינַת חָכְמָה וּמִדּוֹת, אֶלָּא בִּבְחִינַת פְּנִימִית נְקוּדַת הַלֵּב, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עִילָּאָה שֶׁקְּדָמָה לָעוֹלָם[59].

וְזֶהוּ "כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ" (וָאֶתְחַנַּן ד, כט): דְּהַיְינוּ

---

[40] (קֹהֶלֶת ב, יג: "כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ").

[41] ("הָעוֹלָם וְאַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם" (נוֹסַח תְּפִלַּת הַשַּׁחַר)).

[42] (זֹהַר חֵלֶק א יא, ב - עַל פִּי דָּנִיֵּאל ד, לב).

[43] (וּבְחִינַת מָקוֹר הַמְהַוֶּוה בְּחִינָה זוֹ, הוּא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי צִמְצוּם וּמָקוֹם פָּנוּי, וְנִקְרָא הִתְלַבְּשׁוּת בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת; וְנִקְרָא זָ"א עַל שֵׁם הַצִּמְצוּם לְהַוּוֹת מָקוֹר לְשֶׁפַע גְּבוּלִית; וְנִקְרָא אֱלֹקִים" (אוֹר הַתּוֹרָה רנה, ב)).

[44] (תְּפִלַּת "נִשְׁמַת").

[45] (רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה וַיֵּרָא (בְּרֵאשִׁית כְּרַךְ ד) תשמ, א)).

[46] (הַטַּעַם שֶׁדָּווּקָא בָּעוֹלָם הַזֶּה תַּגִּיעַ לִבְחִינַת רְעוּתָא דִּלְבָּא שֶׁהוּא עִנְיַן הָרָצוֹן שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל - נִתְבָּאֵר בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "מִי מָנָה" [לִקּוּטֵי תּוֹרָה בָּלָק סז, ד], שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַמְצוֹת שֶׁהֵם רָצוֹן הָעֶלְיוֹן (אוֹר הַתּוֹרָה תתצ, ב. עַיֵּין שָׁם)).

[47] (רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה וַיֵּרָא (בְּרֵאשִׁית כְּרַךְ ד) תשמ, א)).

[48] (עַל פִּי אֵיכָה ב, יב: "בְּהִשְׁתַּפֵּךְ נַפְשָׁם אֶל חֵיק אִמּוֹתָם". רְאֵה תַּנְיָא פֶּרֶק נ. לְקַמָּן לה, ב. סז, א).

[49] (וְעַיֵּין מֵעִנְיַן "אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן כוּ'" - בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת" פֶּרֶק א. וּבְדִבּוּר הַמַּתְחִיל "שִׁיר הַשִּׁירִים" פֶּרֶק א (אוֹר הַתּוֹרָה נ"ך כְּרַךְ ב עַמּוּד תתו). וּרְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה וָאֶתְחַנַּן (דְּבָרִים כְּרַךְ ו) עַמּוּד ב'רע).

[50] (בְּאוֹר הַתּוֹרָה יִתְרוֹ: וְגִילּוּי).

[51] (וְעִנְיַן הֵיכַל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מְבוֹאָר בַּתַּנְיָא פֶּרֶק נ"א וְנ"ב שֶׁהוּא עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל הִתְגַּלּוּת הַחַיּוּת מֵהַנִּשְׁמָה בַּמּוֹחִין שֶׁבְּרֹאשׁ, שֶׁשָּׁם גִּילּוּי כְּלָלוּת הַחַיּוּת, וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ לְכָל הָרְמַ"ח אֵבָרִים כוּ'. וְעַיֵּין מַה שֶּׁנִּתְבָּאַר עַל פָּסוּק "שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן" (לִקּוּטֵי תּוֹרָה יוֹם הַכִּפּוּרִים סט, ט) בְּפֵירוּשׁ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁהוּא עִנְיַן מַה שֶּׁלְּמַעְלָה גַּם מִסּוֹבֵב כָּל עָלְמִין כוּ' (אוֹר הַתּוֹרָה יִתְרוֹ. עַיֵּין שָׁם בַּאֲרוּכָּה עַל פִּי כְּתְבֵי הָאַרִיזַ"ל)).

[52] (פֶּרֶק נב - בְּעִנְיַן גִּילּוּי הַשְּׁכִינָה הַמָּשָׁל מֵהִתְלַבְּשׁוּת בְּכֶלְלוּת חַיּוּת הַנֶּפֶשׁ בַּמּוֹחִין, וְכָךְ הוּא עַתָּה בְּחִינַת הַתַּלְמוּד כְּמַאֲמַר רַז"ל "מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה". וְהֵיכַל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים הוּא בֵּתַר חַבַּ"ד דִּבְרִיאָה (אוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כְּרַךְ ב עַמּוּד רנו סוֹף עַמּוּד א. וְשָׁם מְבָאַר שֶׁעִיכּוּתוֹ לְ"אֶרֶץ חֵפֶץ").

[53] בַּתַּנְיָא: בִּכְתְבֵי יָד 1118, 633: בְּלִקּוּטֵי אֲמָרִים. בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה נָשׂא כד, ב מֵעִתִּיק הַלָּשׁוֹן מִכָּאן: "בְּסֵפֶר שֶׁל בֵּינוֹנִים").

[54] (מַלְאָכִי ג, יב, וְשָׁם: "כִּי תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ". וְכֵן הוּא בְּהַגָּהוֹת הָרַב הֶחָסִיד ר' אָשֵׁר. אֲבָל בִּכְתַב יָד 1118 הוּא כְּבַפְּנִים).

[55] (וְהַיְינוּ כִּי חֵפֶץ זֶהוּ הַתַּעֲנוּג וּפְנִימִיּוּת הָרָצוֹן, שֶׁהָאָדָם יִהְיֶה "כֻּלָּה שְׁאָרִי וּלְבָבִי" כוּ'" (לִקּוּטֵי תּוֹרָה נָשׂא כד, ב)).

[56] (אָבוֹת ה, ב: עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת מֵאָדָם וְעַד נֹחַ, לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו; שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין, עַד שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַמַּבּוּל).

[57] (הָאֲמוּת).

[58] (רְאֵה לְקַמָּן בְּשַׁלַּח סא, א).

[59] (סוֹף מַכּוֹת).

[60] (פְּסָחִים נד, א).

שֶׁיַּהֲפֹךְ לִבּוֹ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, וְ"אִתְהַפְּכָא חֲשׁוֹכָא לִנְהוֹרָא"[60] עַל יְדֵי בְּחִינַת "רְעוּתָא דְּלִבָּא" זוֹ, לִמְאוֹס בְּחַיֵּי עוֹלָם־הַזֶּה וְתַעֲנוּגִים, וְלִמְשׁוֹךְ לִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ לְדָבְקָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ.

וְהִנֵּה כָּל זֶה – עַל דֶּרֶךְ מְשַׁל הַסּוֹחֵר הַנַּ"ל שֶׁמּוֹצִיא כֶּסֶף וְזָהָב מֵרְשׁוּתוֹ לִהְיוֹת "מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד", כָּךְ הַנְּשָׁמָה, אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹצִיאָה כֶּסֶף וְזָהָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה וְיִרְאָה הַגְּלוּיִם לְהִתְלַבֵּשׁ וּלְהַסְתִּיר בַּגּוּף וְנֶפֶשׁ־הַבַּהֲמִית, הִנֵּה עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהּ יִתְרוֹן בִּבְחִינַת "רְעוּתָא דְּלִבָּא" כְּרִשְׁפֵּי אֵשׁ מִן הַהִפּוּךְ.

וְזֶהוּ "**וְהָם** הוּא אֲבִי כְנָעַן" (נֹחַ ט, יח) **בְּזָקֵף־גָּדוֹל**[61]: שֶׁחֲמִימוּת רִשְׁפֵּי אֵשׁ וְשַׁלְהֶבֶת הָעוֹלָה לְמַעְלָה מֵהַהִיפּוּךְ, הוּא הָעוֹשֶׂה בְּחִינַת "כְּנַעַן" – לִסְחוֹר כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי לא, יח): "טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ וְגוֹ'"[62].

אַךְ מִתְּחִלָּה צָרִיךְ לְהַקְדִּים בְּחִינַת יִרְאָה־תַּתָּאָה, שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהִיא נִקְרֵאת בְּחִינַת **כְּנַעַן הָעֶלְיוֹנָה דִּקְדוּשָּׁה**, שֶׁמִּזֶּה יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ לִהְיוֹת בְּחִינַת "כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה", לְהַגִּיעַ לִבְחִינַת "רְעוּתָא דְּלִבָּא", בְּחִינַת פְּנִימִית הַלֵּב כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ "קָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו, לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ **בֶּאֱמֶת**" (תְּהִלִּים קמה, יח), דְּהַיְינוּ בַּאֲמִתּוּת נְקוּדַּת <כז, ב> לִבּוֹ. שֶׁהֲרֵי אָנוּ רוֹאִים דְּ"גַנָּבָא אַפּוּם מַחְתַּרְתָּא – רַחֲמָנָא קַרְיָא"[63] וְאַף עַל פִּי כֵן עוֹמֵד בְּרִשְׁעוֹ וְאֵינוֹ שָׁב מִיְּדִיעָתוֹ[64].

וְגַם אָנוּ רוֹאִים, שֶׁיֵּשׁ אֲפִילּוּ מִי שֶׁיּוֹלִיד אַהֲבָה וְיִרְאָה בְּלִבּוֹ, וְחוֹלֶפֶת וְעוֹבֶרֶת, כְּמוֹ אַחַר הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְהַיְינוּ מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ נִתְפָּס אֶלָּא בְּמוֹחוֹ וְשִׂכְלוֹ בִּבְחִינַת מַקִּיף, אֲבָל אֵינוֹ נִכְנַס לִפְנֵי וְלִפְנִים, שֶׁיִּתְפָּעֵל הַלֵּב בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מֵעוּמְקָא דְּלִבָּא. מַה שֶׁאֵין כֵּן כְּשֶׁ"יִּקְרָאוּהוּ **בֶּאֱמֶת**", דְּהַיְינוּ מֵעוּמְקָא דְּלִבָּא, הִנֵּה "שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד" (מִשְׁלֵי יב, יט) וּ"בַל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד" (תְּהִלִּים קד, ה). :

[ג] וְהִנֵּה כְּתִיב (תּוֹלְדוֹת כז, כב): "**הַקֹּל קוֹל** יַעֲקֹב" – קַדְמָאָה[65] **חָסֵר ו'** – שֶׁהוּא בְּחִינַת "**קָלָא דְּלָא אִשְׁתְּמַע**", וְ**קוֹל** בַּתְרָאָה **מָלֵא ו'** – שֶׁהוּא בְּחִינַת "**קָלָא דְאִשְׁתְּמַע**", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזּוֹהַר הַקָּדוֹשׁ[66].

וּבֵיאוּר הַדְּבָרִים:

הִנֵּה בְּחִינַת **יַעֲקֹב** הוּא **יו"ד עָקֵב**[67] – פֵּירוּשׁ: שֶׁהַיּוּ"ד שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה, "בְּיוּ"ד נִבְרָא עוֹלָם־הַבָּא"[68], הוּא נִמְשָׁךְ לִבְחִינַת עָקֵב וְרֶגֶל[69] שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר. וְיַעֲקֹב הוּא "מַבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה"[70] (תְּרוּמָה כו, כח) – "מֵרֵישׁ כָּל דַּרְגִין"[71]. וּבְכָל מַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינַת רֹאשׁ וְרֶגֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (זְכַרְיָה יד, ד): "וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא"; וּכְתִיב (יְשַׁעְיָה סו, א): "וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי"; וּכְתִיב (יְשַׁעְיָה ס, יג): "וּמְקוֹם רַגְלַי אֲכַבֵּד"[72]. וְ**יַעֲקֹב** הוּא בְּחִינַת **יו"ד עָקֵב** בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם לְפִי עֶרְכּוֹ[73].

וְהִנֵּה בְּחִינַת "**קָלָא דְאִשְׁתְּמַע**" הוּא בְּחִינַת **הַתּוֹרָה**, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְשָׁכָה; כִּמְשַׁל הַקּוֹל הַמְחַבֵּר וּמַמְשִׁיךְ מַצְפּוּנֵי כַּוָּונַת הַלֵּב לָבֹא לִידֵי גִילּוּי בְּדִבּוּר, וְכָךְ הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת חָכְמָה עִילָּאָה, בְּחִינַת "חַכִּים וְלָא בְחָכְמָה יְדִיעָא"[74]; שֶׁהֲרֵי טַעֲמֵי הַמִּצְוֹת לֹא נִתְגַּלּוּ לִהְיוֹת בְּהִתְגַּלּוּת רַב, לְהָבִין כָּל עִמְקֵי סוֹדוֹתֶיהָ בִּפְרָטֵי פְּרָטוּת. וְנִמְשְׁכָה לִבְחִינַת גִּילּוּי עַל יְדֵי הִתְלַבְּשׁוּתָהּ בִּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים – סֵדֶר זְרָעִים, מוֹעֵד וְכוּ'. וְהוּא בְּחִינַת קוֹל וְהַמְשָׁכָה שֶׁל **יַעֲקֹב** – **יו"ד עָקֵב**, דְּהַיְינוּ מִבְּחִינַת **יו"ד**, שֶׁהוּא חָכְמָה עִילָּאָה – לִהְיוֹת נִמְשָׁךְ עַד **עָקֵב** וְהוּא עֲשִׂיָּיה.

אַךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם כְּלִי וּמָכוֹן[75] שֶׁיִּהְיֶה חָכְמָה עִילָּאָה שׁוֹרֶה וּמִתְגַּלֶּה בּוֹ בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה, צָרִיךְ לִהְיוֹת תְּחִלָּה בִּבְחִינַת **בִּטּוּל** בִּבְחִינַת "רְעוּתָא דְּלִבָּא", וְהוּא בְּחִינַת "**קָלָא דְּלָא אִשְׁתְּמַע**"; דְּ"רוּחַ אַמְשִׁיךְ רוּחַ"[76] לִהְיוֹת אוֹר ה' שׁוֹרֶה וּמִתְגַּלֶּה בּוֹ, לִהְיוֹת חָכְמַת ה' בְּקִרְבּוֹ בְּהִתְגַּלּוּת, וְחַבַּ"ד שֶׁבְּנַפְשׁוֹ בְּטֵלִים וּטְפֵלִים אֵלָיו. וְהוּא עִנְיַן "אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא"[77]. וְעַל זֶה נֶאֱמַר: (וַיֵּלֶךְ לא, יז): "אֱלֹהַי **בְּקִרְבִּי**", וּכְתִיב (יְשַׁעְיָה נא, טז): "וָאָשִׂים דְּבָרַי **בְּפִיךָ**"[78], "דְּבָרַי" מַמָּשׁ[79], כִּי "דְּבַר ה'

---

[60] (= וְהִתְהַפֵּךְ הַחֹשֶׁךְ לְאוֹר. עַל פִּי זֹהַר חֵלֶק א ד, א).

[61] (רְאֵה לְעֵיל יג, ב בְּעִנְיַן זָקֵף גָּדוֹל: "דְּהַיְינוּ כְּשֶׁהִיא מִתְעַלֵּית לְמַעְלָה").

[62] (אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא שֶׁכְּבָר יִתְבָּרֵר הַהֶפֶךְ, "וְאֶת רוּחַ הַטּוּמְאָה אַעֲבִיר כוּ'", לֹא שַׁיָּיךְ חֲמִימוּת הַבָּאָה מההפך כו' כִּי אִם עַל דֶּרֶךְ "שִׁיר חָדָשׁ", כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּתוֹרָה אוֹר פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית סוֹף דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה" (אוֹר הַתּוֹרָה וָאֶתְחַנַּן (דְּבָרִים כֶּרֶךְ א) עַמּוּד קכט. עַיֵּין שָׁם)).

[63] (= גַּנָּב בְּפֶתַח הַמַּחְתֶּרֶת קוֹרֵא לַה'. בְּרָכוֹת סג, א בְּגִירְסַת הָעֵין יַעֲקֹב).

[64] (רְאֵה שַׁבָּת סט, א. וְשָׁם נִסְמָן).

[65] (= הַקּוֹל הָרִאשׁוֹן . . קוֹל שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע, וְהַקּוֹל הַשֵּׁנִי . . קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע.

קַדְמָאָה: בִּכְתַב יַד 633: הַקּוֹל קַדְמָאָה).

[66] (עַיֵּין [זֹהַר] חֵלֶק א דַּף ן עַמּוּד ב'. ל"ב, א'. וַיֵּצֵא קנ"א סוֹף עַמּוּד א. וַיִּשְׁלַח קע"א, עַמּוּד א'. וַיִּגַּשׁ רי, א. חֵלֶק ב בְּשַׁלַּח נ"ח ב א. חֵלֶק ג אֱמוֹר צ"ח, א בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא "בְּפִקּוּדָא דִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם" (אוֹר הַתּוֹרָה תתצד, ב. עַיֵּין שָׁם). וּרְאֵה סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תר"מ חֵלֶק א ("מַצָּה זוֹ" סְעִיף כ) עַמּוּד קנז וָאֵילַךְ).

הַקָּדוֹשׁ: בִּכְתַב יַד 633 לֵיתָא).

[67] (נִסְמָן לְעֵיל כא, א).

[68] (מְנָחוֹת כט, ב).

[69] (עָקֵב וְרֶגֶל . . רֹאשׁ וְרֶגֶל: בִּכְתַב יָד 633 לֵיתָא).

[70] (זֹהַר חֵלֶק ג קפו, א. רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ב קעה, ב).

[71] (= מֵרֹאשׁ כָּל הַמַּדְרֵגוֹת).

[72] (רַגְלָיו . . הֲדוֹם רַגְלָי . . מְקוֹם רַגְלַי: רְאֵה סֵפֶר הַחֲקִירָה עַמּוּד 272).

[73] (בְּאוֹר הַתּוֹרָה וַיֵּשֶׁב (בְּרֵאשִׁית כֶּרֶךְ ה) תתצה, א: וּמַה שֶׁאָמַר רַבֵּינוּ: בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם לְפִי עֶרְכּוֹ – יֵשׁ לוֹמַר דְּהַיְינוּ שֶׁבְּחִינַת יַעֲקֹב שַׁיָּיךְ גַּם לְמַעְלָה מֵאֲצִילוּת . . וְגַם בְּפֵירוּשׁ בְּכָל עוֹלָם לְפִי עֶרְכּוֹ – הַיְינוּ גַּם בְּבִי"עַ).

[74] (תִּקּוּנֵי זֹהַר בַּהַקְדָּמָה "פָּתַח אֵלִיָּהוּ" יז, א).

[75] (עַל פִּי בְּשַׁלַּח טו, יז. מְלָכִים־א ח, יג: "מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ").

[76] (= שֶׁרוּחַ מַמְשִׁיךְ וּמוֹרִיד רוּחַ. זֹהַר חֵלֶק ב קסב, ב).

[77] (= הִתְדַּבְּקוּת הָרוּחַ בָּרוּחַ. רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ב מִשְׁפָּטִים קכד, ב. תַּנְיָא פֶּרֶק מה).

[78] (רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה וַיֵּשֶׁב (בְּרֵאשִׁית כֶּרֶךְ ה) תתצו, ב).

[79] (הַיְינוּ שֶׁלֹּא הָאָדָם הוּא הַמְדַבֵּר, כִּי אִם דְּבַר ה' כוּ' ("שָׁלוֹם רָב" תשל"ח – תּוֹרַת מְנַחֵם סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים מְלֻקָּט חֵלֶק ב (כִּסְלֵו־שְׁבָט) עַמּוּד קנט)).

זוֹ הֲלָכָה"[80] הִיא הִיא הַנִּגְלֵית בּוֹ, וְהִיא הַמְדֻבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ.

וְלָכֵן נֶאֱמַר עַל הַתּוֹרָה (מִשְׁלֵי ח, טו): "בִּי מְלָכִים יִמְלוֹכוּ", וְאָמְרִינַן: "מַאן[81] מַלְכֵי רַבָּנָן"[82], וּ"מַתְנִיתָא - מַלְכְּתָא"[83] - כִּי לִהְיוֹתוֹ בְּבִיטּוּל אֶל דְּבַר ה' וּרְצוֹנוֹ וְחָכְמָתוֹ, וְאֵינוֹ תּוֹפֵס מָקוֹם מִצַּד עַצְמוֹ כְּלָל, הִנֵּה דְּבַר הַמֶּלֶךְ הוּא הַשִּׁלְטוֹן[84], וְהוּא בְּחִינַת מֶלֶךְ שֶׁגּוֹזֵר וְאוֹמֵר: שֶׁאִם יִטְעוֹן רְאוּבֵן כָּךְ וכו' - יִהְיֶה כָּךְ; וְכֵן לַעֲשׂוֹת כָּךְ וְשֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כָּךְ וכו'[85]. וְאֵינוֹ בְּבְחִינַת עֶבֶד כִּי אִם בַּעֲשִׂיַּית הַמִּצְוֹת שֶׁהוּא כְּעֶבֶד הַמְקַיֵּים מִצְוַת הַמֶּלֶךְ וְעוֹשֶׂה דְּבָרָיו[86]. :

[ד] וְזֶהוּ "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו":

"**וַיֵּשֶׁב**" הוּא עִנְיַן הַשְׁפָּלָה וִירִידָה מִמְּקוֹם עֲמִידָתוֹ, וּפֵירוּשׁ: שְׁבְּחִינַת "**יַעֲקֹב**" - **יו"ד עָקֹב** - נִמְשָׁךְ וְנִשְׁפָּל לִהְיוֹת "**בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו**";

ו"**מְגוּרֵי**" יֵשׁ בּוֹ ב' פֵּירוּשִׁים: הָא' הוּא לְשׁוֹן **יִרְאָה**[87], וְהַב' הוּא לְשׁוֹן **אוֹצָר**, כְּמוֹ "מְגוּרָה מְלֵאָה פֵּירוֹת"[88], שֶׁהוּא כְּלִי שֶׁאוֹצְרִין לְתוֹכוֹ. וּשְׁנֵיהֶם עוֹלִים בְּקֶנֶה אֶחָד:

כִּי "יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ" (יְשַׁעְיָה לג, ו) כְּתִיב, וְכֵן בְּדִבְרֵי רַז"ל[89]: "אוֹצָר שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם"[90], שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה־עִילָּאָה, יִרְאָה־בֹּשֶׁת בְּבְחִינַת בִּטּוּל - הוּא כְּלִי קִבּוּל[91] לְחָכְמָה עִילָּאָה שֶׁיִּהְיֶא שׁוֹרָה וּמִתְגַּלָּה בּוֹ.

וְנִקְרָא "מְגוּרֵי **אָבִיו**", כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת יו"ד עָקֹב, הוּא בְּחִינַת הָאָרָה וְהַמְשָׁכָה מִבְּחִינַת חָכְמָה עִילָּאָה לְהַמְשִׁיךְ עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, וּבְחִינַת חָכְמָה עִילָּאָה נִקְרָא "אָבִיו"[92].

וְהִנֵּה זֶה הוּא בִּבְחִינַת **יִחוּדָא עִילָּאָה** וְ"אִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא" בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה לִהְיוֹת בָּטֵל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בִּבְחִינַת חָכְמָה עִילָּאָה כַּנַּ"ל. אַךְ בִּבְחִינַת **יִחוּדָא תַּתָּאָה**, דְּהַיְינוּ לִהְיוֹת כְּלִי וּמָכוֹן לִשְׁבְּתוֹ[75] יִתְבָּרֵךְ, בִּבְחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם בִּבְחִינַת מַלְכוּתוֹ, שֶׁיִּהְיֶה גַּם בָּזֶה שׁוֹרָה וּמִתְגַּלֶּה בְּחִינַת "ה' אֶחָד", הִנֵּה זֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי יְשִׁיבָה וְהַשְׁפָּלָה אַחֶרֶת מִמַּדְּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, לְהַמְשִׁיךְ מִדַּת <כז, ג> **חֶסֶד** מֵרֹאשׁ כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין בָּאָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה הוּא כְּנַעַן,

שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּ"מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ" (מִשְׁלֵי כט, ד); "וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא" (יְשַׁעְיָה טז, ה), שֶׁקִּיּוּם הָעוֹלָם הוּא בְּחֶסֶד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט, ג): "עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה". דְּהַיְינוּ בַּעֲשִׂיַּית הַמִּצְוֹת בְּכֹלָל, שֶׁשָּׁרְשָׁם הוּא בְּחִינַת חֶסֶד; וּבִפְרָטוּת הוּא מִצְוַת הַצְּדָקָה וְחֶסֶד, שֶׁלָּכֵן הִיא נִקְרֵאת בְּשֵׁם מִצְוָה סְתָם כוּ', שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בַּתַּנְיָא[93]. :

— * —

---

[80] (שַׁבָּת קלח, ב (וּבְפֵירוּשׁ רַשִׁ"י): "יִשּׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה'" (עָמוֹס ח, יב) - דִּבְרֵי ה' זוֹ הֲלָכָה" (כְּדִכְתִיב (וָאֶתְחַנַּן ה, ה): ["לְהַגִּיד לָכֶם] אֶת דְּבַר ה'" דְּהַיְינוּ תּוֹרָה)).

[81] (= וְאָנוּ אוֹמְרִים: מִי הֵם הַמְּלָכִים - רַבּוֹתֵינוּ).

[82] (כֵּן הוּא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת עַל פִּי גִּיטִּין סב, א (לְקוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק יט עַמּוּד 401 הֶעָרָה 18)).

[83] (= וְהַמְשָׁנָה מַלְכָּה. רְאֵה לְקַמָּן מט, ב. וְשָׁם נִסְמַן).

[84] (קֹהֶלֶת ח, ד: "דְּבַר מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן").

[85] (כִּי לִהְיוֹת שֶׁלִּימוּד הַהֲלָכוֹת שֶׁלָּהֶם [רַבָּנָן] הוּא בְּבִיטּוּל, הֲרֵי לִימוּד הַהֲלָכוֹת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּאוֹפֶן שֶׁהַמֶּלֶךְ עַצְמוֹ (מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא) גּוֹזֵר וְאוֹמֵר אֶת הַפְּסַק דִּין (הֲלָכָה) (שָׁלוֹם רָב" תשל"ח). וּרְאֵה לְקַמָּן לח, ד. אוֹר הַתּוֹרָה וַיִּקְרָא כֶּרֶךְ א עַמּוּד רנו. וְסֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרכ"ז עַמּוּד רעא [רצז]).

[86] (וּלְהָעִיר מִתַּנְיָא פֶּרֶק כג (לְקוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק טו עַמּוּד 315 הֶעָרָה 38). וּרְאֵה גַּם לְקוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק יט עַמּוּד 401).

[87] (רְאֵה זֹהַר חֵלֶק א קפ, א: "מַאי מְגוּרֵי אֲבִיו, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יִרְמְיָה ו, כה. וְעוֹד) מָגוֹר מִסָּבִיב, דְּכָל יוֹמוֹי הֲוָה דָּחִיל". וּלְהָעִיר מִבַּעַל הַטּוּרִים עַל הַפָּסוּק "מְגוּרֵי: ב' בַּמָּסוֹרָה - הָכָא, וְאִידָךְ מְגוּרֵי אֶל חָרֶב (יְחֶזְקֵאל כא, יז)". וּבְפֵירוּשׁ רַשִׁ"י יְחֶזְקֵאל שָׁם: תִּרְגֵּם יוֹנָתָן מְגוּרֵי לְשׁוֹן "אוֹגֵר בַּקַּיִץ" . . וּמְנַחֵם חִבְּרוֹ לְשׁוֹן יִרְאָה כְּמוֹ "וַיָּגָר מוֹאָב" (בָּלָק כב, ג) (שָׁלוֹם רָב" תשל"ח הֶעָרָה 95)).

[88] (פְּסָחִים ד, רֵישׁ עַמּוּד ב. וְשָׁם נִסְמָן. בְּחַגֵּי ב, יט: "בַּמְּגוּרָה" וּמְפָרֵשׁ בִּמְצוּדַת צִיּוֹן: "כֵּן יִקָּרֵא אוֹצַר הַתְּבוּאָה, וְכֵן (יוֹאֵל א, יז): "נֶהֱרְסוּ מַמְּגֵרוֹת", וּכְמוֹ (מִשְׁלֵי י, ה): "אֹגֵר בַּקַּיִץ").

[89] (בְּרָכוֹת לג, ב. שַׁבָּת לא, ב).

[90] (וּפֵירוּשׁ זֶה כְּתָבוֹ הָרַב הַמַּגִּיד בְּאוֹר תּוֹרָה (פָּרָשָׁתֵנוּ (וַיֵּשֶׁב) יז, ב (בְּהוֹצָאַת קְהָ"ת סִימָן מח עַמּוּד סה)) שֶׁ"מְגוּרֵי אֲבִיו" הִיא יִרְאַת אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וּבְהֶמְשֵׁךְ הָעִנְיָן שָׁם (שָׁם סִימָן נא עַמּוּד סט): מְגוּרֵי - לְשׁוֹן אֲסֵיפָה וּכְנִיסָה, כְּמוֹ "אוֹגֵר בַּקַּיִץ" (לְשׁוֹן הַכָּתוּב — מִשְׁלֵי י, ה. וּרְאֵה פֵּירוּשׁ רַשִׁ"י יְחֶזְקֵאל הַנַּ"ל) (שָׁלוֹם רָב" תשל"ח)).

[91] (אוֹצָר (שָׁלוֹם רָב" תשל"ח)).

[92] (וְעַל פִּי הַיָּדוּעַ (תּוֹרָה אוֹר וְתוֹרַת חַיִּים רֵישׁ פָּרָשַׁת לֶךְ לְךָ. וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת) שֶׁאַבְרָהָם הוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִילָּאָה - יֵשׁ לְקַשֵּׁר זֶה גַּם עִם פֵּירוּשׁ הַפָּשׁוּט שֶׁ"(מְגוּרֵי) אָבִיו" קָאֵי עַל אָבִיו שֶׁל יַעֲקֹב, כִּי (גַּם) אַבְרָהָם נִקְרָא אָבִיו שֶׁל יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב (וַיֵּצֵא לא, מב) אֱלֹקֵי אָבִי אַבְרָהָם.

וְאוּלַי יֵשׁ לוֹמַר דִּבְלִשּׁוֹן . . "נִקְרָא אָבִיו" (וְלֹא "נִקְרָא אָב") - מִרּוּמּוֹ גַּם שֶׁחָכְמָה עִילָּאָה נִקְרָא "אָבִיו" דְּיַעֲקֹב ("שָׁלוֹם רָב" תשל"ח הֶעָרָה 104)).

[93] (פֶּרֶק לז: "שֶׁהִפְלִיגוּ רַז"ל בְּמִאוֹד מְאוֹד בְּמַעֲלַת הַצְּדָקָה וְאָמְרוּ [בָּבָא בָּתְרָא ט, א] שֶׁשְּׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְוֹת. וּבְכָל תַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי הִיא נִקְרֵאת בְּשֵׁם מִצְוָה סְתָם, כִּי כָּךְ הָיָה הֶרְגֵּל הַלָּשׁוֹן לִקְרוֹא צְדָקָה בְּשֵׁם מִצְוָה סְתָם מִפְּנֵי שֶׁהִיא עִיקַּר הַמִּצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת וְעוֹלֶה עַל כּוּלָּנָה". וּרְאֵה לְקַמָּן מב, ג. לִקּוּטֵי תּוֹרָה פָּרָשַׁת רְאֵה כג, ג. שִׁיר הַשִּׁירִים טז, ג. לח, א.

בַּתַּנְיָא: בִּכְתְבֵי יָד 633 (יב, ב); 1118: בִּלְקוּטֵי אֲמָרִים.

בִּכְתְבֵי יָד מוּפִיעַ סִיּוּם הַמַּאֲמָר: וּבִפְרָט בִּצְדָקָה שֶׁעוֹשִׂים עִם אֶרֶץ־הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ, שֶׁהוּא "שַׁעַר הַשָּׁמַיִם" (וַיֵּצֵא כח, יז), וּמְכַוְּונִת כְּנֶגֶד אֶרֶץ כְּנַעַן הָעֶלְיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (תְּהִלִּים קכב, ג): "כְּעִיר שֶׁחוּבְּרָה לָהּ יַחְדָּיו". וְדֵי לַמֵּבִין (רְאֵה תַּנְיָא, אִגֶּרֶת הַקֹּדֶשׁ סִימָן ח)).

[כז, ג]

וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים[94]

"וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים וכו'" (פָּרָשַׁתנו לז, ז):

כְּתִיב: "אֱלֹה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ וכו'"[95], שֶׁהֵן ז' מַלְכִין קַדְמָאִין דְּתִתְהוּ[96] שֶׁנָּפְלוּ בִּשְׁבִירַת הַכֵּלִים[97] לְמַטָּה - לְשֹׁם בַּ"ן דַּאֲצִילוּת, מָקוֹר דְּבִי"ע, וּמִשָּׁם[98] יָרְדוּ בְּבִי"ע. וְזֶהוּ עִנְיַן מִיתַת הַמְּלָכִים[99] כַּיָּדוּעַ.

וְהִנֵּה בִּשְׁבִירַת הַכֵּלִים נָפְלוּ בַּמָּה בְּחִינוֹת. דְּהַיְינוּ, הֵן בְּחִינַת נְשָׁמוֹת, וְהֵן בְּחִינַת מַלְאָכִים, וְהֵן בְּחִינַת כֹּחוֹת אֱלִקִיִּים עַצְמָם - כּוּלָּם נִשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ לְמַטָּה בִּבְי"ע, וְהַכֹּחוֹת אֱלִקִי[י]ם, נִפִּילָתָן הָיְינוּ שֶׁיָּרְדוּ לְהַחֲיוֹת בִּי"ע כּוּ'.

וּפֵירוּשׁ וְעִנְיַן הַשְּׁבִירָה שֶׁל הַכֵּלִים וְשֶׁל הַנִּצוֹצוֹת כּוּ' הוּא עִנְיַן הִתְפָּרְדוּתָן לַחֲלָקִים רַבִּים. כְּמוֹ עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל תֵּיבַת "בָּרוּךְ", כְּשֶׁאוֹתִיּוֹתֶיהָ מְצוֹרָפוֹת בְּתֵיבָה זוֹ מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶן הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא עִנְיַן

---

94 (דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ: תּוֹרַת חַיִּים דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ" [רד, ג]. אוֹר הַתּוֹרָה שָׁם [עַל פָּסוּק זֶה: בְּרֵאשִׁית בָּרָךְ ב עַמּוּד ערב, ב (קִיצּוּר עִם הַגָּהוֹת). בָּרָךְ ה עַמּוּד תתק, ב (רְשִׁימָה). בָּרָךְ ו עַמּוּד תתרפב (הַמַּאֲמָר עִם הַגָּהוֹת)] (צִיּוּן בְּכוֹד קָדוּשַׁת אֲדָמוּ"ר).

נֶאֱמַר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב, כא כִּסְלֵו תקס"ה. נוֹסַח הַמַּאֲמָר שֶׁלָּפָנֵינוּ הוּא עַל פִּי הַנָּחַת רַבִּי מֹשֶׁה בֶּן אֲדָמוּ"ר הַזָּקֵן, נִדְפְּסָה בְּמַאַמְרֵי אֲדָמוּ"ר הַזָּקֵן תקס"ה חֵלֶק א עַמּוּד צט - נוֹסְחָא רִאשׁוֹנָה, וּמַתְחִילָה "וְיַחֲלוֹם יוֹסֵף חֲלוֹם", נֶעְתָּקָה עַל יְדֵי הַצֶּמַח צֶדֶק בְּשִׁינּוּיִים קַלִּים וְנִדְפְּסָה בְּאוֹר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, וּלְפָנֵינוּ הִיא בְּתוֹסֶפֶת הַגָּהוֹת. נוֹסַח ב - הַנָּחַת אֲדָמוּ"ר הָאֶמְצָעִי - מַאַמְרֵי אֲדָמוּ"ר הַזָּקֵן שָׁם "נוּסְחָא שְׁנִיָּה". נוֹסַח ג - הַנָּחַת הַמַּהֲרִי"ל (?) - נִמְצָא בְּכְתַב יָד (80 צ, א) וּמַתְחִיל "וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים" וְלֹא נִדְפַּס.

בְּמַאַמְרֵי אֲדָמוּ"ר הַזָּקֵן הַקְּצָרִים עַמּוּד יח תּוֹרָה קְצָרָה עַל הַפָּסוּק. וְשָׁם בְּהֶעָרָה שֶׁבְּאֶחָד מֵהַכְּתָבִי יָד בְּסִיּוּם הַמַּאֲמָר: "כָּל זֶה בְּשֵׁם הָרַב מהורי"ר אַבְרָהָם [בֶּן הָרַב הַמַּגִּיד] זְכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא". וּבְבֵית רַבִּי עַמּוּד סב: רַבֵּינוּ אָמַר שֶׁעִנְיַן "בֵּירוּר שֵׁנִי" הַמְבוֹאָר בְּדַ"ח [רְאֵה לְקַמָּן כח, א. צו, א] לָמַד זֶה מֵהַקָּדוּשׁ. וּרְאֵה מִגְדַּל עֹז עַמּוּד שפט.

"בַּנִּרְאֶה שֶׁהַהִתְחַלָּה מִזֶּה [מֵהַמַּאֲמָר שֶׁלָּפָנֵינוּ] הִיא תּוֹרָה קְצָרָה זוֹ, וְאַחַר כָּךְ נִיתּוֹסַף אֲרִיכוּת בֵּיאוּר" (תּוֹרַת מְנַחֵם חֵלֶק יח עַמּוּד 238. עַיֵּין שָׁם).

וְזֶה לְשׁוֹן הַתּוֹרָה: **"מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וגו' תְּסוּבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶינָה לַאֲלֻמָּתִי וגו'"**. "מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים" הוּא עִנְיַן הָעֲלָאַת מַ"ן לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת מְרֻשּׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁלְּדָבָר אֶחָד שֶׁל עֲבוֹדַת ה' צָרִיךְ הַרְבֵּה דְּבָרִים בְּ"עָלְמָא דִּפְרוּדָא", כְּמוֹ אֲבִילָה מֵהַצּוֹמֵחַ וְהַלְּבוֹשִׁים וכו'. וּבַעֲבוֹדַת ה' הַבָּא עַל יָדָם מִתְעַלִּים מֵעוֹלָם הַפֵּירוּד וְנַעֲשִׂים רְשׁוּת הַיָּחִיד לְיַחֲדוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְזֶהוּ "מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים" - כְּמוֹ קִיבּוּץ שִׁבּוֹלֶת רַבִּים לַעֲשׂוֹת מֵהֶם אֲגֻדָּה אַחַת כּוּ'. וְהַעֲלָאַת מַ"ן שֶׁל הַשְּׁבָטִים לְהַעֲלוֹת לְיִחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ לְאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא - הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּתְעַלּוּ דֶּרֶךְ מַדְרֵגַת יוֹסֵף, לְפִי שֶׁהֵן מֵעָלְמָא דִּנוּקְבָא וְיוֹסֵף מֵעָלְמָא דִּדְכוּרָא וְדֵי לַמֵּבִין. אַךְ הֵם לֹא יָדְעוּ זֹאת וְלָכֵן הָרָה לָהֶם מְאֹד עַל זֶה. וְדֵי לַמֵּבִין.

כַּמָּה עִנְיָנִים בַּמַּאֲמָר נִתְבָּאֲרוּ בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ" תרט"ז - מַאֲמְרֵי אֲדָמוּ"ר הָאֶמְצָעִי צֶדֶק הַנֶּחְמָת בְּרֵאשִׁית. דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "פָּדָה בְשָׁלוֹם" תשל"ה).

95 ("בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מֹלֶךְ מָלַךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל" (וַיִּשְׁלַח לו, לא)).

96 (רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ג (אִדְּרָא רַבָּא) נָשֹׂא קכח, א. עֵץ חַיִּים שַׁעַר הַכְּלָלִים פֶּרֶק א. שָׁם שַׁעַר דְּרוּשֵׁי הַנְּקוּדוֹת שַׁעַר ח פֶּרֶק ד).

97 (רְאֵה לְקַמָּן קי, ד. בְּאוּרֵי הַזֹּהַר לְהַצֶּמַח צֶדֶק כֶּרֶךְ א עַמּוּד רפא).

98 (וּמִשָּׁם . . נִיצּוּעַ: בְּאוֹר הַתּוֹרָה שָׁם לְיִתָּא).

99 (וַיִּשְׁלַח שָׁם, לב-לג וַאֲיַלֵּךְ: "וַיִּמָּלֵךְ . . וַיָּמָת").

הַבְּרָכָה[100], אֲבָל כְּשֶׁיִּתְפָּרְדוּ הַד' אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ זֶה מִזֶּה, לִהְיוֹת הַבֵּי"ת בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְכֵן הָרֵי"ש וכו', אֲזַי לֹא יִמָּצֵא בָּהֶן הִתְלַבְּשׁוּת הַשֵּׂכֶל זֹאת בִּלְבָד[101].

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה הוּא שְׁבִירַת הַכֵּלִים דְּתֹהוּ, שֶׁנִּתְפָּרְדוּ הַכֵּלִים לַחֲלָקִים רַבִּים מְפוֹרָדִים זֶה מִזֶּה, עַד שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֵהֶם הָאוֹר שֶׁהָיָה מִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹכָן קוֹדֶם פֵּירוּד זֶה, וּמִצַּד זֶה יָרְדוּ בְּמַדְרֵגָה בִּבְחִינַת בְּי"ע, וְנִתְהַוּוּ מִזֶּה עוֹלָמוֹת הַנִּפְרָדִים, בְּרוּאִים רַבִּים מִינִים מִמִּינִים שׁוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הֲיֵשׁ מִסְפָּר כּוּ'"[102].

וְהִנֵּה עַצְמוּת הַמַּאֲצִיל בָּרוּךְ־הוּא, הוּא יָחִיד וּמְיוּחָד בְּתַכְלִית הַיִּחוּד כַּנּוֹדָע. וְלָזֹאת, כְּדֵי שֶׁיִּתְהַוּוּ בְּחִינַת הַנִּבְרָאִים, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת רִבּוּי גָּדוֹל וּבִבְחִינַת פֵּירוּד, שֶׁהֵם בְּחִינַת יֵשׁ וְדָבָר בִּפְנֵי עַצְמוֹ, שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ הַמְנֻגָּד אֶל אֲמִיתִּיּוּת אַחְדּוּתוֹ בָּרוּךְ־הוּא שֶׁ"אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ" (וְאֶתְחַנַּן ד, לה), הוּצְרַךְ לִהְיוֹת עַל יְדֵי שְׁבִירַת הַכֵּלִים. שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁנִּתְפָּרְדוּ לַחֲלָקִים קְטַנִּים רַבִּים מְאֹד, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת הָרִבּוּי שֶׁל הַנִּבְרָאִים. וְגַם עַל יְדֵי פֵּירוּד זֶה נַעֲשָׂה כָּל נִבְרָא מָהוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, שֶׁכָּל מַלְאָךְ מוּבְדָּל מֵחֲבֵירוֹ כּוּ'.

וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר יָרְדוּ הַכֵּלִים וְהַנִּצוֹצוֹת מֵאֶת פָּנָיו יִתְבָּרַךְ, לְפִי גּוֹדֶל הַיְרִידָה כָּךְ נַעֲשָׂה בָּהֶם הַפֵּירוּד וְהָרִבּוּי. וְכָל שֶׁעַדַיִין לֹא יָרְדוּ כָּל כָּךְ אֲזַי לֹא הָיָה הַפֵּירוּד כָּל כָּךְ. כִּי כָּל הַקָּרוֹב קָרוֹב יוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, יֵשׁ בּוֹ יוֹתֵר הַבִּטּוּל וְהָאַחְדוּת, וְכָל שֶׁנִּתְרַחֵק יוֹתֵר, אֲזַי נַעֲשָׂה בָּהֶן יוֹתֵר הַפֵּירוּד וְהָרִבּוּי, וְנִמְצָא כְּשֶׁנָּפְלוּ לְמַטָּה בַּעֲשִׂיָּיה נַעֲשָׂה הַפֵּירוּד וְהָרִבּוּי בְּיוֹתֵר.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, י): **"וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וכו'"**:

שֶׁהַנָּהָר הַנִּמְשָׁךְ **"מֵעֵדֶן"**, שֶׁהוּא חָכְמָה דַּאֲצִילוּת, בְּהִיוֹתָהּ נִמְשֶׁכֶת וְהוֹלֶכֶת דֶּרֶךְ כָּל עוֹלָם הָאֲצִילוּת עַד **"הַגָּן"**, הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דַּאֲצִילוּת - הוּא הַכֹּל נָהָר אֶחָד, עֲדַיִין מוּשָׂלָל מִגֶּדֶר הַהִתְחַלְּקוּת בְּתַכְלִית. כִּי בַּאֲצִילוּת "אִיהוּ וְגַרְמוֹהִי חָד"[103], שֶׁהֵן בִּבְחִינַת בִּיטּוּל אֲמִיתִּי לְמַאֲצִילָן, וּמִיּוּחָדִין עִמּוֹ בְּתַכְלִית הַיִּחוּד שֶׁהוּא הִפּוּךְ הַפֵּירוּד וְהָרִבּוּי כּוּ'.

וְכֵיוָן שֶׁמַּגִּיעַ הַנָּהָר בְּרֹאשׁ הַבְּרִיאָה אֲזַי כְּתִיב: **"וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְד' רָאשִׁים"**. וְאַף שֶׁלֹּא נִתּוֹסֵף בּוֹ מַיִם, עִם כָּל זֶה נִתְפָּרֵד וְהָיוּ לְד' חֲלָקִים, וְהֵן ד' מַחֲנוֹת שְׁכִינָה (יְחֶזְקֵאל א, י): "פְּנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין [. .] פְּנֵי שׁוֹר כּוּ'", אַךְ הֵם חֲלָקִים כּוֹלְלִים עֲדַיִין, שֶׁכָּל חֵלֶק מֵהֶם כּוֹלֵל בַּמָּה פְּרָטִים רַבִּים;

וּבִירִידַת הַמַּדְרֵגָה עוֹד, נִתְחַלֵּק מִבְּחִינַת מִיכָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת "פְּנֵי

---

100 (הַיְינוּ בְּרָכָה לְשׁוֹן הַמְשָׁכָה ("פָּדָה בְשָׁלוֹם" תשל"ה)).

101 (הַיְינוּ שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל זוֹ בְּגִילּוּי, אֲבָל בְּטַח שֶׁנִּשְׁאַר אֵיזֶה רוֹשֶׁם מִזֶּה שֶׁהָיוּ אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ בְּיַחַד, שֶׁהֲרֵי "קְדוּשָׁה לֹא זָזָה מִמְּקוֹמָהּ" ("פָּדָה בְשָׁלוֹם" תשל"ה)).

102 ("לִגְדוּדָיו" (אִיּוֹב כה, ג)).

103 (תִּקּוּנֵי זֹהַר בַּהַקְדָּמָה ג, ב. פֵּירוּשׁ: עֶשֶׂר סְפִירוֹת דַּאֲצִילוּת, "חַיּוֹהִי" הֵן הָאוֹרוֹת, "וְגַרְמוֹהִי" הֵן הַכֵּלִים - שֶׁכּוֹלֵן אֱלֹקוּת (אֶגֶּרֶת הַקּוֹדֶשׁ סִימָן כ)).

אַרְיֵה", לְקפ"ו אֶלֶף[104] בְּחִינוֹת מְחוֹלָקוֹת שֶׁהֵן "מַחֲנֵה מִיכָאֵל". וְכֵן מִבְּחִינַת גַּבְרִיאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת "פְּנֵי שׁוֹר", נִתְחַלֵּק לַחֲלָקִים רַבִּים שֶׁהֵם כָּל פְּרָטֵי הַמַּלְאָכִים דְּ"מַחֲנֵה גַּבְרִיאֵל" כוּ'. וְכָל זֶה הוּא עֲדַיִן בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה;

וּבִיצִירָה מִתְחַלֵּק עוֹד לִפְרָטִים יוֹתֵר, שֶׁהֵן **הָרוּחוֹת דִּיצִירָה**[105]; וּבַעֲשִׂיָּה מִתְחַלֵּק עוֹד לַחֲלָקִים רַבִּים בְּיוֹתֵר, שֶׁהֵם **הַנְּפָשׁוֹת דַּעֲשִׂיָּה**. וְהַכֹּל הוּא מִבְּחִינַת שְׁבִירַת הַכֵּלִים, שֶׁמִּתְפָּרְרִים בְּפֵּירוּר אַחַר פֵּירוּר וְרִבּוּי אַחַר רִבּוּי כַּנַּ"ל. אַךְ הַמַּלְאָכִים הֵם אֲשֶׁר כְּבָר נִתְקְנוּ בִּבְחִינַת עוֹלָם הַתִּקּוּן, וְזֶהוּ הַנִּקְרָא "וַאֲשֶׁר מִשְׁרָתָיו כּוֹלָם עוֹמְדִים כוּ'"; וּבְחִינַת "יוֹצֵר מְשָׁרְתִים" הֵם הַמִּתְבָּרְרִים בְּכָל יוֹם כוּ'[106]. כו, ד

[ב] וְהִנֵּה כְּמוֹ שֶׁהוּא בַּמַּלְאָכִים, כָּךְ עַל דֶּרֶךְ זֶה נִמְצָא בַּנְּשָׁמוֹת: שֶׁעַל יְדֵי רִבּוּי יְרִידַת הַמַּדְרֵגוֹת בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָעוֹלָמוֹת מִתְפָּרְרִים לַחֲלָקִים קְטַנִּים מְאֹד, בְּרִבּוּי אַחַר רִבּוּי כוּ'. כִּי ד' דִּגְלֵי מִדְבָּר הֵם מִסְפַּר שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה; וְנִשְׁמַת יְהוּדָה כּוֹלֶלֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּמַּחֲנֶה יְהוּדָה, וְאַחַר כָּךְ נִתְחַלֵּק לְהַרְבֵּה נְשָׁמוֹת פְּרָטִיִּים שֶׁבְּ"דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה" (בְּמִדְבַּר ב, ג); וְכֵן בְּשִׁאָר הַדְּגָלִים וְהַשְּׁבָטִים, עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ ס' רִבּוֹא בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה.

כִּי הַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת[107] הַכֹּל בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה, אֲבָל בִּיצִירָה נִתְרַבּוּ הַחֲלָקִים יוֹתֵר בְּמִסְפָּר גָּדוֹל - הֵם בִּבְחִינַת הָרוּחַ[108] דִּיצִירָה, וּבַעֲשִׂיָּה הַמִּסְפָּר שֶׁל **הַנְּפָשׁוֹת** דַּעֲשִׂיָּה הוּא גָּדוֹל יוֹתֵר מִכּוּלָּן. אַךְ הַס' רִבּוֹא[109] נְשָׁמוֹת הֵם שֶׁכְּבָר נִתְקְנוּ וְנִתְבָּרְרוּ מִשְּׁבִירַת־הַכֵּלִים וְנִכְלְלוּ בְּעוֹלָם הַתִּקּוּן.

וּכְמוֹ שֶׁנִּמְצָא עִנְיַן הַ"שְּׁבִירָה" - שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרִבּוּי וְהַפֵּירוּד - בִּנְשָׁמוֹת וּמַלְאָכִים כַּנַּ"ל, כָּךְ יִמָּצֵא בַּכֹּחוֹת הָאֱלֹקִיִּים מַמָּשׁ - שֶׁנִּתְחַלְּקוּ לַחֲלָקִים רַבִּים מְאֹד וְנִתְפַּזְּרוּ לְבֵי"ע כוּ', וְכָל מַה שֶׁיְּרִדוּ יוֹתֵר בִּירִידַת הַמַּדְרֵגָה, נִתְרַבֶּה יוֹתֵר הַפֵּירוּד. דְּהַיְינוּ שֶׁכָּל חֵלֶק וְכָל נִצּוֹץ נִתְחַלֵּק עוֹד לְנִצּוֹצוֹת וַחֲלָקִים רַבִּים עַל דֶּרֶךְ הַנַּ"ל בְּמַלְאָכִים וּנְשָׁמוֹת.

---

[104] (רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ב פְּקוּדֵי (הֵיכָלוֹת) (הוּבָא וְנִתְבָּאֵר בְּאוֹר הַתּוֹרָה בַּמִּדְבָּר כְּרָךְ א עַמּוּד כט־ל). חֵלֶק ג קנד, א (נִסְמָן בְּהֶעָרַת כְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמוּ"ר בְּסִפְרֵי הַמַּאֲמָרִים ת"ש עַמּוּד 40).

[105] (הָרוּחוֹת דִּיצִירָה . . הַנְּפָשׁוֹת דְּעֲשִׂיָּה: רְאֵה תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן כב (סח, ב)).

[106] (בִּלְקוּטֵי תּוֹרָה אֱמוֹר (לו, ד) מְבָאר (עַל פִּי זֹהַר חֵלֶק א בְּרֵאשִׁית דף יח עַמּוּד ב): מַה שֶּׁאוֹמְרִים [בְּרִכַּת יוֹצֵר] "יוֹצֵר מְשָׁרְתִים, וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו [עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם]" - שֶׁיֵּשׁ ב' מִינֵי מַלְאָכִים:

הָא' - הֵם אֲשֶׁר "עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם" מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהֵם נִבְחָיִים וְקַיָּמִים עַד שֶׁיַּחֲזוֹר הָעוֹלָם לְתוֹהוּ כוּ'. וְהֵן הֵם הַחַיּוֹת שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה.

וְיֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁנִּבְרָאִים בְּכָל יוֹם, וְאוֹמְרִים שִׁירָה וְכָלִים. וְהַיְינוּ בְּחִינַת נִיצוֹצֵי הַקְּדוּשָׁה שֶׁנָּפְלוּ בַּשְּׁבִירָה דְּנוֹגַהּ דִּבֵי"ע, וּכְשֶׁהֵם מִתְבָּרְרִים וְעוֹלִים בִּבְחִינַת מַ"ן בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵחָדָשׁ - הַיְינוּ עִנְיַן הַשִּׁירָה וּכְלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם כָּלִים וְנִכְלָלִים בִּבְחִינַת הַמַּלְכוּת).

[107] (מְדַבֶּרֶת: שָׁם: מְשָׁתָּעִי).

[108] (הָרוּחַ: שָׁם: הָרוּחִין).

[109] (רְאֵה בַּאֲרִיכָה בְּ"בִּיאוּר הַצָּמַח צֶדֶק עַל פָּרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה" נִדְפַּס לְעֵיל פָּרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה. לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק י עַמּוּד 119 הֶעָרָה 29).

כִּי הִנֵּה יָדוּעַ עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית א, ב): "וְרוּחַ אֱלֹקִים **מְרַחֶפֶת**" - **רְפַּ"ח מֵת**[110]. דְּהַיְינוּ רְפַּ"ח נִצּוֹצִין שֶׁנָּפְלוּ מֵעוֹלָם הַתֹּהוּ עִם הַכֵּלִים שֶׁנִּשְׁבְּרוּ. וּמִסְפָּר רפ"ח הוּא בְּחִינַת הַפֵּירוּד שֶׁל הַנִּצּוֹצִין שֶׁנָּפְלוּ - כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עֲדַיִן בַּאֲצִילוּת, שֶׁזֶּהוּ רֵאשִׁית יְרִידָתָן, שֶׁאָז נִתְפָּרְדוּ לְמִסְפָּר רפ"ח, וְזֶהוּ "רְפַּ"ח מֵת"[111] כוּ'. אֲבָל אַחַר כַּךְ כְּשֶׁנָּפְלוּ מֵאֲצִילוּת לְעוֹלָם הַבְּרִיאָה, אֲזַי כָּל נִצּוֹץ מֵרְפַּ"ח נִצּוֹצִים הַנַּ"ל שֶׁבַּאֲצִילוּת נִתְחַלֵּק שָׁם בִּבְרִיאָה לַחֲלָקִים רַבִּים מְאֹד; וּכְשֶׁנָּפְלוּ מִבְּרִיאָה לִיצִירָה אֲזַי נִתְחַלְּקוּ עוֹד לַחֲלָקִים וְנִצּוֹצִים קְטַנִּים; וְכֵן מִיצִירָה לַעֲשִׂיָּה נִתְחַלְּקוּ וְנִתְפָּרְדוּ עוֹד בְּיוֹתֵר לָאֲלָפִים וּרְבָבוֹת.

וּבָזֶה יוּבַן מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ הַגָּלוּת כָּל כַּךְ הַרְבֵּה - יוֹתֵר מִן י"ז מֵאוֹת שָׁנָה. וְיָדוּעַ, שֶׁהַכַּוָּונָה הַכֹּל לְבָרֵר הָרְפַּ"ח נִיצוֹצִים, וּכְשֶׁיּוּגְמְרוּ הַבֵּרוּרִים יָבֹא מָשִׁיחַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן, וְאִם כֵּן הוּא תָּמוּהַּ: וְכִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן רְפַּ"ח נִצּוֹצִים בְּמֶשֶׁךְ[112] רַב כָּזֶה? - אֲשֶׁר "דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא" (קֹהֶלֶת א, ד), וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְבָרֵר חֶלְקוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵר. וּמַה גַּם שֶׁמִּסְפָּרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִים לְבָרֵר הָרְפַּ"ח הֵם ס' רִבּוֹא כְּיוֹצְאֵי מִצְרַיִם, וַהֲרֵי עַתָּה בָּרוּךְ ה' - יִשְׂרָאֵל רַבִּים יוֹתֵר מִמִּסְפָּר זֶה[113], יוֹסֵף ה' עֲלֵיהֶם[114] כוּ'; וְכָל־שֶׁכֵּן בִּזְמַן הַקְּדָמוֹנִים, שֶׁהָיָה נִמְצָא כְּפָרִים שֶׁהָיוּ בָּהֶם יוֹתֵר מִס' רִבּוֹא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּגְּמָרָא: "כְּפַר שַׁחֲלַיִים כוּ'"[115].

אֶלָּא שֶׁהוּא מְשׁוּם שֶׁלְּמַטָּה בַּעֲשִׂיָּה נִתְפָּרְדוּ הַנִּיצוֹצִים לָאֲלָפִים וּרְבָבוֹת אֵין מִסְפָּר; וּמִסְפָּר רפ"ח הוּא בַּאֲצִילוּת, וְשָׁם הֵם גַּם כֵּן מִסְפַּר ס' רִבּוֹא נְשָׁמוֹת כְּלָלִיִּים, שֶׁהֵם צְרִיכִים לְבָרֵר רְפַּ"ח חֲלָקִים גְּדוֹלִים - הֵן הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבַּאֲצִילוּת. וּכְמוֹ שֶׁלְּמַטָּה נִתְרַבֶּה מִסְפַּר הַנְּשָׁמוֹת כַּנַּ"ל, כָּךְ נִתְרַבּוּ מְאֹד הַנִּיצוֹצִים לָאֲלָפִים אֲלָפִים חֲלָקִים קְטַנִּים. וּלְכָךְ נִמְשַׁךְ הַגָּלוּת, שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׁלַם כָּל הַבֵּירוּרִים כוּ'. וּכְשֶׁיִּשְׁלַם הַבֵּירוּר יָבֹא הַגּוֹאֵל בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן. :

[ג] וְהִנֵּה כְּתִיב (תְּהִלִּים קד, כד): "**מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה', כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ**".

פֵּירוּשׁ: שֶׁבְּחִינַת הָרִבּוּי שֶׁנַּעֲשָׂה עַל יְדֵי שְׁבִירַת הַכֵּלִים הַנַּ"ל בַּנִּבְרָאִים שֶׁבִּבֵי"ע, וּבִפְרָט בַּעֲשִׂיָּה, הָרִבּוּי וְהַפֵּירוּד גָּדוֹל יוֹתֵר. שֶׁכָּל

---

[110] (רְאֵה עֵץ חַיִּים שַׁעַר רפ"ח נִיצוֹצִין פֶּרֶק א. רְאֵה גַּם בְּאוּרֵי הַזֹּהַר בָּלָק קט, ד. סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תקס"ה עַמּוּד קד. מַאֲמָרֵי אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן עַל פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית עַמּוּד ה. מַאֲמָרֵי אַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי בְּרֵאשִׁית חֵלֶק א עַמּוּד נו. סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרל"ב חֵלֶק ב עַמּוּד שעו. סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים אעת"ר עַמּוּד קפב. וְעוֹד).

[111] (רַפ"ח מֵת: שָׁם: מֵת רַפ"ח. וְכֵן הוּא הַלָּשׁוֹן בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה מַטּוֹת פב, ד. וְכֵן הוּא בַּעֵץ חַיִּים שָׁם. וּרְאֵה בְּהַנִּסְמָן לְמַאֲמָרֵי אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן פָּרָשִׁיּוֹת עַמּוּד א).

[112] (זְמַן).

[113] (שֶׁאַף בְּמִדִּינַת פּוֹלִין יִמָּצֵא יוֹתֵר מִס' רִבּוֹא (אוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כְּרָךְ ו, תתרפב, א)).

[114] (עַל פִּי תְּהִלִּים קטו, יד: "יֹסֵף ה' עֲלֵיכֶם").

[115] (גִּיטִּין נז, א: "שִׁשִּׁים רִבּוֹא עֲיָירוֹת הָיוּ לוֹ לְיַנַּאי הַמֶּלֶךְ בְּהַר הַמֶּלֶךְ, וְכָל אַחַת וְאַחַת הָיוּ בָּהּ כִּיוֹצְאֵי מִצְרַיִם, חוּץ מִשָּׁלֹשׁ שֶׁהָיוּ בָּהֶן כִּפְלַיִם כִּיוֹצְאֵי מִצְרַיִם, אֵלּוּ הֵן: . . כְּפַר שַׁחֲלַיִם").

אֶחָד מוּבְדָּל מֵחֲבֵירוֹ, וּבִבְחִינַת יֵשׁ וְנִפְרָד, וְזֶהוּ "מָה **רַבּוּ** מַעֲשֶׂיךָ ה' כוּ".

וְ"כוּלָּם בְּחָכְמָה **עָשִׂיתָ**": "עָשִׂיתָ" הוּא לְשׁוֹן תִּיקוּן[116], שֶׁעַל יְדֵי הַחָכְמָה הֵם מִתְתַּקְּנִים בִּבְחִינַת עוֹלָם הַתִּיקוּן. דְּהַיְינוּ, שֶׁעַל יְדֵי הַחָכְמָה מַגִּיעַ וְנִמְשָׁךְ בָּהֶם הַבִּיטּוּל, לִהְיוֹת בְּטֵלִים וְנִכְלָלִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלִהְיוֹת מִתְחַבְּרִין יַחַד עַל יְדֵי זֶה וְלֹא יִהְיוּ מְפוֹרָדִים[117]. וְזֶהוּ עֲבוֹדַת הַיִּשְׂרָאֵל "וְזֹאת[118] תּוֹרַת הָאָדָם"[119] – לְבָרֵר בֵּירוּרִין וּלְהַעֲלוֹתָן מִבְּחִינַת הַפֵּירוּד לְאַחְדוּת ה'.

וְזֶהוּ "**אַתָּה אֶחָד, וְשִׁמְךָ אֶחָד, וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ**"[120] – פֵּירוּשׁ:

"**אַתָּה**" הַיְינוּ מָהוּתוֹ וְעַצְמוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא יָחִיד וּמְיוּחָד בָּרוּךְ־הוּא.

"**וְשִׁמְךָ**", הוּא בְּחִינַת הַזִּיו וְהָאוֹר הַמִּתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ, הַנִּקְרָא "אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא" – הוּא גַּם כֵּן "**אֶחָד**" בְּתַכְלִית.

"**וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ**": דְּהַיְינוּ שֶׁהֵם עוֹשִׂים בְּחִינַת "**אֶחָד**" אֲפִילּוּ "**בָּאָרֶץ**", שֶׁעִם הֱיוֹת שֶׁבָּאָרֶץ הוּא הַפֵּירוּד הַיּוֹתֵר גָּדוֹל, כַּנַּ"ל שֶׁעִיקַּר הַפֵּירוּד וְהָרִבּוּי הוּא בַּעֲשִׂיָּיה, אַף עַל פִּי כֵן, הַיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי עֲבוֹדָתָן וְתוֹרָתָן הֵם עוֹשִׂים שָׁם גַּם כֵּן "**אֶחָד**", <כה, א> שֶׁהֵם מַעֲלִים הַנִּצוֹצִים שֶׁנָּפְלוּ שָׁם בִּשְׁבִירַת־הַכֵּלִים שֶׁיִּתְעַלּוּ בְּאַחְדוּת ה'. :

[ד] וְזֶהוּ "וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְמִים אֲלוּמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה" (פָּרָשַׁתֵנוּ לז, ז):

שֶׁזֶּה הָיָה גַּם כֵּן עֲבוֹדַת הַשְּׁבָטִים רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן כוּ', שֶׁהָיוּ מְבָרְרִים הַנִּצוֹצִין שֶׁנָּפְלוּ בִּבְחִינַת פֵּירוּד בִּשְׁבִירַת הַכֵּלִים, וְהָיוּ מַעֲלִים אוֹתָן בִּבְחִינַת מַ"ן לְהִתְכַּלֵּל בְּמַלְכוּת דַּאֲצִילוּת, וְעַל יְדֵי זֶה הָיוּ מִתְחַבְּרִים שָׁם יַחַד וְהָיוּ לַאֲחָדִים, שֶׁהֲרֵי נִכְלְלוּ בְּאַחְדוּת ה' בִּבְחִינַת מִדַּת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

וְזֶהוּ פֵּירוּשׁ "**מְאַלְמִים אֲלוּמִים**":

עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל כְּמוֹ שֶׁקּוֹשְׁרִין הָעֲמָרִים – שֶׁמְּקַבְּצִין כַּמָּה שִׁבּוֹלִים רַבִּים מְאֹד וּמְחַבְּרִין אוֹתָן וְקוֹשְׁרִין אוֹתָן בַּאֲגוּדָּה אַחַת, וְזֶהוּ הַנִּקְרָא "אֲלוּמָה" כַּיָּדוּעַ, וַהֲרֵי מִתְּחִלָּה הָיוּ הַשִּׁבּוֹלִים מְפוֹרָדִים זֶה מִזֶּה וְעַל יְדֵי קְשִׁירָה זוֹ הָיוּ לַאֲחָדִים;

כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא עִנְיַן הַבֵּירוּרִים[121] וְהַעֲלָאַת הַנִּצוֹצוֹת הַנַּ"ל, כְּשֶׁמַּעֲלִין אוֹתָן מִ"טּוּרֵי דְּפֵרוּדֵי"[122] לְהִתְכַּלֵּל בִּבְחִינַת מַ"ן בְּאַחְדוּת ה', שֶׁנִּמְצָא נַעֲשׂוּ וְנִכְלְלוּ בִּבְחִינַת "אֶחָד" מַמָּשׁ – מִמַּה שֶׁהָיוּ בַּתְּחִלָּה בִּבְחִינַת פֵּירוּד וְרִבּוּי כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ "**מְאַלְמִים אֲלוּמִים**", הַיְינוּ הַעֲלָאַת הַנִּצוֹצוֹת בִּבְחִינַת מַ"ן, "**בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה**" הוּא בְּחִינַת "חֲקַל תַּפּוּחִין"[123], שֶׁהִיא מַלְכוּת דַּאֲצִילוּת שֶׁלְּשָׁם נִכְלָל הַמַּ"ן כַּנַּוָּדָע.

וְעוֹד זֹאת, מַה שֶּׁנִּקְרָא "הַעֲלָאַת מַ"ן" בִּלְשׁוֹן "מְאַלְמִים אֲלוּמִים" – מִלְּשׁוֹן "**אִלֵּם**" שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר: הוֹאִיל וְעִנְיַן הַעֲלָאַת מַ"ן הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַיֵּשׁ, שֶׁנִּתְבַּטֵּל מַמָּשׁ לְהַכְלֵל בַּהּ', הֲרֵי אָז הוּא בִּבְחִינַת אִלֵּם, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר וּלְהַשְׁפִּיעַ לְזוּלָתוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יֵשׁ; וְכֵיוָן שֶׁעִיקַּר הַעֲלָאָה זוֹ הוּא בְּחִינַת הַבִּטּוּל, עַל כֵּן הוּא הִפּוּךְ הַהַשְׁפָּעָה וְנִקְרָא אִלֵּם[124].

כִּי הִנֵּה הַדִּבּוּר שֶׁבָּאָדָם אֵינוֹ צָרִיךְ לוֹ, רַק בִּשְׁבִיל לְדַבֵּר לְזוּלָתוֹ[125], אֲבָל כְּשֶׁהוּא בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֵין צָרִיךְ לְדַבֵּר. וְכָךְ יוּבַן לְמַעְלָה בַּנִּמְצָאִים הָרוּחָנִיִּים, עִנְיַן בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁבָּהֶם[126] (כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּגְּמָרָא[127]: "שְׁתֵּי רוּחוֹת מְסַפְּרוֹת כוּ"), הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַהַשְׁפָּעָה לְזוּלָתוֹ מֵעִילָּה לְעִלּוּל. וְזֶהוּ כְּשֶׁהָעִילָּה הוּא מָהוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אָז יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ לְהֶעָלוּל שֶׁלּוֹ. אֲבָל בִּהְיוֹתוֹ דָּבוּק בְּעִילָּתוֹ וְטָרוּד לְקַבֵּל שֶׁפַע לְעַצְמוֹ, אָז הוּא בִּבְחִינַת בִּטּוּל לְעִילָּתוֹ וְאֵין בּוֹ כֹּחַ לְהַשְׁפִּיעַ לְזוּלָתוֹ מִצַּד עוֹצֶם בִּיטּוּלוֹ כוּ'.

וּבְחִינַת בִּטּוּל זֶה שֶׁדָּבוּק בְּעִילָּתוֹ, הוּא עַל דֶּרֶךְ מְשַׁל הָעוּבָּר כְּשֶׁהוּא בְּבֶטֶן אִמּוֹ, שֶׁאֵינוֹ מָהוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ רַק "אוֹכֵל מִמַּה שֶּׁאִמּוֹ אוֹכֶלֶת[128]

---

[116] (כְּמוֹ (תֵּצֵא כא, יב) "וְעָשְׂתָה אֶת צִפָּרְנֶיהָ" – וּתְתַקֵּן).

[117] (וְעַיֵּן מַה שֶּׁנִּתְבָּאַר לְעֵיל פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח בְּעִנְיַן [שֶׁעָשָׂו אָמַר] "יֶשׁ לִי רָב" [לְשׁוֹן רִיבּוּי וּפֵירוּד] וְ[יַעֲקֹב אָמַר] "יֶשׁ לִי כֹּל" [לְשׁוֹן הִתְכַּלְלוּת] עַיֵּין שָׁם (אוֹר הַתּוֹרָה).

[118] (רְאֵה תּוֹרַת חַיִּים פָּרָשָׁתֵנוּ סו, א וָאֵילָךְ. לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק י עַמּוּד 119).

[119] (שְׁמוּאֵל־ב ז, יט).

[120] (נֹסַח תְּפִלַּת הָעֲמִידָה בְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת).

[121] (רְאֵה בְּאוּרֵי הַזֹּהַר לְאַדְמוּ"ר הָאֱמְצָעִי רֵישׁ פָּרָשַׁת חֻקַּת. סֵפֶר הַמִּצְוֹת לְהַצֶּמַח צֶדֶק מִצְוַת אִיסּוּר עֲבוֹדַת כּוֹהֵן בַּעַל מוּם - דֶּרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ לֹא, א וָאֵילָךְ.

בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה" תשל"ו (תּוֹרַת מְנַחֵם סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים מְלֻקָּט חֵלֶק ב (כְּסֻלָּו שְׁבָט) עַמּוּד רטו) דְּנִקּוּדִּית הַבֵּיאוּר בָּזֶה: שֶׁהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְבָּרְרוּ עַל יְדֵי הַשְּׁבָטִים הוּא בֵּירוּר בְּדֶרֶךְ מִלְמַטָּה לְמַעְלָה (בֵּירוּר דְּבַ"ן). דְּבֵירוּר זֶה הוּא רַק בִּיטּוּל הַיֵּשׁ, וְלָכֵן הוּצְרְכוּ לְהִתְבָּרֵר בֵּירוּר שֵׁנִי עַל יְדֵי יוֹסֵף, בֵּירוּר בְּדֶרֶךְ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה (בֵּירוּר דְּמַ"ה), וְעַל יְדֵי זֶה הֵם (הַנִּיצוֹצוֹת) נִכְלָלִים בַּאֲלֻקוּת.

וּמְבוֹאָר [לְקַמָּן כח, ג] שֶׁכְּדֵי שֶׁתִּתְהֶיהָ הַמְּשָׁכָה דְּשֵׁם מַ"ה, הוּא עַל יְדֵי הַעֲלָאַת מַ"ן דְּשֵׁם בַּ"ן, וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב "וַתִּשְׁתַּחֲוֶיאָנָה לַאֲלוּמָתִי", הַעֲלָאַת מַ"ן דְּהַשְּׁבָטִים בִּבְחִינַת בִּיטּוּל (הִשְׁתַּחֲוָאָה), שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹרְרוּ הַמְּשָׁכַת שֵׁם מַ"ה לִהְיוֹת בֵּירוּר שֵׁנִי". עַיֵּין שָׁם בַּאֲרוּכָּה).

[122] (דְּפֵרוּדֵי: בִּכְתַב יַד הַצֶּמַח צֶדֶק: דִּפְרוּדָא).

[123] (= שְׂדֵה תַּפּוּחִים).

[124] (וּכְעִנְיַן "אַיְידֵי דְּטָרִיד לְמִיבְלַע כוּ" (עַל פִּי חוּלִין קח, ב). עַיֵּין מַה שֶּׁנִּתְבָּאַר עַל פִּי הַתּוֹסָפְתָּא דִּשְׁלַח [זוֹהַר] דַּף נ"א) בְּעִנְיַן "אַגְלִידוּ מַיָּא כוּ" (בְּאוּרֵי הַזֹּהַר לְאַדְמוּ"ר הָאֱמְצָעִי מד, א וְאֵילָךְ).

וְעַיֵּין מַה שֶּׁנִּתְבָּאַר (לִקּוּטֵי תּוֹרָה מַסְעֵי פט, ד) בְּטַעַם שֶׁהַמַּסָּעוֹת הָיוּ מ"ב, וּסְפִירַת הָעוֹמֶר הוּא מ"ט יָמִים, כִּי בִּסְפִירַת הָעוֹמֶר שֶׁהוּא הַמְּשָׁכוֹת יֵשׁ בְּכָל מִדָּה בְּחִינַת גִּילּוּי מַלְכוּת דְּחֶסֶד כוּ'. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּמַּסָּעוֹת – הַעֲלָאוֹת – הִפּוּךְ הַגִּילּוּי כוּ', עַיֵּין שָׁם).

[125] (לְזוּלָתוֹ: בִּכְתַב יַד הַצֶּמַח צֶדֶק: עִם זוּלָתוֹ).

[126] (וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאַר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּבֵיאוּר מַה שֶּׁכָּתוּב בְּאוֹצְרוֹת חַיִּים בְּעִנְיַן הַצִּמְצוּם וּרְשִׁימוּ רל"א שְׁעָרִים כוּ" (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה הוֹסָפוֹת לְוַיִּקְרָא בְּאוֹר הַתּוֹרָה) (אוֹר הַתּוֹרָה).

[127] (בְּרָכוֹת יח, ב).

[128] (נְדָה ל, ב: "לָמָּה הַוָּלָד דּוֹמֶה בְּמֵעֵי אִמּוֹ? לִפְנַקְס שֶׁמְּקוּפָּל וּמוּנָּח יָדָיו עַל שְׁתֵּי צַדָּעָיו, שְׁתֵּי אֱצִילָיו עַל ב' אַרְכּוּבוֹתָיו, וּב' עֲקֵבָיו עַל ב' עֲגָבוֹתָיו, וְרֹאשׁוֹ מוּנָּח לוֹ בֵּין בִּרְכָּיו, וּפִיו

כו׳"[129], אֶלָּא לְאַחַר הַלֵּידָה נַעֲשֶׂה יֵשׁ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, עַד שֶׁיָּכוֹל אַחַר כָּךְ לְדַבֵּר לְזוּלָתוֹ כו׳.

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה יוּבַן בְּעִנְיַן הַבֵּירוּרִים - שֶׁעוֹלִים בִּבְחִינַת מַ"ן וְנִכְלָלִים בִּבְחִינַת עִבּוּר בִּיסוֹד דְּנוּקְבָא. דְּהַיְינוּ, שֶׁמִּתְחִלָּה הָיוּ בִּבְחִינַת יֵשׁ וְדָבָר בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְהָיָה יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ לְזוּלָתוֹ, אֲבָל כְּשֶׁנִּכְלָל בִּבְחִינַת מַ"ן, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת בִּטּוּל לְאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא וְדָבוּק בּוֹ בְּתַכְלִית, הֲרֵי זֶה בִּבְחִינַת עִבּוּר, שֶׁאָז אֵינוֹ מָהוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ רַק "אוֹכֵל מִמַּה שֶׁאִמּוֹ אוֹכֶלֶת".

וּלְפִיכָךְ נִקְרָאוּ אָז "אֲלוּמִים" מִלְּשׁוֹן "אִלְּמִים", שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר וּלְהַשְׁפִּיעַ לְזוּלָתוֹ מִצַּד עוֹצֶם הַבִּיטּוּל, כִּמְשַׁל הָעוּבָּר כו׳. מַה שֶּׁאֵין כֵּן קוֹדֶם הַעֲלָאָה זוֹ וְעִבּוּר זֶה, הָיָה בִּבְחִינַת יֵשׁ, לְדַבֵּר וּלְהַשְׁפִּיעַ כו׳, אֶלָּא שֶׁעַל יְדֵי הַעֲלָאָה זוֹ נַעֲשָׂה בְּחִינַת אִלְּמִים.

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה יוּבַן שֶׁיֵּשׁ גַּם כֵּן "עִבּוּר **שֵׁנִי** לְאַחַר הַלֵּידָה", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּ"עֵץ חַיִּים"[130], וְהַיְינוּ, בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת מוֹחִין דְּגַדְלוּת צָרִיךְ לָבֹא מִתְּחִלָּה בִּבְחִינַת הַבִּטּוּל בְּתַכְלִית וְזֶהוּ הָעִבּוּר שֵׁנִי, דְּהַיְינוּ, שֶׁלְּאַחַר שֶׁהָיוּ לוֹ מוֹחִין וְהָיָה יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ לְזוּלָתוֹ, עַתָּה מִתְכַּלֵּל בִּבְחִינַת עִבּוּר בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל (וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת אִלֵּם כַּנַּ"ל) כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי בִּטּוּל זֶה יוּמְשַׁךְ לוֹ אַחַר כַּךְ "מוֹחִין דְּגַדְלוּת" מֵאֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא[131].

וְהִנֵּה[132] כָּל זֶה הָיָה עֲבוֹדַת הַשַּׁבָּטִים, שֶׁהֵן בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה (לְבַד מִיּוֹסֵף שֶׁהוּא מֵאֲצִילוּת כְּדִלְקָמָן אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם), וְהֵם מֻרְכָּבָה לִבְחִינַת מַלְכוּת דַּאֲצִילוּת. וְהוּא כְּעִנְיַן[133] י"ב בָּקָר שֶׁהָיוּ בַּיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה[134], שֶׁהֵן י"ב בְּחִינוֹת שֶׁבִּרְאֹשׁ[135] הַבְּרִיאָה. וְהַיָּם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם - הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דַּאֲצִילוּת. וְלָזֹאת עִיקַּר עֲבוֹדָתָם וְהַעֲלָאַת מַ"ן מִהַבֵּירוּרִים שֶׁבִּירְרוּ בִּבְי"ע הָיָה מַגִּיעַ עַד הַמַּלְכוּת דַּאֲצִילוּת וּלְשָׁם הָיָה נִכְלָל בִּבְחִינַת מַ"ן, וְזֶהוּ "מֵאַלְּמִים אֲלוּמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה" כַּנַּ"ל;

אָמְנָם יָדוּעַ, שֶׁהַמַּ"ן, אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר נִכְלָל בִּבְחִינַת <כח״ב> מַלְכוּת, עֲדַיִן הוּא צָרִיךְ **בֵּירוּר שֵׁנִי** עַל יְדֵי הַמַּ"ד, וְהוּא שֶׁנִּמְשָׁךְ מַ"ד דְּזָ"א לְבָרֵר הַמַּ"ן דְּנוּקְבָא, וְזֶהוּ עִנְיַן יִחוּד זו"נ.

וְהָעִנְיָן:

כִּי אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְבָּרְרוּ הַנִּצוֹצוֹת וְנִכְלְלוּ בִּבְחִינַת מַ"ן, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל לָאֲלָקוּת כַּנַּ"ל, עִם כָּל זֶה אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִתְיַיחֵד מַמָּשׁ בָּאֲלָקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ (כְּמוֹ שֶׁהָיוּ קוֹדֶם שְׁבִירַת הַכֵּלִים, שֶׁהָיוּ בְּחִינַת אֲלָקוּת מַמָּשׁ מִיו"ד סְפִירוֹת דְּתֹהוּ), עַד שֶׁיּוּמְשַׁךְ עֲלֵיהֶם גִּילּוּי שֵׁם מ"ה דַּאֲצִילוּת, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְבָּרְרוּ בֵּירוּר שֵׁנִי וְהוּא הָעִיקָּר;

יַעַן "**בְּחָכְמָה** - דַּוְקָא - אִתְבְּרִירוּ"[136], שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּ"ד. כִּי הַבֵּירוּר הָרִאשׁוֹן הָיָה רַק שֶׁיִּהְיֶה בָּהֶם בְּחִינַת בִּטּוּל הַיֵּשׁ, וְזֶהוּ רָחוֹק מֵעֲדַיִן מֵאֱלֹהוּת מְאֹד, דְּ"אִיהוּ וְגַרְמוֹהִי חָד"[103], שֶׁהֵם בִּבְחִינַת בִּטּוּל אֲמִיתִּי; אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ בָּהֶן בְּחִינַת מַ"ד שֶׁהוּא הָאָרַת שֵׁם מ"ה לְבָרְרָם, אָז נִכְלְלוּ בִּבְטּוּל אֲמִיתִּי בָּאֲלָקוּת.

וְכַמָּשָׁל בְּאָדָם, שֶׁמְּבָרֵר בֵּירוּרִים עַל יְדֵי שֶׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְאַחַר כַּךְ מִתְפַּלֵּל בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה עַל יְדֵי כֹּחַ זֶה שֶׁאָכַל וְשָׁתָה, שֶׁנִּמְצָא - נִכְלְלוּ הַחַיּוּת שֶׁל הַמַּאֲכָלִים וְהַמַּשְׁקִים שֶׁנָּפְלוּ בְּשִׁבִירַת הַכֵּלִים בִּבְחִינַת הָאַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁלּוֹ, וְעִם כָּל זֶה הוּא עֲדַיִן רָחוֹק מִמָּהוּת "אֶחָד הָאֻמָּת"[137]; אֶלָּא כְּשֶׁעַל יְדֵי הַעֲלָאַת מַ"ן דְּאַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁלּוֹ נִמְשְׁכוּ לוֹ "דְּחִילוּ וְרַחִימוּ"[138] מִלְמַעְלָה מֵאֵת ה', שֶׁתִּתְפּוֹל עָלָיו אֵימָה כו׳, אָז יוּכְלְלוּ בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה זוֹ שֶׁנִּמְשָׁכִים מִלְמַעְלָה מִבְּחִינַת אֲלָקוּת מַמָּשׁ - וְעַל דֶּרֶךְ זֶה הוּא בֵּירוּר שֵׁנִי דְּמַ"ד.

וַאֲפִילּוּ רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁ"יָּצְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּ**אֶחָד**"[139], עִם כָּל זֶה הֲרֵי מִסִּירַת־נֶפֶשׁ שֶׁל הַנִּבְרָא רָחוֹק עֲדַיִן מֵאֲלָקוּת, אֶלָּא שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו הָאָרָה מִבְּחִינַת "אֶחָד הָאֻמָּת", וְאָז נִכְלָל מִסִּירַת־נֶפֶשׁ שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת "אֶחָד" מַמָּשׁ.

וְזֶהוּ עִנְיַן "**לִמְהֱוֵי אֶחָד בְּאֶחָד**"[140]: שֶׁבְּחִינַת "אֶחָד" דִּיחוּדָא תַּתָּאָה - **בִּטּוּל הַיֵּשׁ** נִכְלָל בִּיחוּדָא עִילָּאָה - **בִּטּוּל אֲמִיתִּי** כו׳.

וּבְחִינַת מַ"ד זֶה הַנִּמְשָׁךְ לְבָרֵר הַמַּ"ן דְּנוּקְבָא, זֶהוּ מַדְרֵגַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת "וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן" (בְּרֵאשִׁית ב, י), שֶׁ"הַגָּן" הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, וְעַד שָׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת "נָהָר" - הַנִּבְיעָה מֵאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא, וְהוּא בְּחִינַת הָאָרַת הַ"קּוֹ וְחוּט", וְשָׁם מִסְתַּיְּמִים וְאֵינוֹ נִמְשָׁךְ בִּבְי"ע, לְכָךְ הֵם "עָלְמָא דִּפְרוּדָא" - "וּמִשָּׁם יִפָּרֵד כו׳".

אֶלָּא שֶׁיּוֹסֵף הוּא צַדִּיק שֶׁמְּקַשֵּׁר וּמַמְשִׁיךְ הָאָרַת אוֹר אֵין־סוֹף בִּבְי"ע. וְהַיְינוּ, עַל יְדֵי שֶׁהַנִּבְרָאִים נִכְלָלִים בִּבְחִינַת מַ"ן בְּהַמַּלְכוּת דַּאֲצִילוּת כַּנַּ"ל, וְיוֹסֵף מַמְשִׁיךְ הָאָרַת אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא בְּמַלְכוּת לְבָרֵר אֶת הַמַּ"ן בֵּירוּר שֵׁנִי שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִים בָּאֲלָקוּתוֹ מַמָּשׁ כַּנַּ"ל. וְהָאָרָה זוֹ הִיא בְּחִינַת הָאָרַת הַ"קּוֹ וְחוּט" דְּאוֹר אֵין־סוֹף. וְזֶהוּ בְּחִינַת "וְנָהָר יֹצֵא [.] לְהַשְׁקוֹת כו׳" כַּנַּ"ל.

וְנִמְצָא מַדְרֵגַת הַבֵּירוּר דְּיוֹסֵף הוּא לְמַעְלָה מִמַּעְלָה מִהַבֵּירוּר שֶׁל

סָתוּם וְטָבוּרוֹ פָּתוּחַ, וְאוֹכֵל מִמַּה שֶּׁאִמּוֹ אוֹכֶלֶת וְשׁוֹתֶה מִמַּה שֶּׁאִמּוֹ שׁוֹתָה").

[129] (וְאֵינוֹ מָהוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[130] (שַׁעַר הָעִיבּוּר פֶּרֶק א).

[131] (וְגַם דְּמִיּוֹן לְבְחִינַת אִלְּמִים הַנַּ"ל הוּא מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּעִנְיַן שֶׁהָיָה מֹשֶׁה "כְּבַד פֶּה": לְפִי שֶׁהָיָה בִּבְחִינַת בִּיטּוּל, "וְנַחְנוּ מָ"ה", לֹא יָכוֹל לְהִיוֹת יֵשׁ לְהַשְׁפִּיעַ. וּכְעִין זֶה הוּא עִנְיַן "בְּקוֹשֵׁי הִתְּירוּ לְדַבֵּר דִּבְרֵי תוֹרָה בְּשָׂבָת" - מִצַּד הַבִּיטּוּל שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַשְׁפָּעָה (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[132] (רְאֵה לְקַמָּן קג, א וָאֵילָךְ).

[133] (כְּעִנְיַן: שָׁם: וה"ע [= וְהוּא עִנְיַן]).

[134] (מְלָכִים־א ז, כג־כה: "וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם . . עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר . . וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה").

[135] (י"ב בְּחִינוֹת שֶׁבִּרְאֹשׁ: שָׁם: בְּחִינַת הַי"ב שְׁבָטִים שֶׁבִּרְאֹשׁ).

---

[136] (נִסְמָן לְעֵיל טז, ד).

[137] ("אֶחָד הָאֻמָּת - שֶׁהוּא לְבַדּוֹ הוּא וְאֵין זוּלָתוֹ" (תִּקּוּנֵי פֶּרֶק לה בַּהַגָּהָה)).

[138] (= יִרְאָה וְאַהֲבָה).

[139] (בְּרָכוֹת סא, ב. וּרְאֵה לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק ו עַמּוּד 126 הֶעָרָה 35).

[140] (זֹהַר חֵלֶק ב תִּרוּמָה קלה, א).

הַשְׁבָּטִים. שֶׁבִּירוּר שֶׁל הַשְׁבָּטִים הוּא שֶׁמַּעֲלִים מַ"ן בְּמַלְכוּת דַּאֲצִילוּת וַעֲדַיִין לֹא נֶהְפַּךְ לֶאֱלֹהוּת מַמָּשׁ, עַד שֶׁיּוֹסֵף מַמְשִׁיךְ הַמַּ"ד שֶׁהוּא הֶאָרַת אוֹר אֵין־סוֹף שֶׁמְּלוּבָּשׁ בְּחָכְמָה, שֶׁזֶּהוּ "וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן כוּ'", וּ"בְּחָכְמָה אִתְבְּרִירוּ" בִּירוּר **ב'**, וַאֲזַי נִכְלָל הַמַּ"ן בֶּאֱלֹקוּת מַמָּשׁ, שֶׁהִיא הִתְכַּלְלוּת יְחוּדָא תַּתָּאָה בְּיִחוּדָא עִילָּאָה כַּנַּ"ל. וְהַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב: "וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלוּמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה", שֶׁהוּא הַבֵּירוּרִים מִבְּי"ע לְהַעֲלוֹתָן בִּבְחִינַת מַ"ן בְּמַלְכוּת כַּנַּ"ל.

וְיוֹסֵף עַצְמוֹ בֵּירֵר בֵּירוּר זֶה הָרִאשׁוֹן גַּם כֵּן; אַף שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִשָּׁם מַ"ה דַּאֲצִילוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּ"ד, אַף עַל פִּי כֵן, מֵאַחַר שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ לְמַטָּה בְּגוּף הָיָה צָרִיךְ לְבָרֵר בֵּירוּר זֶה הַתַּחְתּוֹן גַּם כֵּן כִּשְׁאָר אֶחָיו, וְזֶהוּ "וְהִנֵּה **אֲנַחְנוּ** מְאַלְּמִים כוּ'" - שֶׁכּוּלָּנוּ שָׁוִים בָּזֶה לְהַעֲלוֹת מַ"ן בַּמַּלְכוּת;

אֶלָּא שֶׁלְּאַחַר בֵּירוּר זֶה - "וְהִנֵּה קָמָה **אֲלוּמָתִי** כוּ'", שֶׁנִּמְצָא בּוֹ מַעֲלָה יְתֵירָה מִצַּד שָׁרְשׁוֹ בְּשֵׁם מַ"ה דַּאֲצִילוּת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַדְרֵגָתוֹ הוּא לְהוֹרִיד מַ"ד לְבָרֵר בֵּירוּר שֵׁנִי אֶת הַמַּ"ן שֶׁכְּבָר הֶעֱלוּ בַּמַּלְכוּת, וּבֵירוּר זֶה אֵין בְּכֹחַ שְׁאָר הַשְׁבָּטִים, שֶׁהֵן בִּבְרִיאָה כוּ' שְׁלֵמָטָּה מַטָּה מֵאֲצִילוּת.

וְזֶהוּ (פָּרָשַׁתְנוּ לז, ז): "תְּסוּבֶּנָה אֲלוּמֹתֵיכֶם **וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ** לַאֲלוּמָתִי" - בִּבְחִינַת בִּטּוּל מַמָּשׁ. כִּי בִּלְעֲדֵי הַמַּ"ד דְּיוֹסֵף לֹא נִכְלָל הַמַּ"ן שֶׁלָּהֶם בֶּאֱלֹקוּת מַמָּשׁ, רַק שֶׁעַל יְדֵי הַמַּ"ד דְּיוֹסֵף שֶׁמְּבָרְרָם בֵּירוּר ב' שֶׁיּוּכְלְלוּ בְּבִיטּוּל אֲמִיתִּי דְּמַ"ה - וְזֶהוּ "וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ כוּ'" - וְאָז הוּא שֶׁנִּכְלְלוּ בֶּאֱלֹקוּת כַּנַּ"ל[141]. :

[ה] וְהִנֵּה לְהָבִין בֵּיאוּר עִנְיַן "**וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלוּמָתִי**".

גַּם עִנְיַן הַחֲלוֹם הַשֵּׁנִי (פָּרָשַׁתְנוּ לז, ט): "**הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ כוּ' מִשְׁתַּחֲוִים לִי**" - שֶׁהַדִּבְּרִים מַגִּיעִים לְיַעֲקֹב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם, יא): "**וְאָבִיו** שָׁמַר כוּ'" - אֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁהוּא לְמַעְלָה בְּמַדְרֵגָה מִיוֹסֵף, כִּי הוּא בְּחִינַת גּוּף, וְיוֹסֵף בְּחִינַת בְּרִית[142], וְאַף עַל גַּב דְּגוּף וּבְרִית כַּחֲדָא[143], מִכָּל מָקוֹם הוּא <כח, ג> גָּבוֹהַּ כוּ' - אִם כֵּן אֵיךְ יִשְׁתַּחֲוֶה לְיוֹסֵף? וְזֶה תָּמוּהַּ.

אַךְ הָעִנְיָן כִּי הִשְׁתַּחֲוָיָה כּוֹלֶלֶת ב' בְּחִינוֹת[144]:

הָא' - בְּחִינַת בִּטּוּל, שֶׁבָּטֵל וּמִשְׁתַּחֲוֶה כוּ', כְּמוֹ (נְחֶמְיָה ט, ו): "וְצִבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים" - שֶׁהֵם מִתְבַּטְּלִים כוּ'.

הַב' - הוּא עִנְיַן הַמְשָׁכָה, שֶׁמַּרְכִּין רֹאשׁוֹ וּמַמְשִׁיכוֹ לְמַטָּה.

וּבֶאֱמֶת הָא בְּהָא תַּלְיָא. שֶׁעַל יְדֵי הַבִּטּוּל גּוֹרֵם הַהַמְשָׁכָה כוּ'. וְכֵן יָדוּעַ גַּם כֵּן מֵהִשְׁתַּחֲוָיָה שֶׁבִּשְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה בְּאָמְרוֹ: "**בָּרוּךְ** אַתָּה ה'", שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל, וְגַם הַמְשָׁכָה עַל יְדֵי שֶׁמַּרְכִּין רֹאשׁוֹ וּמַמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת "בָּרוּךְ" בִּבְחִינַת "אַתָּה", כַּמְבוֹאָר בַּ"פְּרִי עֵץ חַיִּים"[145].

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה יוּבַן עִנְיַן "וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלוּמָתִי":

כִּי הִנֵּה הַשְׁבָּטִים כְּשֶׁהֶעֱלוּ מַ"ן בְּמַלְכוּת, וּצְרִיכִים לְעוֹרֵר הַמְשָׁכַת מַ"ד דַּאֲצִילוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִיקַּר הַבֵּירוּר; וּבֶאֱמֶת אֵין הַמַּ"ד נִמְשָׁךְ אֶלָּא לְאַחַר שֶׁיֵּשׁ הַעֲלָאַת מַ"ן, כִּי "לֵית בִּרְכָתָא שָׁרְיָא בַּאֲתַר רֵיקָנְיָא"[146], רַק כְּשֶׁיֵּשׁ כְּלִי אָז שׁוֹרֶה הָאוֹר, וְהַמַּ"ן הוּא כְּלִי לְהַמַּ"ד; לָכֵן כְּדֵי לְעוֹרֵר הַמְשָׁכַת מַ"ד דְּיוֹסֵף הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת תְּחִלָּה הַעֲלָאַת מַ"ן דְּהַשְׁבָּטִים בִּבְחִינַת בִּטּוּל לְעוֹרֵר הַמְשָׁכָה זוֹ.

גַּם יוּבַן זֶה מִמָּשָׁל גַּשְׁמִי בְּזִוּג זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁ"אֵין קִישּׁוּי אֶלָּא לְדַעַת"[147], וּכְשֶׁהַנְּקֵבָה עוֹרֶכֶת שׁוּלְחָנָהּ[148] אָז נִתְעוֹרֵר תַּאֲוַת הַזָּכָר כוּ'. וְזֶהוּ "וְהִנֵּה תְסוּבֶּינָה אֲלוּמֹתֵיכֶם", שֶׁעָשׂוּ הַכֵּלִי וְהַעֲלָאַת מַ"ן, "וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלוּמָתִי";

וּבְהִשְׁתַּחֲוָיָה זוֹ עָשׂוּ ב' בְּחִינוֹת: א' - הַבִּטּוּל שֶׁלָּהֶם לְאוֹר אֵין־סוֹף. הַב' - שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָשׂוּ גַּם כֵּן הַהַמְשָׁכָה שֶׁיּוּמְשַׁךְ הַמַּ"ד, דְּהַיְינוּ שֶׁיּוּמְשַׁךְ הֶאָרַת אֵין־סוֹף בִּבְחִינַת יוֹסֵף. וְהַמְשָׁכָה זוֹ שֶׁעָשׂוּ הֵם - הַיְינוּ שֶׁיּוּמְשַׁךְ בְּחִינַת הָאוֹר **פְּנִימִי** בְּיוֹסֵף. וְאָמְנָם הִשְׁתַּחֲוָאָה דְּיַעֲקֹב הָיָה רַק עִנְיַן הַמְשָׁכָה לְבַדָּהּ, שֶׁהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת הַ**מַּקִּיף** לְיוֹסֵף כוּ'.

וְהִנֵּה סִבַּת שִׂנְאַת הַשְׁבָּטִים לְיוֹסֵף "עַל חֲלוֹמוֹתָיו כוּ'" (פָּרָשַׁתְנוּ לז, ח), הוּא לְפִי שֶׁהֵם טָעוּ בְּדָבָר אֶחָד:

בִּהְיוֹת כִּי יָדוּעַ בְּעִנְיַן "שֵׁשֶׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָ"הּ כוּ'" (תְּהִלִּים קכב, ד), שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת י"ב גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן[149] בְּנֶ"א דַּאֲצִילוּת; וְנִקְרְאוּ "שִׁבְטֵי **יָ"הּ**" - שֶׁנִּמְשָׁכִים מֵאַבָּא וְאִימָּא[150]. וְלָזֹאת סָבְרוּ הַשְׁבָּטִים־שֶׁלְּמַטָּה - שֶׁשָּׁרְשָׁן מִשָּׁם, וְאִם כֵּן הֵם בְּמַדְרֵגָה אַחַת עִם יוֹסֵף, שֶׁכּוּלָּן שָׁרְשָׁן מִנֶּ"א דַּאֲצִילוּת, וְאִם כֵּן אֵין צְרִיכִים לוֹ בִּשְׁבִיל הַמְשָׁכַת הַמַּ"ד, שֶׁהֲרֵי כָּמוֹהוּ כָּמוֹהֶם מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד מִבְּחִינַת נ"א, שֶׁמִּשָּׁם הַמְשָׁכַת הַמַּ"ד.

אֲבָל טָעוּ בָּזֶה. כִּי אֱמֶת שֶׁשָּׁרְשָׁם[151] מִנֶּ"א כַּנַּ"ל, אֲבָל הֵם בְּעַצְמָם לְמַטָּה בִּבְרִיאָה, וְכַנַּ"ל בְּעִנְיַן בְּחִינַת י"ב בָּקָר שֶׁהֵיָּם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה, הֵילְכָךְ הֵם רַק הַמַּעֲלִים מַ"ן לַמַּלְכוּת; מַה שֶּׁאֵין כֵּן יוֹסֵף־שֶׁלְּמַטָּה - הוּא עַצְמוֹ מִבְּחִינַת יְסוֹד דַּאֲצִילוּת מַמָּשׁ, וּלְפִיכָךְ הוּא דָּבוּק הַמַּמְשִׁיךְ מַ"ד, וְהֵם צְרִיכִים לוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהִנֵּה תְסוּבֶּינָה אֲלוּמֹתֵיכֶם כוּ'"[152] כַּנַּ"ל[153]. :

---

[141] (וְעַיֵּין מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר בְּעִנְיַן ב' בֵּירוּרִים אֵלּוּ עַל פָּסוּק "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת" (לְקַמָּן מט, ג. "עַל פִּי הַזֹּהַר וַיֵּשֶׁב דַּף קפא "אַךְ אֶל הַפָּרוֹכֶת כוּ'" וּבִשְׁאָר דּוּכְתֵּי" (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[142] (וְיוֹסֵף בְּחִינַת בְּרִית: זֹהַר פָּרָשַׁתְנוּ קפד, ב. וּבְכָמָּה מְקוֹמוֹת).

[143] (= כְּאֶחָד. זֹהַר חֵלֶק ג פִּנְחָס רלו, א בְּרֵעָיָא מְהֵימְנָא (וְעוֹד): "גּוּף וּבְרִית חַשְׁבִינָן חַד").

[144] (רְאֵה לְקַמָּן צא, א. אוֹר הַתּוֹרָה תְּרוּמָה (שְׁמוֹת כְּרֶךְ ה) עַמּוּד א'תכח. סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרל"ב ח"א עַמּוּד עד).

[145] (רְאֵה שַׁעַר הָעֲמִידָה).

[146] (= אֵין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה בְּמָקוֹם רֵיק. זֹהַר חֵלֶק ב תְּרוּמָה קנה, א. קנז, ב. זֹהַר חֵלֶק ג צַו לד, א).

[147] (יְבָמוֹת נג, ב)

[148] (עַל פִּי מִשְׁלֵי ט, ה: "עָרְכָה שׁוּלְחָנָהּ").

[149] (סֵפֶר יְצִירָה פֶּרֶק ה מִשְׁנָה א).

[150] (רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ג אַחֲרֵי עח, א).

[151] (בְּאוֹר הַתּוֹרָה: שֹׁרֶשׁ שָׁרְשָׁם . . אֲבָל הֵם נִשְׁפְּלוּ לְמַטָּה בִּבְרִיאָה).

[152] ("וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלוּמָתִי").

— * —

[כה, ג]

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב[154]

"שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב[155] כוּ' הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים" (תְּהִלִּים קכו, א):

הִנֵּה הַחֲלוֹם הוּא מְחַבֵּר שְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד, וּמַרְכִּיב שְׁנֵי עִנְיָנִים הָפְכִיִּים[156] כְּאִלּוּ הָיוּ לַאֲחָדִים. וְהַיְינוּ מִפְּנֵי כִּי בַּשֵּׁינָה נִסְתַּלֵּק מוֹחַ הַשֵּׂכֶל הַמַּבְחִין וְלֹא נִשְׁאַר רַק כֹּחַ הַמְדַמֶּה. וְכֹחַ הַמְדַמֶּה יָכוֹל לְהַרְכִּיב ב' עִנְיָנִים הָפְכִיִּים, כְּמוֹ סְפִינָה רָצָה בָּאֲוִיר כוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בִּ"שְׁמוֹנָה פְרָקִים"[157], רַק שֶׁבְּהָקִיץ, שֶׁמִּתְעוֹרֵר כֹּחַ הַשֵּׂכֶל – הוּא הַשּׁוֹלֵט עַל "כֹּחַ הַמְדַמֶּה" וְאֵינוֹ מַנִּיחוֹ לְהַרְכִּיב, לְפִי שֶׁרוֹאֶה בְּעֵין שִׂכְלוֹ שֶׁהֵם דְּבָרִים נִפְרָדִים וְאֵינָן מִתְאַחֲדִים כְּלָל.

וְכָךְ הָעִנְיָן בְּגָלוּת נִיצוֹץ אֱלֹקוּת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שֵׁינָה וְהִסְתַּלְּקוּת הַמּוֹחִין – יָכוֹל הוּא לְהַרְכִּיב ב' דְּבָרִים הָפְכִיִּים:

[153] (**הַקִּיצוּר.** הַשְּׁבִירַת הַכֵּלִים – עִנְיַן בְּחִינַת פֵּירוּד וּפֵירוּר הַכְּלִי לַחֲלָקִים רַבִּים, וְעַל יְדֵי זֶה מִסְתַּלֵּק הָאוֹר וְהַהַשְׂכָּלָה. וּשְׁבִירָה זוֹ הָיָה בִּנְשָׁמוֹת וְנִיצוֹצוֹת, לָכֵן כָּל מַה שֶׁיָּרְדוּ לְמַטָּה נַעֲשֶׂה הָרִבּוּי יוֹתֵר. וַעֲבוֹדָתֵינוּ – לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת מִ"טּוּרֵי דְּפֵרוּדָא" לִבְחִינַת אַחְדוּת, "גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ". וְזֶהוּ "מְאַלְּמִים אֲלוּמִּים", מֵהַרְבֵּה שִׁבּוֹלִים נַעֲשֶׂה אֲלוּמָּה אַחַת. גַּם לְשׁוֹן "אָדָם" – מִצַּד הַבִּיטּוּל כוּ'.

וְכָל זֶה הוּא הַעֲלָאַת מַ"ן, בִּיטּוּל הַיֵּשׁ. וַעֲדַיִין צָרִיךְ בֵּירוּר שֵׁנִי עַל יְדֵי מַ"ד לְשֶׁיִּתְהַפֵּךְ לֶאֱלֹקוּת מַמָּשׁ, וְזֶה הָיָה עֲבוֹדַת יוֹסֵף, וְזֶהוּ "וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי" כוּ'. וְעִנְיַן "וַתִּשְׁתַּחֲוֶיךָ", כִּי הִשְׁתַּחֲוָאָה – בִּיטּוּל וְגַם עַל יְדֵי זֶה הַמְשָׁכָה מֵאוֹר אֵין סוֹף לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמַ"ד דְּיוֹסֵף. וְהִשְׁתַּחֲוָאָה דְּיַעֲקֹב – הַמְשָׁכָה לְבַד.

וּמַה שֶׁהַשְּׁבָטִים שָׂנְאוּ אוֹתוֹ, לְפִי שֶׁסָּבְרוּ שֶׁשָּׁרְשָׁם גַּם כֵּן מִי"ב גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן דְּזָ"א, אִם כֵּן כָּמוֹהוּ כָּמוֹהֶם וְאֵין צָרִיךְ לוֹ בִּשְׁבִיל הַמַּ"ד גַּם כֵּן. אֲבָל הָאֱמֶת שֶׁהֵם י"ב בָּקָר דִּבְרִיאָה, וְהוּא מִיְּסוֹד זָ"א. וְזֶה הָיָה הַחֲלוֹמוֹת כַּנַּ"ל. (אוֹר הַתּוֹרָה שָׁם. וּמַמְשִׁיךְ שָׁם "דֶּרֶךְ שֵׁנִי בְּפֵירוּשׁ וְהִנֵּה קָמָה אֲלוּמָּתִי" – מִדִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶם אַחַד" מִפָּרָשַׁת וַיְחִי תקס"ג).

[154] (דִּבּוּר הַמַּתְחִיל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת: תּוֹרַת חַיִּים דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וַיְהִי מִקֵּץ" (הַשֵּׁנִי) [רסו, ב]. פֵּירוּשׁ הַצֶּמַח צֶדֶק לִתְהִלִּים קַאפִּיטְל קכו [יָהֵל אוֹר עַמּוּד תצ] (צִיּוּן כְּבוֹד קְדוּשַּׁת אַדְמוּ"ר).

נֶאֱמַר בְּלֵיל שַׁבָּת פָּרָשַׁת וָאֵרָא, כז טֵבֵת תקס"ה. נוֹסַח ב הַנָּחַת – רַבִּי מֹשֶׁה בֶּן אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן – מַאַמְרֵי אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן תקס"ה חֵלֶק א עַמּוּד קפד (לְהַלָּן: תקס"ה). נוֹסַח ג – הַנָּחַת אַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי – נִמְצָא בִּכְתַב יָד (2076 סו, א) וְלֹא נִדְפַּס. מְיוּסָּד עָלָיו דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וַיֹּאמֶר ה' גּוֹ' וַיְהִי לְנָחָשׁ" פְּרָקִים א־ד – תּוֹרַת חַיִּים שְׁמוֹת נב, א [לז, ד – לט, ד].

הַנּוֹסַח שֶׁלְּפָנֵינוּ בְּשִׁינּוּיִים קַלִּים, הוֹסָפַת הַתְחָלָה "לְהָבִין עִנְיַן הַחֲלוֹמוֹת שֶׁהַגָּלוּת נִמְשָׁל לִבְחִינַת חֲלוֹם. . בְּשׁוּב ה'", הַגָּהוֹת וְסִיּוּם – אוֹר הַתּוֹרָה פָּרָשָׁתֵנוּ (בְּרֵאשִׁית כֶּרֶךְ ו) תתש, ב (לְהַלָּן: אוֹר הַתּוֹרָה).

בְּעִנְיַן הַחֲלוֹמוֹת רְאֵה גַּם דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ" – מַאַמְרֵי אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן כְּתוּבִים חֵלֶק א עַמּוּד לה [נז]. אוֹר הַתּוֹרָה וַיְחִי (בְּרֵאשִׁית כֶּרֶךְ ה) תתרט, ב).

[155] ("הֲוָיָ"ה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן").

[156] (דְּהַיְינוּ שֶׁיּוּכַל לִרְאוֹת בַּחֲלוֹם אֲשֶׁר הוּא נֶהֱרַג אוֹ מֵת וְאַחַר כַּךְ הוּא חַי בְּרֶגַע אֶחָד מַמָּשׁ וְלֹא יִקְשֶׁה לוֹ כְּלָל מַה שֶׁהֵם הֲפָכִים שֶׁיִּתְכּוֹן וְיִתְיַשְּׁרוּ בִּשְׁעַת הַחֲלוֹם, אוֹ כְּמוֹ שֶׁיַּחֲלוֹם לוֹ שֶׁהוּא כָּאן וּבְאַסְפַּמְיָא בְּרֶגַע אֶחָד כוּ' וּכְהַאי גַּוְונָא טוּבָא וְכַנּוֹדָע לַכֹּל" (תקס"ה). רְאֵה תּוֹרַת חַיִּים שְׁמוֹת נב, א. סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים ת"ש עַמּוּד 8).

[157] (פֶּרֶק א וּפֶרֶק ח).

לִהְיוֹת כָּל הַיּוֹם טָרוּד בְּמַשָּׂא־וּמַתָּן "אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ"[158], "זֶה פּוֹנֶה לְזֵיתוֹ כוּ'"[159]. הֲגַם שֶׁבַּתְּפִלָּה מְעוֹרֵר אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ[160] לְהִתְפַּשֵּׁט מִלְּבוּשֶׁיהָ כוּ', לְדָבְקָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ מֵחֲמַת הִתְבּוֹנְנוּתוֹ בְּיִחוּדָא־עִילָּאָה וְיִחוּדָא־תַּתָּאָה, אַף עַל פִּי כֵן אַחַר הַתְּפִלָּה חוֹלֶפֶת וְעוֹבֶרֶת הָאַהֲבָה, וְאֵינוֹ שָׂם לְלִבּוֹ כִּי הוּא הִפּוּךְ הַהִתְבּוֹנְנוּת שֶׁבַּתְּפִלָּה, וּמְדַמֶּה בַּלֵּב לְהַרְכִּיב וּלְחַבֵּר שְׁנֵי עִנְיָינִים הָפְכִיִּים יַחַד כְּאִלּוּ הָיָה לַאֲחָדִים, וּבֶאֱמֶת הֵם נִפְרָדִים וּרְחוֹקִים זֶה מִזֶּה.

כִּי הֲגַם דִּכְתִיב בַּתּוֹרָה (בְּהַר כה, ג): "שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ", וְכֵן בִּקְרִיאַת־שְׁמַע (עֵקֶב יא, יג־יד): "וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם כוּ', וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם כוּ', **וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ** כוּ'";

הִנֵּה הַכֹּל הוּא עַל דֶּרֶךְ עוּבְדָּה[161]. כַּיָּדוּעַ שֶׁבְּכָל עִנְיְנֵי עוֹלָם־הַזֶּה יֵשׁ בָּהֶם עִנְיַן <כה, ד> עֲבוֹדַת ה': "שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע כוּ' וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית כוּ'" (בְּהַר כה, ג־ד), וְהוּא עִנְיַן הַבֵּירוּרִים שֶׁבִּבְחִינַת "שֵׁשׁ שָׁנִים" וְהַהַעֲלָאָה שֶׁבִּבְחִינַת הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר.

וְאַחַר כַּוָּונַת הַלֵּב הֵן הֵן הַדְּבָרִים[162]. אֲבָל לֵב הֶהָמוֹן הַנּוֹטִים אַחַר בִּצְעָם[163] לְהַטְרִיף לֶחֶם חוּקָם[164] כִּפְשׁוּטוֹ, לְבָבָם לֹא כֵן יְדַמֶּה[165], וְלִבָּם לֹא נָכוֹן[166] עַל פִּי הַכַּוָּונָה הָרְאוּיָה, רַק כָּל יִשְׁעָם וְכָל חֶפְצָם לְמַלֹּאות דֵּי מַחְסוֹרָם אֲשֶׁר יֶחְסַר לָהֶם[167] בְּצָרְכֵי גוּפָם, וְעוֹשִׂים מִצָּרְכֵי הַגּוּף עִיקָּר. וְזֶהוּ מַמָּשׁ הִפּוּךְ הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁבַּתְּפִלָּה לִהְיוֹת נִקְבַּע בְּלִבּוֹ הָאַהֲבָה לַה' לְבַדָּהּ בְּלִי תַעֲרוֹבֶת זָר חַס וְשָׁלוֹם כוּ'. :

[ב] וְהִנֵּה, גַּם אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֱמֶת הָאֵלֶּה[168] לֹא יִפּוֹל לֵב הָאָדָם עָלָיו לוֹמַר כִּי הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁבַּתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹנְנוּתוֹ הֵן דִּמְיוֹנוֹת שָׁוְא, שֶׁהֲרֵי הוּא כְּמוֹ הַחֲלוֹם, שֶׁהוּא כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמְּחַבֵּר ב' הֲפָכִים:

כִּי הִנֵּה מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה בְנַפְשׁוֹ אַחַר הַתְּפִלָּה שֶׁחוֹלֶפֶת וְעוֹבֶרֶת הָאַהֲבָה לַה' וּמִתְהַפֵּךְ לֶאֱהוֹב אֶת **גּוּפוֹ** דַּוְקָא, הֲרֵי מוּבָן שֶׁגַּם בַּתְּפִלָּה לֹא בִּיטֵל אַהֲבַת גּוּפוֹ מִכֹּל וָכֹל, וְהַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁבַּתְּפִלָּה אֶת הָאַהֲבָה לַה' לְבַדָּהּ אֵינָהּ אֲמִיתִית, רַק כְּדִמְיוֹן הַחֲלוֹם שֶׁמְּחַבֵּר ב' הֲפָכִים,

[158] (יְשַׁעְיָה נו, יא).

[159] (עַל פִּי קֹהֶלֶת רַבָּה סִדְרָא תִּנְיָינָא פָּרָשָׁה ז אוֹת ד. יַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח רֶמֶז רכו. שׁוֹפְטִים יא רֶמֶז סח. וּרְאֵה הִלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה לְרַבֵּינוּ הַזָּקֵן פֶּרֶק ב בְּסוֹף הַקּוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן).

[160] (הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ: שִׁיר הַשִּׁירִים ב, ז).

[161] (עוּבְדָּה: בִּדְפוּס רִאשׁוֹן: עוֹבָד'. בִּכְתַב יָד קֹדֶשׁ הַצֶּמַח צֶדֶק (אוֹר הַתּוֹרָה וַיֵּשֶׁב תתש, ב): עוֹבָדָא. בְּהֶעָרוֹת וְתִיקּוּנִים מִכְּבוֹד קְדוּשַּׁת אַדְמוּ"ר (בְּדֶרֶךְ אֶפְשָׁר): עֲבוֹדָה).

[162] (אַחַר כַּוָּונַת הַלֵּב הֵן הֵן הַדְּבָרִים: מְגִילָּה כ, א).

[163] (סוֹטָה מז, ב: "מִשֶּׁרַבּוּ (יְחֶזְקֵאל לג, לא): 'אַחֲרֵי בִּצְעָם לִבָּם הוֹלֵךְ' – רַבּוּ (יְשַׁעְיָה ה, כ): 'הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע'").

[164] (עַל פִּי מִשְׁלֵי ל, ח: "הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי").

[165] (עַל פִּי יְשַׁעְיָה י, ז: "וְהוּא לֹא כֵן יְדַמֶּה וּלְבָבוֹ לֹא כֵן יַחְשֹׁב").

[166] (תְּהִלִּים עח, לז).

[167] (עַל פִּי רְאֵה טו, ח: "מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ").

[168] (אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֱמֶת הָאֵלֶּה: דִּבְרֵי הַיָּמִים־ב לב, א).

וְדוֹמֶה לוֹ שֶׁאוֹהֵב אֶת ה' וְאַף עַל פִּי כֵן אוֹהֵב אֶת גּוּפוֹ, הֲגַם כִּי לֹא צָדְקוּ יַחְדָּו[169], לְפִי שֶׁזֶּה נִלְקָח מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה אֲשֶׁר יָכוֹל לְדַמּוֹת דְּמְיוֹנוֹת שָׁוְא; אַךְ בֶּאֱמֶת הִנֵּה בְּחִינַת חֲלוֹם זֶה שָׁרְשׁוֹ לְמַעְלָה וְיסוֹדָתוֹ בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ[170] עֶלְיוֹן.

וְיוּבַן בְּהַקְדִּים מַה שֶּׁכָּתוּב (זְכַרְיָה יד, ט): "**בַּיּוֹם הַהוּא** יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד", וּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא: "אֲטוּ **הָאִידְנָא** לָאו 'שְׁמוֹ אֶחָד' הוּא?!" וּמְשַׁנֵּי: "לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא כּוּ'"[171].

וְהָעִנְיָן: כִּי "שְׁמוֹ" הוּא בִּבְחִינַת גְּלוּת, וְלָכֵן אֵינוֹ נִקְרָא כְּמוֹ שֶׁנִּכְתָּב, רַק בִּלְבוּשׁ וְנַרְתֵּק כּוּ'. וְהִנֵּה בַּגְּלוּת הוּא בִּבְחִינַת שֵׁינָה וְהִסְתַּלְּקוּת הַמּוֹחִין "תִּלְתָּ בְּלֵילְיָן כּוּ'"[172], וְאָז נִשְׁמָתוֹ מוֹשֶׁכֶת לוֹ חַיִּים מִלְּמַעְלָה כּוּ', וְשָׁם הוּא בִּבְחִינַת עִגּוּלִים[173], שֶׁאֵין בָּהֶם בְּחִינַת מַעְלָה וּמַטָּה, רַק הַכֹּל בַּהַשְׁוָואָה אַחַת וּבְהִתְכַּלְּלוּת וְהִתְאַחֲדוּת כָּל הָעִנְיָנִים בְּלִי שׁוּם פֵּירוּד וְהִתְחַלְּקוּת, כַּנּוֹדָע מַאֲמַר רַז"ל[174]: "אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים"; רַק כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ דֶּרֶךְ קָוִים אָזַי יֵשׁ הִתְחַלְּקוּת, קָו יָמִין – חֶסֶד כּוּ'. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּבְחִינַת עִגּוּלִים אֵין שָׁם הִתְחַלְּקוּת כְּלָל, וְשָׁם כָּל הַדְּבָרִים הַמִּתְפָּרְדִים לְמַטָּה מְחוּבָּרִים וּכְלוּלִים יַחַד, וְלֹא נִרְאֶה שׁוּם פֵּירוּד וְהִתְחַלְּקוּת בֵּינֵיהֶם. :

[ג] אַךְ לִהְיוֹת בְּחִינָה זוֹ בְּגִילּוּי לְמַטָּה, אֵינָהּ כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת שֵׁינָה וְהִסְתַּלְּקוּת הַמּוֹחִין בְּגָלוּת. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה נ, ג): "**אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת**" – "שָׁמַיִם" הֵם בְּחִינַת "עִגּוּלִים", הֵם מְלוּבָּשִׁים בִּבְחִינַת "קַדְרוּת" וְחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא הֶעְלֵם וְהֶסְתֵּר[175], שֶׁאָז מֵאִיר וּמִתְנוֹצֵץ מִלְּמַעְלָה, מֵעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עִגּוּלִים, בִּבְחִינַת חֲלוֹם, שֶׁהוּא כֹּחַ הַמְדַמֶּה לְחַבֵּר שְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד כְּאִלּוּ הֵם אֲחָדִים מַמָּשׁ.

לְפִי שֶׁבֶּאֱמֶת בִּשְׁרָשָׁם בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הֵם מְחוּבָּרִים וּמְיוּחָדִים, כִּי שָׁם הוּא בִּבְחִינַת עִגּוּלִים[176] כַּנַּ"ל. רַק לְמַטָּה[177], בְּהִתְחַלְּקוּת הַקָּוִין עַל פִּי חָכְמָה וָדַעַת לִהְיוֹת קָו זֶה כָּךְ וְזֶה כָּךְ, אֲזַי נִרְאֶה וְנִגְלֶה הַהֶפּוּךְ[178], שֶׁזֶּה הַהֶפּוּךְ מִזֶּה, וַאֲזַי הֵם נִפְרָדִים וּרְחוֹקִים זֶה מִזֶּה[179].

וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת גִּילּוּי בְּחִינַת הַהִתְכַּלְּלוּת בִּבְחִינַת גִּילּוּי הַחָכְמָה, שֶׁהִיא רֵאשִׁית הִתְחַלְּקוּת הַקָּוִין, אֶלָּא בִּבְחִינַת שֵׁינָה וְהִסְתַּלְּקוּת הַמּוֹחִין בַּגָּלוּת, אֲזַי מִתְנוֹצֵץ וּמֵאִיר הָאוֹר הָעֶלְיוֹן, וְהוּא מִסְתַּתֵּר וּמִתְעַלֵּם בִּבְחִינַת "קַדְרוּת" וְחֹשֶׁךְ, דְּהַיְינוּ בִּבְחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת, הַהֶעְלֵם כּוּ', וְלֹא בִּבְחִינַת גִּילּוּי. כִּי הַגִּילּוּי הוּא בִּבְחִינַת חָכְמָה וָדַעַת שֶׁהוּא עַל פִּי קָוִין[180]. :

[ד] וּלְעָתִיד לָבֹא כְּתִיב (יְשַׁעְיָה ל, כ): "**וְלֹא יִכָּנֵף** עוֹד מוֹרֶיךָ" בְּכָנָף וּלְבוּשׁ כּוּ', וְלָכֵן "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה [..] **שְׁמוֹ אֶחָד**" – שֶׁלֹּא יִהְא מְלוּבָּשׁ וּמְכוּסֶּה בְּנַרְתֵּק[181], וְיִהְיֶה "נִקְרָא כְּמוֹ שֶׁנִּכְתָּב כּוּ'", "כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ כּוּ'" (יְשַׁעְיָה נב, ח).

וַאֲזַי נֶאֱמַר (תְּהִלִּים קכו, א): "בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן **הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים**", פֵּירוּשׁ: שֶׁיִּתְגַּלֶּה מַדְרֵגָה וּבְחִינָה זוֹ שֶׁל הַחֲלוֹם[182], עַד אֲשֶׁר כּוּלָּם יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ וְיַשִּׂיגוּ הַחַיּוּת הַנִּמְשָׁךְ לָהֶם בִּזְמַן הַגָּלוּת שֶׁהוּא מִבְּחִינַת הַחֲלוֹם, וְלָכֵן יֹאמְרוּ: "הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים"[183].

וּבָזֶה יוּבַן מַעֲלַת וּמַדְרֵגַת יַעֲקֹב וְיוֹסֵף עַל יְדֵי הַחֲלוֹמוֹת. וְיֵשׁ בְּחִינוֹת שֶׁיּוֹסֵף הוּא יוֹתֵר בְּמַעֲלָה מִמַּדְרֵגַת <כְּמוֹ, א> מֹשֶׁה רַבֵּינוּ עָלָיו־הַשָּׁלוֹם.

וְנָדָב וַאֲבִיהוּא הָיוּ **נֶפֶשׁ רוּחַ** שֶׁל יוֹסֵף[184]. וַ"אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְ**נֶפֶשׁ אָדָם**" (בְּהַעֲלוֹתְךָ ט, ז) – זֶה אֲבִיהוּא[185]. אֲבָל נָדָב הָיָה מִבְּחִינַת "**רוּחַ**", וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים הַזְּאָה בְּשִׁבּוּלוֹ כְּלָל, וְעָלָיו נֶאֱמַר (תְּהִלִּים נא, יד): "וְרוּחַ

---

[169] (עַל פִּי תְּהִלִּים יט, י: "מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו").

[170] (יְסוֹדָתוֹ בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ: תְּהִלִּים פז, א).

[171] ("נִכְתָּב אֲנִי בְּיו"ד ה"א וְנִקְרָא אֲנִי בְּאָל"ף דָּל"ת" (פְּסָחִים נ, א)).

[172] ("תִּלְתָּ בְּלֵילְיָן גּוֹ תִּלְתָּ" = שָׁלֹשׁ כְּלוּלִים בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ. רְאֵה זֹהַר תּוֹסְפְתָּא בִּשַׁלַּח נ, סוֹף עַמּוּד א. עַיֵּן חַיִּים שַׁעַר הַכְּלָלִים פֶּרֶק ב. וּרְאֵה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "לְהָבִין הָעִנְיָן דִּתְלַת בְּלֵילָן גּוֹ תִּלְתָּ" תשכ"ג – תּוֹרַת מְנַחֵם חֵלֶק לו עַמּוּד 263).

[173] (פֵּירוּשׁ, בִּשְׁעַת הַשֵּׁינָה דְּוָקָא מוֹשֶׁכֶת לוֹ מִבְּחִינַת עִגּוּלִים, דְּהַיְינוּ מִבְּחִינַת הֶהֱעֵלֵם דְּעַצְמוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא בִּבְחִינַת עִגּוּלִים שֶׁלְּשָׁם הוּא הָרָצוֹא בְּעֵת הַשֵּׁינָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּהָקִיץ הַנְּשָׁמָה וְהָרָצוֹא הוּא לְאוֹר הַשֵּׂכֶל שֶׁבְּמוֹחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹשֶׁר" (בֵּאוּרֵי הַזֹּהַר לְהַצֶּמַח צֶדֶק חֵלֶק א עַמּוּד קמט. עַיֵּין שָׁם). רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה שְׁמִינִי (וַיִּקְרָא כְּרָךְ א) עַמּוּד לו).

[174] (עֵרוּבִין יג, ב).

[175] (שֶׁהוּא הַחֲלוֹם, לְבוּשׁ הַמַּקִּיף (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[176] (שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מַקִּיפִים הַכּוֹלְלִים ב' הֲפָכִים בְּיַחַד, עַל דֶּרֶךְ "הַשָּׁוֶה וּמַשְׁוֶה קָטוֹן וְגָדוֹל" כּוּ' וְ"כַּחֲשִׁיכָה כָּאוֹרָה" (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[177] (בְּאוֹר הַתּוֹרָה מִשְׁפָּטִים (שְׁמוֹת כְּרָךְ ד) עַמּוּד א'קי: "וְעַל פִּי מַה שֶּׁנִּתְבָּאַר [כָּאן] יֵשׁ לוֹמַר הֲבָנָה חֲדָשָׁה בְּמַעֲלַת הַדַּעַת. כִּי דַּעַת, קוֹ הָאֶמְצָעִי, מְקַשֵּׁר ב' הַקָּוִין שֶׁלֹּא יִהְיוּ הֲפָכִיִּים, וְזֶהוּ הַתִּיקּוּן. וּבַתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיוּ שְׁנֵי קָוִין הָיוּ הֲפָכִיִּים, תְּחִלָּה חֶסֶד וְאַחַר כָּךְ גְּבוּרָה.

וְכֵן בַּעֲבוֹדָה: הַתְּפִלָּה וְכָל הַיּוֹם בְּלֹא דַּעַת הֵם ב' הֲפָכִיִּים, אֲבָל עַל יְדֵי הַדַּעַת מְקֻשָּׁר הַקָּוִין עַד שֶׁכָּל הַיּוֹם לֹא יִהְיֶה נִפְרָד חַס וְשָׁלוֹם).

[178] (רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה שְׁמִינִי (וַיִּקְרָא כְּרָךְ א) עַמּוּד לו).

[179] (וְעַיֵּן מַה שֶּׁנִּתְבָּאַר לְעֵיל [בְּאוֹר הַתּוֹרָה] פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב בַּבֵּיאוּר עַל פָּסוּק "וְיוֹסֵף הוֹרַד" בְּעִנְיַן "רַבִּי מֵאִיר שֶׁהָיָה אוֹמֵר עַל טָמֵא טָהוֹר וּמַרְאֶה לוֹ פָּנִים כּוּ'", שֶׁהוּא לְפִי שֶׁשָּׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַמַּקִּיפִים, בְּחִינַת עִיגּוּלִים, שֶׁאֵין שָׁם הִתְחַלְּקוּת כָּל כַּךְ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאַר בְּמָקוֹם אַחֵר בַּאֲרִיכוּת (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[180] (וְכַנּוֹדָע שֶׁהַגְּלוּת הוּא בְּחִינַת עִיבּוּר דָּ"א בְּבֶטֶן אִימָּא, "תִּלְתָּ גּוֹ תִּלְתָּ", שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמּוֹחִין, וְאִמָּא הִיא מְקוֹר הַמַּקִּיפִים שֶׁלְּמַעְלָה מֵהִתְחַלְּקוּת קָוִין דְּזָ"א, לָכֵן בִּזְמַן הַגָּלוּת "הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים", בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת הַמַּקִּיף בִּלְבוּשׁ הַמַּסְתִּיר, "לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא כּוּ' (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[181] (רְאֵה זֹהַר חֵלֶק א רסב, ב (אוֹר הַתּוֹרָה שְׁלַח עַמּוּד תקפט)).

[182] (דְּהַיְינוּ בְּחִינַת מַקִּיפִים וְעִגּוּלִים הַנַּ"ל שֶׁלֹּא כְּפִי הִתְלַבְּשׁוּתָן בְּהַלְּבוּשׁ הַמַּסְתִּיר שֶׁהוּא הַחֲלוֹם, אֶלָּא שֶׁיִּתְגַּלּוּ בְּעַצְמָן כְּמוֹ שֶׁהֵן בְּלִי לְבוּשׁ, שֶׁהוּא הַמָּקוֹר וְהַשֹּׁרֶשׁ שֶׁל הַחֲלוֹם (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[183] (רְאֵה תּוֹרַת מְנַחֵם הִתְוַועֲדוּיוֹת תשד"מ חֵלֶק ד עַמּוּד 2211).

[184] (לִקּוּטֵי תּוֹרָה לְהָאֲרִיז"ל פָּרָשַׁת וָאֵרָא (ו, כה) ["וְזֹהוּ "אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם" וְלֹא "לְנִפְשׁוֹת אָדָם", כִּי נָדָב בְּחִינַת רוּחַ הָיָה וְלֹא שָׁרְתָה בּוֹ טוּמְאָה"]. וּרְאֵה גַּם כֵּן שַׁעַר הַגִּלְגּוּלִים הַקְּדָמָה יד. לִקּוּטֵי תּוֹרָה פָּרָשַׁת וַיִּקְרָא. וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת (אִגְּרוֹת קֹדֶשׁ כְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמוּ"ר חֵלֶק יט עַמּוּד רסא)).

[185] (סוֹטָה כה, ב).

נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי"[186].

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ, ב): "נוֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף", כִּי בִּזְמַן הַגָּלוּת הַנְהָגַת יִשְׂרָאֵל הוּא בִּבְחִינַת יוֹסֵף, שֶׁהוּא מִבְּחִינַת חֲלוֹם[187], מֵעוֹלָם הָעִגּוּלִים כו'. וְלָכֵן נִקְרָא (וַיְחִי מט, כב) "בֵּן **פּוֹרָ"ת**" – אוֹתִיּוֹת **פּוֹתֵ"ר**[188] **וְתוֹפֵ"ר**[189] – שֶׁמְּחַבֵּר כו'. וְלָכֵן הָיָה פּוֹתֵר חֲלוֹמוֹת[190]. :

— * —

[186] (לִקּוּטֵי תּוֹרָה לְהָאֲרִיזַ"ל שָׁם).

[187] (וְיֵשׁ לְהוֹסִיף בָּזֶה, דְּגַם חֲלוֹמוֹת יוֹסֵף לְפִי פְּשׁוּטָם מְדַבְּרִים אוֹדוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל, דְּהַחֲלוֹם הַשֵּׁנִי לְפִי פִּתְרוֹנוֹ קָאֵי עַל כְּלָלוּת עַם יִשְׂרָאֵל, "הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים", וְעַל דֶּרֶךְ זֶה הַחֲלוֹם הָרִאשׁוֹן "הִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה" דְּקָאֵי עַל עֲבוֹדַת י"ב שִׁבְטֵי יְשׁוּרוּן, שֶׁזֶּה כּוֹלֵל כָּל פְּרָטֵי הַסּוּגִים בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל ("פָּדָה בְשָׁלוֹם" תשל"ה. עַיֵּין שָׁם).

[188] (רְאֵה בַּעַל הַטּוּרִים כָּאן. אוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כֶּרֶךְ ב תט, ב. וּבְיָהֵל אוֹר עָמוּד תצב).

[189] (רְאֵה גַּם כֵּן אוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כֶּרֶךְ ו תתשמח, ב).

[190] (בְּאוֹר הַתּוֹרָה (תתשב, א) מְסַיֵּם: "וּכְדִלְקַמָּן אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם". וּמִמֵּשִׁיךְ לְבָאֵר (כַּנִּרְאֶה עַל פִּי הַנֶּאֱחָד רַבִּי מֹשֶׁה – סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תקס"ה חֵלֶק א עָמוּד קפז סְעִיף ה) מַה שֶּׁכָּתוּב "בְּשׁוּב ה' שִׁיבַת צִיּוֹן" – מַהוּ הַתְּשׁוּבָה שֶׁל צִיּוֹן? דְּהָעִנְיָן כְּמַאֲמַר רַז"ל דְּ"תְּשׁוּבָה וּשְׁמוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ קָדְמוּ לָעוֹלָם", לְכָל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַנִּקְרָא עוֹלָם, וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה מְמַשִּׁיכִים מִבְּחִינַת הָרִאשִׁימוּ שֶׁל אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא הַנִּשְׁאָר בְּהֶחְלֵט וּמָקוֹם פָּנוּי שֶׁהוּא לִפְנֵי הַקַּו. וּבְחִינַת מָשִׁיחַ הוּא גַּם כֵּן גִּלּוּי בְּחִינָה שְׁלֵמַעְלָה מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוּת וְעוֹלָם, וְזֶהוּ "בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים" כִּי מָשִׁיחַ וּתְשׁוּבָה עִנְיָן אֶחָד הוּא. לְכָךְ יֹאמְרוּ לָעָתִיד לָבֹא "אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת", שֶׁהַהַגְדָּלָה דשם הַוַּיָ"ה וְיִתְרוֹן הָאוֹר בָּא מִבְּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת בְּמֶשֶׁךְ הַגָּלוּת.

וּמְסַיֵּם: "הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים": כְּמוֹ שֶׁבַּחֲלוֹם יוּכַל לִהְיוֹת שְׁנֵי הֲפָכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד, כֵּן אֶצְלֵנוּ שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה וְאַחַר כָּךְ עוֹסֵק בְּלֵב וָנֶפֶשׁ בַּעֲסָקָיו. וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יִפֹּל לִבּוֹ מִזֶּה, כִּי שֹׁרֶשׁ הַחֲלוֹם מִבְּחִינַת עִגּוּלִים, שֶׁלְּהִיוֹתָם מְקִיפִים לְכָךְ סוֹבְלִים ב' הַפְּכִיִּים, וְלֹא כְּבַאֲצִילוּת דְּיוֹשֶׁר הִתְחַלְקוּת קָוִּין. וּלְכָךְ הַחֲלוֹם בְּשֵׁנָה, כִּי כְּשֶׁנֵּעוֹר וְהַשֵּׂכֶל בְּגִלּוּי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת גִּלּוּי מִבְּחִינַת עִגּוּלִים שֶׁהֵן לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל וְהַהִתְחַלְקוּת, רַק כְּשֶׁמִּסְתַּלְּקִים הַמֹּחִין מִתְנוֹצֵץ אוֹר הָעִגּוּלִים, אַךְ עַל יְדֵי לְבוּשׁ מַעֲלִים וּמַסְתִּיר וְהוּא הַחֲלוֹם. וְכָךְ לְמַעְלָה: בְּגָלוּת ז"א בִּבְחִינַת עִבּוּר כו', וְלֶעָתִיד לָבֹא יִהְיֶה גִּלּוּי מַקִּיפִים כְּמוֹ שֶׁהֵן שֶׁלֹּא עַל יְדֵי הִסְתָּרָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְלֹא יִכָּנֵף כו'", וְיִהְיֶה "שְׁמוֹ אֶחָד" כו', וְיִתְגַּלֶּה שֹׁרֶשׁ מַדְרֵגַת הַחֲלוֹם, וְאָז יָבִינוּ עִנְיַן הַגָּלוּת שֶׁ"הָיִינוּ חוֹלְמִים", וְלָכֵן יַעֲקֹב וְיוֹסֵף נִתְעַלּוּ עַל יְדֵי חֲלוֹמוֹת, וְלָכֵן כְּתִיב "בְּשׁוּב ה' כו'", כִּי "תְּשׁוּבָה קָדְמָה לָעוֹלָם" בִּבְחִינַת הָרִאשִׁימוּ שֶׁלְּפְנֵי הַקַּו וְכֵן מָשִׁיחַ שָׁרְשׁוֹ מִשָּׁם.

וּרְאֵה תּוֹרַת חַיִּים וַיְחִי (דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף" פֶּרֶק ג וָאֵילֵךְ) קב, ג [רמג, ג]. לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק טו עָמוּד 346).

[כט, א]

בְּכ"ה בְּכִסְלִיו יוֹמֵי דַּחֲנוּכָּה[191]

בְּכ"ה[192] בְּכִסְלִיו[193] יוֹמֵי דַּחֲנוּכָּה כו'. שֶׁכְּשֶׁנִּכְנְסוּ יְוָנִים לַהֵיכָל וְכו'[194], וּכְשֶׁגָּבְרוּ מַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי וְנִצְחוּם[195], לֹא מָצְאוּ אֶלָּא פַּךְ אֶחָד שֶׁל שֶׁמֶן[196] כו'. לְשָׁנָה אַחֶרֶת קְבָעוּם ח' יָמִים טוֹבִים בְּהַלֵּל **וְהוֹדָאָה**[197].

לְהָבִין עִנְיַן הַלֵּל וְעִנְיַן הוֹדָאָה.

[191] (דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּכ"ה בְּכִסְלָו: שַׁעֲרֵי אוֹרָה בִּתְחִלָּתוֹ. אוֹר הַתּוֹרָה [חֲנוּכָּה] דִּבּוּר הַמַּתְחִיל זֶה [בְּרֵאשִׁית בָּרָךְ ב עָמוּד רעח־דש לְשׁוֹן הַתּוֹרָה אוֹר עִם הַגָּהוֹת] (צִיּוּן כְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמוּ"ר).

נוֹסַח הַמַּאֲמָר שֶׁלְּפָנֵינוּ הוּא כַּנִּרְאֶה עַל פִּי הַנְּחַת אַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי. רָאשֵׁי פְּרָקִים מַאַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי, כַּנִּרְאֶה מִמַּאֲמָר זֶה, נִמְצָא בִּכְתַב יָד מַעְתִּיק מִרִּשִׁימַת רָאשֵׁי פְּרָקִים מֵהַשָּׁנִים תקס"ב - תקס"ג. הַמַּאֲמָר נִתְבָּאֵר בַּאֲרוּכָּה בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּכ"ה בְּכִסְלוֹ" מַאַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי - נִדְפַּס בְּקוּנְטְרֵס בִּפְנֵי עַצְמוֹ קָהָ"ת תשמ"ט. בֵּיאוּר נוֹסָף - מַאֲמָרֵי אַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי בְּרֵאשִׁית עָמוּד שיז, וּבְתוֹסֶפֶת בֵּיאוּר בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל זֶה מִשְּׁנַת תקפ"ב - שַׁעֲרֵי אוֹרָה הַנַּ"ל).

כַּמָּה עִנְיָנִים בְּהַמַּאֲמָר נִתְבָּאֲרוּ בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל זֶה תשט"ז. תש"מ.

*

מַאֲמָר זֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל בַּחֲנוּכָּה תקנ"ט בְּויטֶבְסְק, בִּנְסִיעָתוֹ חֲזָרָה מִפֶּטֶרְבּוּרְג. מַאֲמָר זֶה אָמַר הָרַבִּי פַּעַם נוֹסֶפֶת לִפְנֵי כְּבוֹד קְדוּשַׁת אֲדוֹנִי אָבִי וְזָקְנִי מוֹרִי וְרַבִּי הָרַב הַקָּדוֹשׁ צֶמַח הַקָּדוֹשׁ תקס"ג. וְיֵשְׁנוֹ בְּהַנָּחָה כְּפִי שֶׁשָּׁמָעוּ. וּמַאֲמָר זֶה עָצְמוֹ יֶשְׁנוֹ עִם הַגָּהוֹת אֲרוּכוֹת מִכְּבוֹד קְדוּשַׁת אֲדוֹנִי אָבִי וְזָקְנִי מוֹרִי וְרַבִּי הָרַב הַקָּדוֹשׁ צֶמַח צֶדֶק מִשְּׁנַת תקע"א אוֹ תקע"ב (נִדְפַּס בְּאוֹר הַתּוֹרָה הַנַּ"ל), וְיֵשׁ בּוֹ ט"ו פְּרָקִים גְּדוֹלִים עִם קִיצוּרִים הַמַּחֲזִיק יוֹתֵר מִתִּשְׁעָה גִּלְיוֹנוֹת דְּפוּס בִּכְתַב בֵּינוֹנִי, אֲבָל בְּעִיקָּרוֹ כְּפִי שֶׁקִּיבְּלוֹ מִכְּבוֹד קְדוּשַׁת רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל הוּא מַאֲמָר לֹא אָרוֹךְ כַּחֲמִשָּׁה עָמוּדִים בְּעֶרֶךְ. אָמְנָם זֶה הָעִיקָּר, שֶׁמַּאֲמָרִים אֵלֶּה הֵם מֵהָרִאשׁוֹנִים אַחֲרֵי פֶּטֶרְבּוּרְג (שִׂיחַת לַיִל א, י"ט כִּסְלָו תרצ"ג ריגא – לְקוּטֵי דִּיבּוּרִים חֵלֶק א כא, א).

*

פֶּלֶא שֶׁמָּצִינוּ בִּדְרוּשֵׁי חֲנוּכָּה שֶׁבְּ"תוֹרָה אוֹר" . . שֶׁנִּסְדְּרוּ עַל יְדֵי רַבּוֹתֵינוּ נְשִׂיאֵינוּ - שֶׁנִּסְדְּרוּ בְּתוֹךְ פָּרָשׁיוֹת וַיֵּשֶׁב וּמִקֵּץ, וְיֵשׁ לְפָנֵיהֶם דְּרוּשִׁים מִפָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, וְלֹא נִסְדְּרוּ דְּרוּשֵׁי חֲנוּכָּה בִּפְנֵי עַצְמָם?

שֶׁהַטַּעַם עַל זֶה בְּפַשְׁטוּת יֵשׁ לוֹמַר, מִשּׁוּם שֶׁבִּשְׁבִיל הֲבָנַת הַדְּרוּשִׁים דַּחֲנוּכָּה שֶׁבְּפָרָשַׁת וַיֵּשֶׁב צָרִיךְ לִהְיוֹת לְפָנֵי זֶה לִימּוּד וִידִיעַת דְּרוּשֵׁי וַיֵּשֶׁב, וּבִשְׁבִיל הֲבָנַת דְּרוּשֵׁי חֲנוּכָּה שֶׁבְּפָרָשַׁת מִקֵּץ צָרִיךְ לִהְיוֹת לִימּוּד וִידִיעַת דְּרוּשֵׁי פָּרָשַׁת מִקֵּץ ("כִּי אַתָּה נֵרִי" תשמ"ז. וְשָׁם נִתְבָּאֵר הַטַּעַם).

[192] (שַׁבָּת כא, ב. בְּשִׁינּוּי לָשׁוֹן).

[193] (מָלֵא יו"ד. רְאֵה לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק טו עָמוּד 183 הֶעָרָה 3).

[194] ("וּטְמֵאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּהֵיכָל").

[195] (בְּתוֹרַת מְנַחֵם סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים מְלֻקָּט חֵלֶק ב עָמוּד קפו ("וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ" תשמ"ח) מְדֻיָּיק: "וְנִצְחוּם (אָז דָּוְקָא) מָצְאוּ". עַיֵּין שָׁם).

[196] ("שֶׁהָיָה מוּנָּח בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, וְלֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא לְהַדְלִיק יוֹם אֶחָד, נַעֲשָׂה בּוֹ נֵס וְהִדְלִיקוּ מִמֶּנּוּ שְׁמוֹנָה יָמִים").

[197] (שַׁבָּת כא, ב. בְּלִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק י עָמוּד 142: אֲבָל הָרַמְבַּ"ם (הִלְכוֹת חֲנוּכָּה פֶּרֶק ג הֲלָכָה ג) כָּתַב . . "יְמֵי שִׁמְחָה וְהַלֵּל" . . וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ: הֵרֵי בְּגֶמָרָא אָמְרוּ "קָבָעוּם . . בְּהַלֵּל וְהוֹדָאָה", וּבָרַמְבַּ"ם כּוֹתֵב שֶׁהֵם (גַּם) "יְמֵי שִׁמְחָה". עַיֵּין שָׁם הֵבֵיאוּר. וּמֵבִיא שָׁם (הֶעָרָה 19) מֵהַטּוּר (אוֹרַח חַיִּים סִימָן תר"ע) פֵּירוּשׁ "בְּהַלֵּל וּבְהוֹדָאָה": "לוֹמַר בָּהֶן הַלֵּל, וּלְהוֹדוֹת - לוֹמַר בּוֹ "עַל הַנִּסִּים" בְּהוֹדָאָה". עַיֵּין שָׁם).

וְגַם לְהָבִין לָמָּה תִּקְּנוּ בְּנֵס **זֶה** לְהַדְלִיק נֵרוֹת זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ שֶׁמָּצְאוּ פַּךְ אֶחָד שֶׁל שֶׁמֶן כוּ', וְלֹא תִּקְּנוּ כֵּן בְּשְׂאָר נִסִּים[198]?

וְגַם מָה עִנְיַן נֵרוֹת לְהַלֵּל וְהוֹדָאָה?

אַךְ הָעִנְיָן הוּא, דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי ו, כג): "נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר כוּ'".

וְיוּבַן בְּהַקְדִּים לְבָאֵר עִנְיַן הַמְּנוֹרָה שֶׁבְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: "וְכִי לְאוֹרָה הוּא צָרִיךְ?! כוּ'"[199].

וְהִנֵּה כְּתִיב (תְּצַוֶּה ל, ח): "וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת, בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה" וּ"בַבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יַקְטִירֶנָּה" (שָׁם, ז). שֶׁבַּלַּיְלָה הָיָה מַדְלִיק כָּל ז' הַנֵּרוֹת[200], וּלְמָחָר מְדַשְּׁנָם וּמֵטִיבָם, וְלֹא הָיָה מַדְלִיק אֶלָּא נֵר הַמַּעֲרָבִי שֶׁהוּא נֵר שִׁשִּׁי, שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיָה מַתְחִיל וּבוֹ הָיָה מְסַיֵּים[201].

וְהָעִנְיָן:

כִּי הַנֵּרוֹת הֵם הַמִּדּוֹת – "לְךָ ה' הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה כוּ'" (דִּבְרֵי הַיָּמִים־א כט, יא), וְהֵן ז' נֵרוֹת כְּנֶגֶד ז' מִדּוֹת. וְהִנֵּה בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה יֵשׁ "זֶה לְעוּמַת זֶה"[202] – בַּקְּלִיפָּה נֶגֶד הַקְּדוּשָׁה, וְהֵן יוֹנְקוֹת מִן הַקְּדוּשָׁה[203]. כְּמוֹ: מֵאַהֲבָה שֶׁבְּקְדוּשָׁה נִמְשָׁךְ בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמַּדְרֵגוֹת לִהְיוֹת תַּאֲוָה גַּשְׁמִית, וְכֵן מִיִּרְאָה שֶׁבְּקְדוּשָׁה – יִרְאָה רָעָה וְכַעַס וּכְהַאי גַּוְונָא. וְצָרִיךְ לְבָרְרָם וּלְהָפְכָם לְהִתְכַּלֵּל בִּקְדוּשָׁה עֶלְיוֹנָה, שֶׁתִּהְיֶינָה הַמִּדּוֹת כּוּלָּן לַה' בִּבְחִינַת בִּטּוּל – "**לְךָ ה'** הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה כוּ'"[204].

וְהַבֵּירוּר הוּא בְּחָכְמָה, כִּי "בְּחָכְמָה אִתְבְּרִירוּ כוּ'"[205]. וְהַחָכְמָה הוּא בְּחִינַת **אוֹר** לְהָאִיר אֶת הַמִּדּוֹת וּלְזַכְּכָן, וּבַלַּיְלָה[206] שֶׁהוּא זְמַן הַחֹשֶׁךְ הָיָה צָרִיךְ לְהָאִיר אֶת כָּל ז' הַנֵּרוֹת, דְּהַיְינוּ לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַחָכְמָה[207] בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּיּוֹם הָיָה דַּי בְּהַדְלָקַת נֵר הַו' שֶׁהוּא עִיקַּר הַהַשְׁפָּעָה, וּמִמֵּילָא הָיָה נִמְשָׁךְ אוֹר הַחָכְמָה בְּכָל הַמִּדּוֹת[208].

וְהִנֵּה[209] יֵשׁ "**עוֹלָם, שָׁנָה, נֶפֶשׁ**"[210], וּכְשֵׁם שֶׁהָיָה אַהֲרֹן מַמְשִׁיךְ הַמַּשְׁכֵּת אוֹר הַחָכְמָה בָּ"**עוֹלָם**", שֶׁהֵן ז' בְּחִינוֹת וּמִדּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁבְּסֵדֶר וְהַנְהָגַת הָעוֹלָם, כָּךְ הָיָה מַמְשִׁיךְ אוֹר הַחָכְמָה בִּ**נֶפֶשׁ** יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם "יוֹצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב **שִׁבְעִים** נָפֶשׁ" (שְׁמוֹת א, ה) – נֶגֶד בְּחִינַת ז' הַנֵּרוֹת[211]. וְהֵם "יוֹצְאֵי יֶרֶךְ **יַעֲקֹב**" – **יו"ד עָקֹב**[212]. דְּהַיְינוּ: בְּחִינַת **יו"ד** הוּא בְּחִינַת חָכְמָה הַנִּמְשֶׁכֶת וּמִשְׁתַּלְשֶׁלֶת בִּבְחִינַת **עָקֹב** וְסוֹף הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת.

וְזֶהוּ (תּוֹלְדוֹת כה, כו): "**וְיָדוֹ** אוֹחֶזֶת **בַּעֲקֵב** עֵשָׂו": כִּי **יָדוֹ** אוֹתִיּוֹת **יו"ד**[213] אוֹחֶזֶת אֶת הֶעָקֵב שֶׁל עֵשָׂו לְבַלְּתִּי נְתוֹן לוֹ תּוֹקֶף הִתְפַּשְּׁטוּת וּמֶמְשָׁלָה, רַק לְהַכְנִיעוֹ תַּחַת הַקְּדוּשָׁה וּלְאַכַּפְיָא לְסִטְרָא־אָחֳרָא[214].

וְזֶה הָיָה עִנְיַן הַמְשָׁכַת אַהֲרֹן בְּהַעֲלוֹתוֹ אֶת הַנֵּרוֹת - לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת יו"ד שֶׁל יַעֲקֹב[215], הוּא אוֹר הַחָכְמָה - לִבְחִינַת עָקֵב, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶינָה גַּם מִדּוֹת הַטִּבְעִיִּים שֶׁבַּנֶּפֶשׁ־הַבְּהֵמִית עוֹלוֹת וְנִבְלָלוֹת בַּקְּדוּשָׁה.

וְהִנֵּה כְּתִיב: "**וּבְהַעֲלוֹת** אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרוֹת, בֵּין הָעַרְבַּיִם **יַקְטִירֶנָּה**", וְכֵן: "בַּבֹּקֶר **בְּהֵיטִיבוֹ** אֶת הַנֵּרוֹת **יַקְטִירֶנָּה**" - "**בְּהַעֲלוֹת**" וְהָדָר "**יַקְטִירֶנָּה**"; וְכֵן בַּבֹּקֶר, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּ"סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה"[216]: "**הַטָּבַת שִׁתֵּי נֵרוֹת** קוֹדֶמֶת לִ**קְטוֹרֶת**".

וּלְהָבִין עִנְיַן הַקְּטֹרֶת[217] שֶׁהָיָה אַחַר הַדְלָקַת וַ"הַטָּבַת שִׁתֵּי נֵרוֹת":

הוּא כִּי הִנֵּה עִנְיַן **הַנֵּרוֹת** כְּבָר מְבוֹאָר לְמַעְלָה שֶׁהוּא עִנְיַן **הַעֲלָאַת**

---

198 (אוֹדוֹת ב' הַדֵּיעוֹת בְּגֶדֶר יְמֵי חֲנוּכָּה, אִם קָבָעוּם רַק לְהַלֵּל וּלְהוֹדָאָה וְלֹא לְשִׂמְחָה, אוֹ שֶׁקָּבְעוּ אוֹתָם אַף לְשִׂמְחָה - רְאֵה בְּאֲרוּכָּה לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק י שָׁם. חֵלֶק ל עַמּוּד 204 וָאֵילָךְ. סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים מְלֻקָּט שָׁם).

199 (וַהֲלֹא כָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר לֹא הָלְכוּ אֶלָּא לְאוֹרוֹ. אֶלָּא עֵדוּת הִיא לְבָאֵי עוֹלָם שֶׁהַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. מַאי עֵדוּת? אָמַר רַב זוֹ נֵר מַעֲרָבִי שֶׁנּוֹתֵן בָּהּ שֶׁמֶן כְּמִדַּת חֲבֵרוֹתֶיהָ וּמִמֶּנָּה הָיָה מַדְלִיק וּבָהּ הָיָה מְסַיֵּים (שַׁבָּת כב, ב)).

200 (בְּאִגְרוֹת קֹדֶשׁ אַדְמו"ר חֵלֶק טז אִגֶּרֶת ו'קמה מֵשִׁיב לְמֵעִיר שֶׁ"מִּפָּרָשׁ [קָאן] הַשִּׁיטָה דְּרַק בַּלַּיְלָה הָיוּ מַדְלִיקִים כָּל ז' נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה (וּדְלָא כִּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם)": הֲרֵי כֵּן הִיא דַּעַת רַשִׁ"י, תּוֹסָפוֹת (מְנָחוֹת פו, סוֹף עַמּוּד ב), רַמְבַּ"ן, רַאֲבַ"ד, רַשְׁבָּ"א וְיוֹתֵר. וְכֵן מִשְׁמָע מִנּוֹסַח הָעֲבוֹדָה דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁתִּיקֵּן יוֹסֵי בֶּן יוֹסֵי כֹּהֵן גָּדוֹל (פִּרְקֵי עֵץ חַיִּים שַׁעַר יוֹם הַכִּפּוּרִים פֶּרֶק ד) וְנִקְבַּע בְּסִידּוּר הָאֲרִיזַ"ל וְסִידּוּר רַבֵּינוּ. וּמַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר חֵלֶק א (פח, ב. קפג, א) שֶׁהָיָה מַדְלִיק ב' זְמָנִים - זֶהוּ לְכָל הַדֵּעוֹת. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כֵּן גַּם בְּתוֹרָה אוֹר שֶׁהָיָה מַדְלִיק בַּבּוֹקֶר נֵר הַו' (וְנֵר הַוָּא"ו), וְעָרָה קוּשְׁיַת הַנִּיצוֹצֵי זֹהַר שָׁם. (וּרְאֵה לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק יג עַמּוּד 193)).

201 (רְאֵה לְקַמָּן בְּהוֹסָפָה - אִגְּרוֹת קֹדֶשׁ כְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמו"ר).

202 (קֹהֶלֶת ז, יד: "אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים").

203 (רְאֵה סִידּוּר עִם דַּא"ח נו, ג. אוֹר הַתּוֹרָה מִשְׁפָּטִים עַמּוּד א'קמא. "מַצָּה זוֹ" תר"מ סְעִיף מז).

204 (וּבִכְדֵי לְבָרֵר אֶת הַמִּדּוֹת דִּלְעוּמַת זֶה, הֲרֵי זֶה עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין בִּכְלָל וְאוֹר הַחָכְמָה בִּפְרָט, וְהֵיינוּ לְפִי שֶׁמְּצַד הַמְשָׁכַת אוֹר הַחָכְמָה אֵין נִתְּנַת מָקוֹם לַלְּעוּמַת זֶה, וְאַדְרַבָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְהַפְּכִים הַמִּדּוֹת דִּלְעוּמַת זֶה לִקְדוּשָׁה. ("בְּכ"ה כִּסְלֵו" תשט"ז)).

205 (= הִתְבָּרְרוּ. נִסְמָן לְעֵיל ה, ד).

206 (וּבַלַּיְלָה: בְּסֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תר"מ שָׁם: וְלָכֵן בַּלַּיְלָה).

207 (שֶׁהוּא עִנְיַן הַשֶּׁמֶן ("בְּכ"ה כִּסְלֵו" תשט"ז)).

208 (הֵיינוּ כִּי נֵר הַשִּׁשִּׁי הוּא בְּחִינַת "וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם", בְּחִינַת יוֹסֵף שְׁמָמְנוּ נִמְשָׁךְ תּוֹסָפוֹת הָאוֹר לְמַלְכוּת מָקוֹר דְּבֵי"ע (אוֹר הַתּוֹרָה תְּצַוֶּה עַמּוּד א'תקנד, עַיֵּין שָׁם)).

209 (עֲבוֹדַת אַהֲרֹן הָיְתָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ פָּעַל הַמְשָׁכַת אוֹר הַחָכְמָה בִּכְלָלוּת הָעוֹלָם שֶׁהֵם ז' הַמִּדּוֹת שֶׁבְּסֵדֶר וְהַנְהָגַת הָעוֹלָם ("בְּכ"ה כִּסְלֵו" תשט"ז)).

210 (סֵפֶר יְצִירָה פֶּרֶק ג. נִתְבָּאֵר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּחֲסִידוּת - רְאֵה סִפְרֵי מַפְתְּחוֹת דַּא"ח בְּעֶרְכּוֹ).

211 (ז' הַמִּדּוֹת, כְּפִי שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מֵעֶשֶׂר, שֶׁיִּהְיֶה בָּהֶם הַמְשָׁכַת הַחָכְמָה ("בְּכ"ה כִּסְלֵו" תשט"ז)).

212 (נִסְמָן לְעֵיל כה, ג).

213 (רְאֵה גַּם סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תקס"ב עַמּוּד קכז. תּוֹרַת חַיִּים וַיִּשְׁלַח קפה, ב [מד, ב]. שַׁעֲרֵי אוֹרָה ה, א).

214 (= וְלִכְפּוֹת אֶת הַסִּטְרָא אָחֳרָא (הַצַּד שֶׁכְּנֶגֶד)).

215 (רְאֵה מַאֲמְרֵי אַדְמו"ר הָאֱמְצָעִי בְּרֵאשִׁית עַמּוּד תנז. אוֹר הַתּוֹרָה עֵקֶב עַמּוּד תקה).

216 (תְּפִלַּת שַׁחֲרִית. יוֹמָא לג, א. הַטַּעַם שֶׁבְּכָל יוֹם אוֹמְרִים סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה שֶׁ"אַבְיֵי הֲוָה מְסַדֵּר סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה מִשְּׁמֵא דְּגַמָּרָא וְאֵלִיבָּא דְּאַבָּא שָׁאוּל" אַף שֶׁהַלָּכָה כַּחֲכָמִים וְכֵן בְּסֵדֶר עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים אוֹמְרִים כְּדַעַת חֲכָמִים - נִתְבָּאֵר בְּתוֹרַת מְנַחֵם הִתְוַועֲדִויּוֹת תשנ"ב חֵלֶק ב עַמּוּד 325 וָאֵילָךְ וּבְהֶעָרָה 106)

217 (רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כְּרַךְ ד דַּף תתלא, ב).

הַמִּדּוֹת שֶׁיִּרְדוּ וְנִשְׁתַּלְשְׁלוּ בְּגִשְׁמִיּוּת הַנֶּפֶשׁ־הַבַּהֲמִית, שֶׁתִּהְיֶינָה עוֹלוֹת וְנִכְלָלוֹת בַּקְּדוּשָׁה[218]. אַךְ **הַקְּטֹרֶת** הוּא עִנְיַן **הַעֲלָאַת הָאוֹתִיּוֹת**, שֶׁהֵן בְּמַהֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה - **לִבּוּשֵׁי הַמִּדּוֹת**, שֶׁהֵן בְּחִינַת דּוֹמֵם;

וְאוֹתִיּוֹת דִּקְדּוּשָׁה נִקְרָאִים (אִיכָּה ב, ח): "**חוֹמַת** בַּת צִיּוֹן" - חוֹמָה שֶׁל **אֲבָנִים**, "שְׁתֵּי אֲבָנִים בּוֹנוֹת שְׁנֵי בָתִּים כו'"[219] כַּנּוֹדָע. וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר עַל פָּסוּק (תְּהִלִּים מח, ב): "גָּדוֹל ה' וּמְהוּלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ" - "אֵימָתַי נִקְרָא גָּדוֹל? כְּשֶׁהוּא "**בְּעִיר** אֱלֹקֵינוּ" כו'"[220].

וְהִנֵּה, אוֹתִיּוֹת שֶׁל <כתב, ב> הַמַּהֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁנִּפְלוּ בְּגִשְׁמִיּוּת תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת הַקְּלִיפּוֹת וְסִטְרָא־אָחֳרָא אֵין לָהֶם עֲלִיָּיה עַל יְדֵי הַמַּשְׂכַּת אוֹר הַחָכְמָה, כִּי אֵין אוֹר הַחָכְמָה אֶלָּא בַּמִּדּוֹת עַצְמָן - אַהֲבָה וְיִרְאָה כו', שֶׁהֵן בְּחִינַת רוּחָנִיּוּת[221]. אֲבָל גַּשְׁמִיּוּת הָאוֹתִיּוֹת אֵין לָהֶם עֲלִיָּיה כִּי אִם עַל יְדֵי הַקְּטוֹרֶת. שֶׁסַּמְמָנֵי הַקְּטוֹרֶת הָיוּ מִדְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם טַעַם כְּלָל, וְאֵינָם מִמִּין מַאֲכָל כְּלָל[222], הֲרֵי הֵן בִּבְחִינַת דּוֹמֵם[223]. וּבְהַקְטָרָתָן נַעֲשֶׂה בְּחִינַת **רֵיחַ** הָעוֹלֶה לְמַעְלָה שֶׁמְּשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ[224] - "**אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַהֲוָיָ"ה**" (וַיִּקְרָא א, ט): שֶׁעַל יְדֵי הֲרֵיחַ נַעֲשֶׂה "נִיחוֹחַ", דְּהַיְינוּ יְרִידָה לְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמְשָׁכַת בְּחִינַת **הֲוָיָ"ה**, יו"ד - חָכְמָה כו'[225]. :

[כ] וְהִנֵּה כָּל זֶה הָיָה בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִין קָרְבָּנוֹת, וְעַכְשָׁיו הִיא הַתְּפִלָּה בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּנוֹת[226].

וּלְהָבִין עִנְיָן זֶה בַּתְּפִלָּה:

הִנֵּה בְּ"סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה"[216] הָיָה "דָּם הַתָּמִיד קוֹדֶם לַהַטָּבַת שִׁתֵּי נֵרוֹת, וְנֵרוֹת לִקְטֹרֶת, וּקְטֹרֶת לְאֵבָרִים", נִמְצָא, שֶׁדַּם הַתָּמִיד קוֹדֶם לְנֵרוֹת וּקְטֹרֶת, וְאֵבְרֵי הַתָּמִיד אַחַר נֵרוֹת וּקְטֹרֶת[227].

וְיוּבַן עִנְיָן זֶה **בַּעֲבוֹדַת ה'** בַּתְּפִלָּה[228]:

כִּי הִנֵּה עִיקַּר הָעֲבוֹדָה בִּקְרִיאַת־שְׁמַע וּתְפִלָּה הוּא לִמְסוֹר נַפְשׁוֹ בִּקְרִיאַת־שְׁמַע. וְהִנֵּה יֵשׁ ב' פְּעָמִים מְסִירַת־נֶפֶשׁ[229]: לִמְסוֹר נַפְשׁוֹ בְּ"**אֶחָד**"[230] (וְאִתְחַנַּן ו, ד), וּ"**בְכָל נַפְשְׁךָ**" (שָׁם, ה) - "אֲפִילּוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשְׁךָ כו'"[231].

וּלְהָבִין מָהוּ עִנְיַן ב' פְּעָמִים מְסִירַת־נֶפֶשׁ הַלָּלוּ:

הִנֵּה לִמְסוֹר נַפְשׁוֹ בְּ"**אֶחָד**" קָאֵי עַל **נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית**, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת בִּיטּוּל מַמָּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִלָּכִים־ב ה, טז): "חַי ה' אֲשֶׁר **עָמַדְתִּי** לְפָנָיו"[232], בְּחִינַת "עֲמִידָה" הִיא בִּיטּוּל בְּאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא מַמָּשׁ.

וּבְחִינַת "**וּבְכָל נַפְשְׁךָ**" הַיְינוּ שֶׁגַּם בְּחִינַת **נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית**[233] הִיא בִּבְחִינַת אִתְכַּפְיָיא וְאִתְהַפְּכָא כו'; שֶׁמִּסִּירַת־נֶפֶשׁ זוֹ אֵינָהּ בְּ"אֶחָד", אֶלָּא בִּבְחִינַת "**בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ** כו'"[234].

וְהָעִנְיָן: כִּי הִנֵּה נוֹדָע שֶׁבְּחִינַת "מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין" וְ"סוֹבֵב כָּל עָלְמִין" הַכֹּל נִקְרָא בְּחִינַת "שְׁמִי" בִּלְבַד. וּכְמַאֲמָר[235]: "מָלֵךְ מְשׁוּבָּח וּמְפוֹאָר **עָדֵי עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל**". וַ"עֲדֵי עַד" פֵּירוּשׁוֹ כָּל הָעֲלִיּוֹת שֶׁ"מֵעוֹלָם עַד עוֹלָם" בְּעִילּוּי אַחַר עִילּוּי - עוֹלָם־הַבָּא, וְגַן־עֵדֶן הָעֶלְיוֹן, וִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, וּתְחִיַּת הַמֵּתִים, וְכַמָּה רִבּוֹא רִבְבוֹת עוֹלָמוֹת וְהֵיכָלוֹת הַמְבוֹאָר בַּזּוֹהַר; וּבָאֳמֶת יֵשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר - עַד אֵין קֵץ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ[236]: "וְלִגְדוּדָיו אֵין מִסְפָּר"; וּ"גְדוּדָיו" הֵן מַלְאָכִים, שֶׁהֵן בְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת הָעוֹלָמוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן נְשָׁמוֹת שֶׁהֵן פְּנִימִיּוּת עוֹלָמוֹת - אֵין זֶה אֶלָּא בִּבְחִינַת "שְׁמוֹ" - "**שֵׁם** כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ".

כְּמֹשֶׁל הִתְפַּשְׁטוּת הַמֶּלֶךְ בַּמְּדִינָה, שֶׁרַק **שְׁמוֹ** הוֹלֵךְ בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וְלֹא עַצְמוּתוֹ וּמָהוּתוֹ, כָּךְ בְּבֵיכוֹל הִתְפַּשְׁטוּת הַחַיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא לְהַחֲיוֹת כָּל הַבְּרוּאִים וְנֶפֶשׁ כָּל חָי, אֵין

---

[218] (שֶׁהַמִּדּוֹת מִתְבָּרְרִים עַל יְדֵי הַמּוֹחִין, וְהַיְינוּ לְפִי שֶׁהַמּוֹחִין וְהַמִּדּוֹת הֵם בְּסִמְיכוּת זֶה לָזֶה וּמְקֻבָּלִים זֶה מִזֶּה. וְעַל דֶּרֶךְ צוֹמַח וְחַי שֶׁהֵם בְּסִמְיכוּת זֶה לָזֶה, שֶׁלָּכֵן יָצְאוּ שְׁנֵיהֶם בְּבַת אַחַת. אֲבָל בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת דִּלְבוּשֵׁי מַהֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, שֶׁהֵם בְּחִינַת דּוֹמֵם, אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְבָּרְרוּ עַל יְדֵי אוֹר הַמּוֹחִין, לְפִי שֶׁאֵין לָהֶם שַׁיָּיכוּת לְהַמּוֹחִין, וְעוֹד זֹאת, שֶׁמִּצַּד שָׁרְשָׁם הֲרֵי הֵם נַעֲלִים יוֹתֵר, שֶׁנִּמְשָׁכִים מִקַּדְמוּת הַשֵּׂכֶל. וּבִכְדֵי לְהַעֲלוֹת גַּם אֶת הַלְּבוּשִׁים, הִנֵּה עַל זֶה הָיְתָה עֲבוֹדַת הַקְּטוֹרֶת (״בְּכ״ה כִּסְלֵו״ תשפ״ו. וּמְבָאֵר שָׁם דְּבִירוּר הַמִּדּוֹת הוּא עַל יְדֵי הַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין (הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת (הַמִּדּוֹת) בְּשֶׁמֶן, חָכְמָה) וּבֵירוּר לִבּוּשֵׁי מַהֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה הוּא עַל יְדֵי הַדְּמָעוֹת, כִּיּוּוּץ הַמּוֹחִין (קְטוֹרֶת)).

[219] (סֵפֶר יְצִירָה פֶּרֶק ד מִשְׁנָה טז. עַל פִּי נוֹסַח הָאֲרִיזַ"ל).

[220] (רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ב פְּקוּדֵי רלה, א. חֵלֶק ג וַיִּקְרָא ה, א. זֹהַר חָדָשׁ תְּשָׁא מד, א. חֵקֶת נא, א. וּרְאֵה לְקַמָּן נו, ב).

[221] **(עַיֵּן מַה שֶׁנִּתְבָּאֵר עַל פָּסוּק "וַיֵּיצֵא כו'" - בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית** (לְעֵיל ד, א וְאֵילָךְ)).

[222] (רְאֵה תּוֹסֶפְתָּא זָבָחִים ה, ב).

[223] (רְאֵה מַאֲמַר אַדְמוּ"ר הָאֱמְצָעִי וְסֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרמ"ג עַמּוּד מו (שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת נִתְלַבְּשׁוּ בִּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים שֶׁהֵן דּוֹמֵם. עַיֵּן שָׁם). אוֹר הַתּוֹרָה עֵקֶב עַמּוּד תריט (לָכֵן הַתּוֹרָה נִקְרֵאת סַם)).

[224] (רְאֵה לְקַמָּן קיז, ב. הַנִּסְמָן בְּתוֹרַת מְנַחֵם סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים מְלֻקָּט חֵלֶק ב (בִּסְלֵו־שְׁבָט) עַמּוּד קפג הֶעָרָה 52).

[225] (ה' - בִּינָה. ו' - סְפִירוֹת (מִדּוֹת). ה' - מַלְכוּת (תִּקּוּנֵי זֹהַר בַּהַקְדָּמָה, ו, ב)).

[226] (בְּרָכוֹת כו, א).

[227] (וְיֵשׁ לְהָבִין לָמָּה נֶחְלַק הַקָּרְבַּת קָרְבָּן הַתָּמִיד לִהְיוֹת דָּמוֹ נִקְרָב דַּוְקָא לִפְנֵי נֵרוֹת וּקְטוֹרֶת, וְאֵבָרִים אַחַר נֵרוֹת וּקְטֹרֶת, וְלָמָּה הִפְסִיק בִּנֵרוֹת וּקְטוֹרֶת דַּוְקָא בֵּין הַקָּרְבַּת דָּמָיו לְהַקָּרְבַּת אֵבָרָיו (דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּכ״ה בְּכִסְלֵיו" לְאַדְמוּ"ר הָאֱמְצָעִי הַנַּ"ל)).

[228] (בְּהַבָּא לְקַמָּן רְאֵה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּכ"ה בְּכִסְלֵו" תשט"ז).

[229] (רְאֵה בַּאֲרוּכָּה אוֹר הַתּוֹרָה תְּרוּמָה (שְׁמוֹת בֶּרֶךְ ה) עַמּוּד א'שסז. נִצָּבִים (דְּבָרִים בֶּרֶךְ ד) עַמּוּד א'ר. וָאֶתְחַנַּן (דְּבָרִים בֶּרֶךְ ו) עַמּוּד ב'רמד וָאֵילָךְ. שֹׁרֶשׁ מִצְוַת הַתְּפִלָּה פֶּרֶק מא. דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "אֶת שַׁבְּתוֹתַי" - סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים ה'ש"ת עַמּוּד 84. סֵפֶר הָעֲרָכִים חַב"ד עֶרֶךְ אֶחָד - לְמָסוֹר נַפְשׁוֹ בְּאֶחָד - חֵלֶק ח עַמּוּד שצג. וְשָׁם נִסְמָן).

[230] (רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ב מִשְׁפָּטִים (רַעְיָא מְהֵימְנָא) קיט, א. חֵלֶק ג צַו לג, א. פְּרִי עֵץ חַיִּים שַׁעַר הַקְּרִיאַת שְׁמַע פֶּרֶק יב. שוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א חֵלֶק ה סִימָן נה. בַּ"ח לְטוּר אוֹרַח חַיִּים רֵישׁ סִימָן סא. וּרְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה פָּרָשַׁת רְאֵה כה, א. שִׁיר הַשִּׁירִים א, א).

[231] (בְּרָכוֹת נד, א).

[232] (רְאֵה הַנִּסְמָן לְקַמָּן ל, א).

[233] (רְאֵה גַּם לִקּוּטֵי תּוֹרָה וַיִּקְרָא ג, א־ב).

[234] (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה שִׁיר הַשִּׁירִים א, ב. הֶמְשֵׁךְ תרס"ו עַמּוּד קלה [קעט]).

[235] (בִּרְכַּת "בָּרוּךְ שֶׁאָמַר").

[236] (חֲגִיגָה יג, ב עַל הַפָּסוּק (אִיּוֹב כה, ג) "הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו").

הִתְפַּשְׁטוּת וְהַמְשָׁכָה זוֹ – רַק בִּבְחִינַת **שָׁם**, שֶׁהוּא רַק זִיו וְהֶאָרָה בִּבְחִינַת הִתְפַּשְׁטוּת בִּלְבַד, וְנִקְרָא "**אוֹר** אֵין־סוֹף". אֲבָל **עַצְמוּת** אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא מַמָּשׁ – הוּא רָם וְנִשָּׂא, כִּי "אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי" (מַלְאָכִי ג, ו) כְּתִיב, וְאֵין עָרוֹךְ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ אֲפִילּוּ כְּעֵרֶךְ טִפָּה מִיָּם אוֹקְיָינוֹס כו'.

וְהִנֵּה הַנְּשָׁמָה וְנֶפֶשׁ־הָאֱלֹקִית, מֵחֲמַת שֶׁהִיא בִּבְחִינַת פְּנִימִיּוּת הָעוֹלָמוֹת הִיא בְּטֵלָה וְנִכְלֶלֶת בִּיחוּד עֶלְיוֹן בָּרוּךְ־הוּא לְגַבֵּי אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא מַמָּשׁ, מֵחֲמַת שֶׁשּׁוֹרָה וּמֵאִיר עָלֶיהָ אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא, וּמַשְׂכֶּלֶת וּמִתְבּוֹנֶנֶת בִּרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ אֵיךְ שֶׁאֵין לְהַעֲרִיךְ אֵלָיו וַ"אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי כו'".

אֲבָל בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת וִירִידַת הַמַּדְרֵגוֹת עַד סוֹף הַמַּדְרֵגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת דְּנֶפֶשׁ־הַבַּהֲמִית הַמְלוּבֶּשֶׁת בַּגּוּף הַגַּשְׁמִי מַמָּשׁ, הִנֵּה הַגַּשְׁמִי הוּא מָסָךְ מַבְדִּיל וּמַפְרִיד הַיִּחוּד עֶלְיוֹן, מֵחֲמַת שֶׁנִּרְאֶה לְעֵינֵי בָּשָׂר לְיֵשׁ וְדָבָר נִפְרָד.

וּמִכָּל מָקוֹם עַל יְדֵי יְרִידַת הַנְּשָׁמָה וְנֶפֶשׁ אֱלֹקִית, שֶׁלֹּא יָרְדָה בִּשְׁבִיל עַצְמָהּ, שֶׁהֲרֵי גַּם קוֹדֶם יְרִידָתָהּ הָיְתָה בִּבְחִינַת "אֲשֶׁר עָמַדְתִּי כו'", אֶלָּא הַיְרִידָה הִיא צוֹרֶךְ עֲלִיַּית נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית הִיא, לְהָאִיר לָהּ הֶאָרָה מִיִּחוּד עֶלְיוֹן בָּרוּךְ־הוּא שֶׁתּוּכַל גַּם הִיא לַעֲלוֹת וְלִיכָּלֵל בְּאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא.

וְהֶאָרָה וְהַמְשָׁכָה זוֹ הִיא מִבְּחִינַת "בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד". דְּהַיְינוּ עַל יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּרְאֶה לְיֵשׁ וְנִפְרָד אֵין זֶה אֶלָּא בְּחִינַת זִיו וְ"שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ", וְאֵי לָזֹאת יִהְיֶה הַיֵּשׁ בָּטֵל כְּמוֹ זִיו הַשֶּׁמֶשׁ בַּשֶּׁמֶשׁ כו', וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר[237].

וְהִנֵּה[238], בַּעֲלִיַּית נֶפֶשׁ־הַבַּהֲמִית לְהִתְכַּלֵּל בְּאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא, גָּדוֹל מְאֹד וְרַב כֹּחָהּ – שֶׁהִיא בִּבְחִינַת בַּעַל־תְּשׁוּבָה "דְּמָשְׁכִין [. .] בְּחֵילָא יַתִּיר"[239]. כִּי נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית נִלְקָחָה מֵ"חַיּוֹת הַקּוֹדֶשׁ" שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה[240], "וְהַחַיּוֹת נוֹשְׂאוֹת אֶת הַכִּסֵּא"[241] ו"דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה" (יְחֶזְקֵאל א, כו), ו"בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים"[242].

וְזֶה הָיָה עִנְיַן דַּם הַתָּמִיד <כב, ג> "**צְפוֹנָה** לִפְנֵי הֲוָי"ה"[243], שֶׁהַקְּרָבָנוֹת הָיוּ בְּנֶפֶשׁ הַבְּהֵמָה לְהַעֲלוֹתָהּ לְשָׁרְשָׁהּ, שֶׁנִּלְקְחָה מִבְּחִינַת "פְּנֵי שׁוֹר" שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה; וְהַתָּמִיד הָיָה מִקָּדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשְּׁחִיטָתָן בַּ**צָּפוֹן**[244] – בְּחִינַת גְּבוּרָה שֶׁמִּהַשְּׂמֹאל[245], בְּחִינַת "רַעַשׁ גָּדוֹל"[246].

וְגַם: "**צָפוֹנָה**" – **צָפוֹן ה'**, דְּהַיְינוּ בְּחִינַת ה' אַחֲרוֹנָה שֶׁל שֵׁם הַוָי"ה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶעְלֵם וְצִמְצוּם אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הָיָה הָרַעַשׁ[247].

וְזֶהוּ "צָפוֹנָה לִפְנֵי הֲוָי"ה" – שֶׁמִּבְּחִינַת "צָפוֹנָה" שֶׁהוּא בְּחִינַת "רַעַשׁ גָּדוֹל" מִתְנַשְּׂאִים וְנוֹשְׂאִים אֶת הַכִּסֵּא, "דְּמוּת **כְּמַרְאֵה** אָדָם" – לְמַעְלָה מִבְּחִינַת אָדָם, לְפִי שֶׁשָּׁרְשָׁם מֵעוֹלָם הַתֹּהוּ – "לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל" (וַיִּשְׁלַח לו, לא).

וְהִנֵּה "**הֲוָי"ה**", יו"ד – חָכְמָה כו' – בְּחִינַת אָדָם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן "בְּרַעַשׁ גָּדוֹל **מִתְנַשְּׂאִים**" לְמַעְלָה מִבְּחִינַת אָדָם. וְזֶהוּ "**לִפְנֵי הֲוָי"ה**" – **מְקוֹר בְּחִינַת הֲוָי"ה**, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ לִהְיוֹת הִתְהַוּוּת בְּחִינַת הֲוָי"ה.

וְהִנֵּה כְּמוֹ שֶׁדַּם הַתָּמִיד הָיוּ מַקְרִיבִים מִנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמָה מַמָּשׁ, כָּךְ הַתְּפִלָּה בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּנוֹת הִיא בַּעֲלִיּוֹת וְהִתְכַּלְּלוּת נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית שֶׁבָּאָדָם, שֶׁהִיא גַּם כֵּן "בְּרַעַשׁ גָּדוֹל", בְּחִינַת "רִשְׁפֵּי אֵשׁ" וְהִתְלַהֲבוּת בִּתְשׁוּקָה וְצִמָּאוֹן כו'[248].

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים לו, ז): "**אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ הֲוָי"ה**"[249]: בְּחִינַת **בְּהֵמָה** שֶׁ**בָּאָדָם** – **תּוֹשִׁיעַ** לִהְיוֹת בָּהּ גַּם כֵּן הַמְשָׁכַת בְּחִינַת **הֲוָי"ה**[250].

וְצִמָּאוֹן זֶה וּתְשׁוּקָה זֹאת הִיא בְּחִינַת "**בְּכָל לְבָבְךָ**" (וְאֶתְחַנַּן ו, ה). שֶׁבַּלֵּב יֵשׁ ב' חֲלָלִים[251]: חָלָל הַיְמָנִי מָלֵא אֲוִיר וְרוּחַ, וְחָלָל הַשְּׂמָאלִי מָלֵא דָּם. שֶׁ"הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ" (רְאֵה יב, כג) – "רְבִיעִית דָּם שֶׁהַנֶּפֶשׁ תָּלוּי בּוֹ"[252] מִשְׁכָּנוֹ בַּלֵּב, שֶׁשָּׁם יְסוֹד הָאֵשׁ וְהַחוֹם הַטִּבְעִי. כַּנּוֹדָע שֶׁכַּנְפֵי הָרֵיאָה מְנַשְּׁבִים עַל הַלֵּב לְקָרְרוֹ[253] מֵחֲמִימוּת, וְשָׁם הוּא מִשְׁכַּן הַתְּשׁוּקָה וְצִמָּאוֹן הָאֱלֹקִי לְהַעֲלוֹת וּלְהִתְכַּלֵּל בְּאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא. :

---

[237] (תַּנְיָא, שַׁעַר הַיִּחוּד וְהָאֱמוּנָה פֶּרֶק ג).

[238] (בְּהַבָּא לְקַמָּן רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה וַיִּקְרָא פֶּרֶק ב עַמּוּד תלא).

[239] (= מַמְשִׁיכִים עֲלֵיהֶם בְּכֹחַ יָתֵר. עַל פִּי זֹהַר חֵלֶק א קכט, ב. רְאֵה לְעֵיל כו, ד).

[240] (רְאֵה לְקוּטֵי תּוֹרָה נָשֹׂא כח, ג וָאֵילֵךְ. וְשָׁם נִסְתָּם).

[241] (בַּחַיֵּי תִּרְומָה כה, י. בְּשֵׁם פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר [סוֹף פֶּרֶק ד]. שְׁמוֹת רַבָּה כג, טו. נִתְבָּאֵר לְקַמָּן עב, ד).

[242] (בְּרָכַת "יוֹצֵר אוֹר").

[243] (וַיִּקְרָא א, יא: "וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי ה', וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב". רְאֵה לְקוּטֵי תּוֹרָה וַיִּקְרָא ג, ג. תַּזְרִיעַ ב, א. פִּנְחָס עח, ב.

בְּסֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרע"ח עַמּוּד צב (תש"ז עַמּוּד 202; תשט"ז עַמּוּד סב): וְהַלֹּא צָפוֹן הוּא בְּחִינַת גְּבוּרָה, וְלָמָּה קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן דַּוְקָא", עַיֵּין שָׁם).

[244] (זְבָחִים רֵישׁ פֶּרֶק ה).

[245] (רְאֵה שַׁעֲרֵי אוֹרָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּכ"ה בְּכִסְלָו" פֶּרֶק כא. דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּכ"ה בְּכִסְלִיו" לְאַדְמו"ר הָאֶמְצָעִי הַנַּ"ל: "וְזֶהוּ שֶׁהַתָּמִיד הוּא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשְּׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן דַּוְקָא - כְּדֵי לְהַעֲלוֹתָן לְשָׁרְשָׁן בִּבְחִינַת גְּבוּרוֹת דְּתוֹהוּ כו'").

[246] (וְעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ "לִפְנֵי הֲוָי"ה" – מְקוֹר בְּחִינַת הֲוָי"ה (אוֹר הַתּוֹרָה וַיִּקְרָא שָׁם. עַיֵּין שָׁם)).

[247] (רְאֵה הַגָּהָה בְּאוֹר הַתּוֹרָה חֲנוּכָּה (בְּרֵאשִׁית כְּרַךְ א) רפג, ב וָאֵילֵךְ).

[248] (נִמְצָא בְּקָרְבָּנוֹת שֶׁשְּׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן יֵשׁ ב' עִנְיָנִים הַפָּכִים: הָא', לְכַאוֹרָה לְגִרְיעוּתָא, לְפִי שֶׁבָּא עַל חֵטְא וְהוּא מִבְּחִינַת "מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה" (יִרְמְיָה א, יד), וְהֶבֶל, לְשֶׁבַח גָּדוֹל, שֶׁעוֹלִים בִּבְחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, ג' רֹאשׁוֹנוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקָרְבָּנוֹת שֶׁשְּׁחִיטָתָן בַּדָּרוֹם שֶׁנִּקְרְאוּ קָדָשִׁים קַלִּים, שֶׁהֵם בְּזָ"א. אַךְ בֶּאֱמֶת שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֱמֶת" (אוֹר הַתּוֹרָה וַיִּקְרָא כְּרַךְ ב עַמּוּד תלא: עַיֵּין שָׁם בַּאֲרוּכָּה).

[249] (רְאֵה מַאֲמָרֵי אַדְמו"ר הָאֶמְצָעִי בְּרֵאשִׁית עַמּוּד שעג).

[250] (וְרוֹצֶה לוֹמַר, שֶׁ"אָדָם" שֶׁהִיא נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית, "וּבְהֵמָה" שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית מִתְיַחֲדִים יִחוּד אֲמִיתִי, כֵּינַן [שֶׁ]הַבְּהֵמָה - בַּ"ן מִתְייַחֵד לְקַבֵּל בִּיטוּל דְּמַ"ה וְנַעֲשׂוּ עֶצֶם אֶחָד, וּכְמוֹ אָדָם - מ"ה, וְחַוָּה גִּימַטְרִיָּא י"ט - מִילּוּי דְּמַ"ה, שֶׁהוּא בַּ"ן שֶׁבְּמַ"ה" (אוֹר הַתּוֹרָה וַיִּקְרָא כְּרַךְ א עַמּוּד רכד. עַיֵּין שָׁם. רְאֵה גַּם שָׁם כְּרַךְ ב עַמּוּד תלא).

[251] (רְאֵה תַּנְיָא פֶּרֶק ט. לִקּוּטֵי תּוֹרָה שִׁיר הַשִּׁירִים לא, א. וְעוֹד).

[252] (רְאֵה שַׁבָּת לא, סוֹף עַמּוּד ב. סוֹטָה ה, א. וּבְרֵ"שׁ וְתוֹסָפוֹת שָׁם. עַיֵּן חַיִּים שַׁעַר מב (דִּרוּשֵׁי אַבִי"עַ) פֶּרֶק א. מַרְאֵי מְקוֹמוֹת הַגָּהוֹת וְהָעָרוֹת קְצָרוֹת לְתַנְיָא רֵישׁ פֶּרֶק ט).

[253] (רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ג רלד, א. וּרְאֵה בְּרָכוֹת סא, ב. לְקַמָּן מקץ ל, ג).

[ג] וְהִנֵּה אַחֲרֵי בְּחִינַת הַהַעֲלָאָה וְהִתְבַּלְּלוּת זוֹ, "רוּחַ אֲיִתֵּנִי רוּחַ וַאֲמַשְׁיךְ רוּחַ"[254] לְהַמְשִׁיךְ אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא לְמַטָּה "כַּמַּיִם הַפָּנִים"[255] – כְּשֵׁם שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִיֵּשׁ לְאַיִן, כָּךְ נִמְשָׁךְ מִלְמַעְלָה מֵאַיִן לְיֵשׁ, שֶׁתִּהְיֶה הַשְׂרָאַת אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא מַמָּשׁ לְמַטָּה כְּמוֹ לְמַעְלָה.

"**וּבְכָל נַפְשְׁךָ**" (וָאֶתְחַנַּן שָׁם) – בְּכָל כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ – מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה. וְגַם כָּל נֶפֶשׁ כְּלוּלָה מִנֶּפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה. וְעִיקַּר הַנֶּפֶשׁ הִיא הַ**מַּשְׂכֶּלֶת**[256] "כָּל חָד לְפוּם שְׁעוּרָא דִּילֵיהּ"[257]: יֵשׁ מְאֵרֵי מִקְרָא וְיֵשׁ מְאֵרֵי מִשְׁנָה וְתַלְמוּד[258].

וְזֶהוּ עִנְיַן הַדַּלְקַת הַנֵּרוֹת. אֶלָּא שֶׁ"בֵּין הָעַרְבַּיִם" מַדְלִיק כָּל ז' הַנֵּרוֹת, וּבַבֹּקֶר בִּשְׁעַת הֲטָבַת שִׁתֵּי נֵרוֹת הָיָה מַדְלִיק נֵר הַשִּׁשִּׁי אַחַר הֲטָבָתוֹ, וְאַחַר כַּךְ מַדְלִיק נֵר הַז'[259]. וְהוּא כְּעִנְיַן "וְתוֹרָה אוֹר" (מִשְׁלֵי ו, כג) – לִהְיוֹת מֵאִיר אוֹר הַתּוֹרָה "בְּכָל נַפְשְׁךָ" – **נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית**.

וּמִזֶּה בָּא לִבְחִינַת "**וּבְכָל מְאֹדֶךָ**" (וָאֶתְחַנַּן שָׁם) – בְּכָל מָמוֹנֶךָ[260], הִיא בְּחִינַת הַצַּדָּקָה, שֶׁהִיא סְתָם מִצְוָה מַעֲשִׂיִּית. כַּנּוֹדָע שֶׁהַמִּצְוֹת שֶׁהֵן בַּעֲשִׂיָּיה גַּשְׁמִית הֵן בִּבְחִינַת **קְטֹרֶת**[261], הַנַּעֲשֶׂה מִסַּמְמָנִים שֶׁאֵין בָּהֶם טַעַם וְאֵינָם מִמִּין מַאֲכָל, וּמֵהֶם נַעֲשֶׂה בְּחִינַת רֵיחַ הָעוֹלֶה לְמַעְלָה לְחַזֵּק אֶת הַמּוֹחַ וּלְהָשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ, שֶׁרַאשִׁית גִּילּוּי כְּלָלִיּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא בַּמּוֹחִין שֶׁבָּרֹאשׁ, וּפְעוּלּוֹת הָרֵיחַ הִיא שֶׁלֹּא תִּהְיֶה הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת הִסְתַּלְּקוּת מִן הַמּוֹחִין, רַק שֶׁתָּשׁוּב וְתִתְגַּלֶּה מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּילּוּי – וְכָךְ הוּא עִנְיַן הַמִּצְוֹת, וּכְלָלוּתָן הִיא מִצְוַת הַצְּדָקָה[262] שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר: וּ"צְדָקָה תִּרוֹמֵם גּוֹי"[263], שֶׁמִּתְרוֹמֶמֶת וְעוֹלָה לְמַעְלָה מַעְלָה;

וּכְתִיב: "**וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיוֹן וְכוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ**"[264], "שִׁרְיוֹן" הוּא מִקַּשְׁקְשִׁים רַבִּים, וְכָךְ הִנֵּה "כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה מִצְטָרֶפֶת לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל"[265] – לִהְיוֹת בְּחִינַת "שִׁרְיוֹן" שֶׁהוּא **מָגֵן לְכָל הַחוֹסִים**

[254] (= רוּחַ מֵבִיא רוּחַ וּמַמְשִׁיךְ וּמוֹרִיד רוּחַ. זֹהַר חֵלֶק ב קסב, ב).

[255] (מִשְׁלֵי כז, יט: "כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לְאָדָם").

[256] (בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּכ"ה בְּכִסְלִיו" לְאַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי מוֹסִיף: "הוּא רֹאשִׁית גִּילּוּי אוֹר ה', וְהוּא עַל יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּאוֹר הֶחָכְמָה שֶׁבַּתּוֹרָה, דְּאוֹרַיְיתָא מֵחָכְמָה עִילָּאָה נָפְקַת". רְאֵה תַּנְיָא הַשָּׁלֵם פֶּרֶק ג).

[257] (= כָּל אֶחָד לְפִי הַשִּׁיעוּר שֶׁלּוֹ. עַל פִּי לְשׁוֹן הַזֹּהַר חֵלֶק א וַיֵּרָא קג, ב. קכט, ב).

[258] (= בַּעֲלֵי מִקְרָא, בַּעֲלֵי מִשְׁנָה וְתַלְמוּד. רְאֵה תִּקּוּנֵי זֹהַר בַּהַקְדָּמָה א, ב).

[259] (רְאֵה אִגְּרוֹת קֹדֶשׁ כְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמוּ"ר לְקַמָּן בְּהוֹסָפָה).

[260] (בְּרָכוֹת נד, א).

[261] (רְאֵה גַּם בְּמִדְבָּר רַבָּה פָּרָשָׁה יג טז וּפִירוּשׁ רַשִׁ"י עַל הַתּוֹרָה (נָשׂא ז, כ) שֶׁ"קְטֹרֶת" בְּגִימַטְרִיָּא תַּרֵ"ג מִצְוֹת, כִּי הַקּוּ"ף בְּאתב"ש הוּא ד', נִמְצָא ד' עִם טו"ת הוּא תַּרֵ"ג).

[262] (רְאֵה תַּנְיָא פֶּרֶק לו (מח, ב). אִגֶּרֶת הַקֹּדֶשׁ סִימָן לב).

[263] (מִשְׁלֵי יד, לד. וּבְפִירוּשׁ רַשִׁ"י: "גּוֹי – יִשְׂרָאֵל". וּרְאֵה לְעֵיל א, ב).

[264] (יְשַׁעְיָה נט, יז. וְשָׁם: כַּשִּׁרְיָן).

[265] (בָּבָא בָּתְרָא ט, ב: "וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן – לוֹמַר לָךְ: מָה שִׁרְיוֹן זֶה – כָּל קַלִּיפָּה וּקְלִיפָּה (קַשְׁקַשִּׁים. רַשִׁ"י) מִצְטָרֶפֶת לְשִׁרְיוֹן גָּדוֹל, אַף צְדָקָה – כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה מִצְטָרֶפֶת לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל").

בּוֹ[266], וְכָךְ הַצְּדָקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת מָגֵן וּמַחְסֶה שֶׁלֹּא יִהְיֶה יְנִיקַת הַקְּלִיפָּה וְסִטְרָא־אָחֳרָא, וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת "כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ". :

[ד] וּ<u>בִיאוּר</u> עִנְיָן זֶה:

הִנֵּה כְּתִיב (מִשְׁלֵי טז, לא): "**עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה, בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא**", שֶׁמִּבְּחִינַת "צְדָקָה" נַעֲשֶׂה בְּחִינַת "עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה"[267] – הִיא בְּחִינַת "הַדְרַת פָּנִים"[268], "יָאֵר ה' פָּנָיו כוּ'" (נָשׂא ו, כה), בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת, הִיא בְּחִינַת "תַּעֲלוּמוֹת לֵב" (תְּהִלִּים מד, כב) וּפְנִימִית הַלֵּב שֶׁמִּתְאַחֶדֶת עִם הַמּוֹחַ בִּבְחִינַת "תְּרִין רֵיעִין דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין"[269].

כִּי חִיצוֹנִיּוּת הַלֵּב אֵינָהּ מִתְאַחֶדֶת עִם הַמּוֹחַ, שֶׁהַמּוֹחַ בִּרְשׁוּתוֹ לְהַשְׂכִּיל וּלְהִתְבּוֹנֵן בִּגְדוּלַּת אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא וְאַף עַל פִּי כֵן <כט, ד> חִיצוֹנִיּוּת הַלֵּב אֵינָהּ בִּרְשׁוּתוֹ, אֲבָל פְּנִימִיּוּת הַלֵּב הִיא מִתְאַחֶדֶת מַמָּשׁ עִם הַמּוֹחַ. וּמֵחֲמַת הַצְּדָקָה נַעֲשָׂה בְּחִינַת רֵיחַ הַמֵּשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּמֵאִיר גִּילּוּי הַמּוֹחַ לְהִתְאַחֵד בִּפְנִימִית־הַלֵּב[270].

וְזֶהוּ "שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב" (מִשְׁלֵי כז, ט) – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ־הוּא, דִּכְתִיב (תְּהִלִּים עג, כו): "**צוּר לְבָבִי**"[271].

דִּכְמוֹ שֶׁהַלֵּב מַמְשִׁיךְ חַיּוּת לְכָל הָאֵיבָרִים, כָּךְ הִנֵּה כְּתִיב (נְחֶמְיָה ט, ו): "וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם". וְשִׁמְחַת הַלֵּב הֵיינוּ בְּחִינַת גִּילּוּי פְּנִימִיּוּת, דְּהַיְינוּ: בְּחִינַת פְּנִימִית אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא אֵין עֲרוֹךְ אֲלָיו כוּ', וְעַל יְדֵי הַצְּדָקָה[272], שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הַיֵּשׁ לָאַיִן, שֶׁנּוֹתֵן חַיֵּי נַפְשׁוֹ מִיגִיעוֹ – נִמְשָׁךְ מִלְמַעְלָה[273] הַמְשָׁכָה לְיֵשׁ מֵאַיִן מַמָּשׁ, הוּא בְּחִינַת פְּנִימִית אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא מַמָּשׁ[274].

וְזוֹ הִיא בְּחִינַת "**עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם**"[275].

כִּי הִנֵּה **רָצוֹן** הוּא בִּבְחִינַת **שִׁינּוּי** – וַ"אֲנִי הֲוָיָ"ה **לֹא שָׁנִיתִי**" כְּתִיב. אֶלָּא "יִשְׂרָאֵל **עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם**" – לִהְיוֹת הִתְפַּשְׁטוּת רְצוֹנוֹ

[266] (עַל פִּי שְׁמוּאֵל־ב כב, לא. תְּהִלִּים יח, לא: "מָגֵן הוּא לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ").

[267] (בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּכ"ה בְּכִסְלִיו" לְאַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי: "פֵּלֶא לְכָאוֹרָה [מַה] שַׁיָּיכוּת יֵשׁ לִצְדָקָה לַעֲשׂוֹת "עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת" שֶׁבָּהּ כוּ'. אָמְנָם הִנֵּה עִנְיַן פֵּירוּשׁ דְּ"תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה" הֵיינוּ עִנְיַן בְּחִינַת הַדְרַת וְהָאֳרַת פָּנִים". עַיֵּין שָׁם).

[268] (שַׁבָּת קנב, א: "הַדְרַת פָּנִים – זָקֵן").

[269] (= שְׁנֵי רֵעִים שֶׁלֹּא נִפְרָדִים. רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ג ד, א).

[270] (בְּסֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרמ"ב עַמּוּד עא [תרסה]: "לְכָאוֹרָה צָרִיךְ לְהָבִין, מַאֲחַר שֶׁפְּנִימִיּוּת הַלֵּב מִתְאַחֶדֶת עִם הַמּוֹחַ, לָמָּה צְרִיכִים לִצְדָקָה שֶׁעַל יְדֵי הַצְּדָקָה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת רֵיחַ לְעוֹרֵר גִּילּוּי הַמּוֹחַ שֶׁיִּתְאַחֵד בִּפְנִימִיּוּת הַלֵּב". עַיֵּין שָׁם הֵבֵיאוּר).

[271] (בַּמִּדְרָשׁ אָמְרוּ: "שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב" – שֶׁמֶן הַמְּנוֹרָה שֶׁהָיְתָה מִתְקָרֵב בְּזִמַּן הַקְּטוֹרֶת כוּ', יְשַׂמַּח לִבּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. – כֵּן הֵבִיא בַּבַּחַיֵּי רֵישׁ פָּרָשַׁת תְּצַוֶּה. וְהֵיינוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה עַל פָּסוּק (ה, ב) "וְלִבִּי עֵר" – זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹקִים" (אוֹר הַתּוֹרָה חֲנוּכָּה (בְּרֵאשִׁית כֶּרֶךְ ב) רצ, ב).

[272] (רוֹצֶה לוֹמַר, הַצְּדָקָה זֶהוּ עִנְיַן קְטֹרֶת (אוֹר הַתּוֹרָה שָׁם)).

[273] ("כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ" כוּ' (תְּהִלִּים קלג, ב) (אוֹר הַתּוֹרָה שָׁם בַּאֲרִיכוּת)).

[274] (רְאֵה קוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן לַתַּנְיָא סִימָן ז דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וּצְדָקָה כְּנֶגֶד אֵיתָן", וּבְלִיקּוּט פֵּירוּשִׁים שָׁם. דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת" תר"מ הַנַּ"ל).

[275] (בְּרָכוֹת לה, ב. וְעוֹד).

יִתְבָּרֵךְ בִּבְחִינַת מָקוֹם; שֶׁהֵן הֵן הַמִּצְוֹת, שֶׁהֵן רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ הַמְלוּבָּשׁוֹת בַּעֲשִׂיָּיה גַּשְׁמִית בִּבְחִינַת מָקוֹם וּזְמַן[276];

וְ**תַרְיַ"ג** מִצְוֹת דְּאוֹרַיְיתָא וְ**ז'** דְּרַבָּנָן הֵם "**תר"ך** עַמּוּדֵי אוֹר"[277] – כְּמוֹ עַמּוּד הַמְחַבֵּר מַעְלָה וּמַטָּה – לִהְיוֹת אוֹר אֵין־סוֹף שֶׁבִּבְחִינַת פְּנִימִית שֶׁלְּמַעְלָה מַעְלָה מִגְּדֶר "עָלְמִין" שׁוֹרֶה וּמִתְלַבֵּשׁ בִּבְחִינַת **רָצוֹן**, בְּתַרְיַ"ג מִצְוֹת דְּאוֹרַיְיתָא וְ**ז'** דְּרַבָּנָן הַמְלוּבָּשׁוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת.

וּלְכָךְ נִקְרָא מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה "**כּוֹבַע יְשׁוּעָה**"[264]: כִּי "יְשׁוּעָה" – מִלְּשׁוֹן "**וַיּוֹשַׁע** ה' אֶל הֶבֶל וגו'"[278] (בְּרֵאשִׁית ד, ד), שֶׁ**פּוֹנָה** אֶל תְּפִלָּתוֹ. דְּהַיְינוּ שֶׁגּוֹרֶם לִהְיוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ־הוּא פּוֹנֶה בְּעַצְמוֹ וּבִכְבוֹדוֹ לְהַמְשִׁיךְ גִּילּוּי עַצְמוּתוֹ וּמָהוּתוֹ מַמָּשׁ.

וְגִילּוּי זֶה מִתְחַלֵּק לְ"ש"ע נְהוֹרִין"[279], וְהוּא מְקוֹר הַ"**תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה**" – בְּחִינַת "הַדְרַת פָּנִים", כְּדִכְתִיב גַּבֵּי כֹּהֲנִים (תְּצַוֶּה כח, מ): "**וּמִגְבָּעוֹת** תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְכָבוֹד וּ**לְתִפְאָרֶת**", שֶׁהַמִּגְבָּעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַ"כּוֹבַע יְשׁוּעָה" נִמְשָׁךְ לִהְיוֹת בְּחִינַת "תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה"[280] וְ"הַדְרַת פָּנִים". וְזֶהוּ "עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה".

וְכָל זֶה "בְּדֶרֶךְ **צְדָקָה תִּמְצָא**", כִּי מִבְּחִינַת צְדָקָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת "כּוֹבַע יְשׁוּעָה" לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת "הַדְרַת פָּנִים", "יָאֵר ה' פָּנָיו", בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת כַּנַ"ל.

וְאַחַר כָּךְ בְּחִינַת **אֵיבָרִים**: שֶׁבַּקָּרְבָּנוֹת הָיוּ שְׁנֵי דְּבָרִים – דָּם וְחֵלֶב. וְהַדָּם קוֹדֶם לַגֵּרוֹת וּקְטוֹרֶת – הִיא בְּחִינַת "בְּכָל לְבָבְךָ", וְהָאֵיבָרִים שֶׁהֵן הַחֵלֶב הָיָה אַחַר הַגֵּרוֹת וְהַקְּטֹרֶת.

וְהָעִנְיָן: כִּי הַחֵלֶב הוּא בְּחִינַת הַתַּעֲנוּג. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁמִּי שֶׁהוּא בַּעַל תַּעֲנוּג יֵשׁ לוֹ רְבוּי חֵלֶב. וְהַיְינוּ לִהְיוֹת "כָּל חֵלֶב לַהֲוָיָ"ה"[281], שֶׁיִּתְעַנֵּג עַל ה' "בִּשְׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרוֹב כֹּל" (תָּבוֹא כח, מז), וְלֹא יִהְיֶה לוֹ תַּעֲנוּג אַחֵר כְּלָל. וְעַל יְדֵי זֶה "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר **אָנֹכִי מְצַוְּךָ** כּוֹ" (וָאֶתְחַנַּן ו, ו), וְ"אָנֹכִי – מָמָ"שׁ – מְצַוְּךָ כּוֹ" – שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה בְּעֵינָיו מְתִיקוּת הַתּוֹרָה כּוֹ'. :

[ה] וּמֵעַתָּה נָבוֹא לְבָאֵר עִנְיַן חֲנוּכָּה:

מַה שֶּׁמְּבָרְכִין "לְהַדְלִיק נֵר חֲנוּכָּה";

וּמָה עִנְיַן חֲנוּכַּת הַמִּזְבֵּחַ וַחֲנוּכַּת הַבַּיִת[282].

---

[276] (רְאֵה גַּם לִקּוּטֵי תּוֹרָה בְּשַׁלַּח ב, ב. שְׁלַח מג, א. בָּלָק ע, א. תֵּצֵא מ, ג).

[277] (פְּרִדֵּס שַׁעַר ח פֶּרֶק ג).

[278] (רְאֵה אִגֶּרֶת הַקֹּדֶשׁ סִימָן ג).

[279] (= 370 אוֹרוֹת. רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה נִצָּבִים מט, ד).

[280] (בְּאוֹר הַתּוֹרָה תְּצַוֶּה עַמּוּד א'תשנו מוֹסִיף: "וְהָעִנְיָן כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא בַּשֶּׁלְ"ה דַּף ר"ט עַמּוּד א' מִמַּה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל פֶּרֶק קָמָא דְּגִיטִּין דַּף ז' עַמּוּד א' בְּעִנְיַן "הָסֵיר הַמִּצְנֶפֶת וְהָרִים הָעֲטָרָה" – בִּזְמַן שֶׁמִּצְנֶפֶת בְּרֹאשׁ כֹּהֵן גָּדוֹל עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל אָדָם". עַיֵּין שָׁם).

[281] (וַיִּקְרָא ג, טז. רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה פִּנְחָס עח, ב).

[282] (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה נָשֹׂא כח, ב דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וְאת חֲנוּכַּת הַמִּזְבֵּחַ". סִידּוּר חֵלֶק ב שַׁעַר הַחֲנוּכָּה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "מִזְמוֹר שִׁיר חֲנוּכַּת הַבַּיִת" ערה, ג [תב, ד] וְאֵילָךְ. לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק כ עַמּוּד 449 הֶעָרָה 26 וְשָׁם עַמּוּד 633. וְשָׁם נִסְתָּן).

הִנֵּה[283] כְּתִיב (מִשְׁלֵי כב, ו): "חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ"[284], שֶׁהוּא כְּשֶׁרוֹאִים לְלַמְּדוֹ[285], וַהֲרֵי הוּא רָחוֹק מִזֶּה – צָרִיךְ לְחַנְּכוֹ, וְהַחִינּוּךְ הוּא **בְּמַתָּנוֹת רַבּוֹת** שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ[286].

אַךְ הִנֵּה כְּתִיב: "נַעַר הָיִיתִי" (תְּהִלִּים לז, כה) – "שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם אָמְרוּ"[287]. שֶׁהַחִיּוּת הַמִּתְפַּשֵּׁט בְּכָל הָעוֹלָמוֹת "לְכָל חָד לְפוּם שִׁיעוּרָא דִּילֵיהּ", הוּא בִּבְחִינַת "נַעַר", וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיֵּשֶׁב לז, ב): "וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וגו'"[288];

"שֵׁם **הַקְּטַנָּה** רָחֵל" (וַיֵּצֵא כט, טז) – **ה' קְטַנָּה**[289] – בְּחִינַת מַלְכוּת, ה' אַחֲרוֹנָה שֶׁל שֵׁם הַוָּיָ"ה; לִהְיוֹת "וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה" (תְּהִלִּים קג, יט) – לִהְוֹוֹת הַנִּבְרָאִים מֵאַיִן לְיֵשׁ – הוּא בִּבְחִינַת "קְטַנָּה", לְפִי שֶׁהִיא בִּבְחִינַת גְּבוּלִים וּמְצָרִים, וּלְגַבֵּי אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא שֶׁכְּשְׁמוֹ כֵּן הוּא: "אֵין לוֹ סוֹף כּוֹ", נִקְרָא כָּל כְּלָלוּת הַחִיּוּת בְּשֵׁם קָטְנוּת – שֶׁאֵין עֲרוֹךְ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ.

וְלָכֵן כְּתִיב[290]: "מִי יָקוּם **יַעֲקֹב כִּי קָטֹן** הוּא" – כִּי יַעֲקֹב "מַבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה"[291], וּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ קָצֶה בָּרֹאשׁ[292] וְקָצֶה בַּסּוֹף הֲרֵי יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת גְּבוּל[293], וַהֲרֵי זֶה בִּבְחִינַת **קָטָן** לְגַבֵּי אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא[294].

וּכְדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא מַמָּשׁ בַּקָּרְבָּנוֹת, דַּם הַתָּמִיד, וְנֵרוֹת, וּקְטֹרֶת, וְאֵבָרִים – הָיָה הַמִּזְבֵּחַ קָטָן מֵהָכִיל, וְלָכֵן הִתְנַדְּבוּ הַנְּשִׂיאִים לַחֲנוֹכַּת הַמִּזְבֵּחַ רְבוּי מַתָּנוֹת לְחַנֵּךְ אֶת הַמִּזְבֵּחַ, וְהָיָה מַתְּנָתָם מְרוּבָּה מִזֶּה שֶׁהִקְרִיבוּ עָלָיו בְּכָל יוֹם "אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד וגו'"

---

[283] (הַבָּא לְטַהֵר נִתְבָּאֵר בְּאוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כְּרֶךְ ה תתקלב, ב).

[284] (רְאֵה תַּנְיָא, "חִנּוּךְ קָטָן" – הַקְדָּמָה לְשַׁעַר הַיִּחוּד וְהָאֱמוּנָה. וּרְאֵה הַגָּהוֹת בְּאוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כְּרֶךְ א שב, א. לִקּוּטֵי תּוֹרָה צַו ט, ג. וַיִּקְרָא הוֹסָפוֹת נד, ב. נָשֹׂא כט, א).

[285] (רְאֵה הַגָּהָה בְּאוֹר הַתּוֹרָה עַמּוּד תתקלג, א).

[286] (עַיֵּין מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "וְאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ" סוֹף פֶּרֶק ב [ג] (לִקּוּטֵי תּוֹרָה נָשֹׂא כט, א), שֶׁמִּחֲנִכִּין עַל יְדֵי תּוֹסֶפֶת דָּבָר כו'. וּבִדְבוּר הַמַּתְחִיל "חֲנֻכַּת הַבַּיִת" רֵישׁ פֶּרֶק ג (לִקּוּטֵי תּוֹרָה בָּרְכָה צח ג). וְהוּא עִנְיַן תּוֹסֶפֶת אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁיֵּרְדוּ בְּגִלּוּי הַשְׁכִינָה כו' (אוֹר הַתּוֹרָה תתקלג, א).

רְאֵה לִקּוּטֵי לֵוִי יִצְחָק – אִגְּרוֹת קֹדֶשׁ עַמּוּד שנח. תּוֹרַת מְנַחֵם הִתְוַועֲדוּיוֹת תשמ"ח חֵלֶק ב עַמּוד 65).

[287] (יְבָמוֹת טז, ב: "נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי . . שֹׂר הָעוֹלָם אָמְרוּ". וּרְאֵה זֹהַר חֵלֶק א צה, ב. קמג, א. קסב, א. קעט, ב. קפא, ב. וְעוֹד).

[288] (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה צַו ט, ג).

[289] (רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ג (רַעְיָא מְהֵימְנָא) כ, א עַל פָּסוּק "רָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה". פִּינְחָס (רַעְיָא מְהֵימְנָא) רמד, ב. וְעַיֵּין גַּם כֵּן שָׁם תּוֹסָפוֹת שב, ב. עֵץ חַיִּים שַׁעַר יַעֲקֹב וְלֵאָה שַׁעַר לז פֶּרֶק ד).

[290] (עָמוֹס ז, ב. וּרְאֵה מַכּוֹת כד, א).

[291] (תְּרוּמָה כו, כח. זֹהַר חֵלֶק ג קפו, א. רְאֵה זֹהַר חֵלֶק ב קעה, ב).

[292] (הוּא רֵאשִׁית הָאֲרַת הַקָּו וְחוּט (אוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כְּרֶךְ ב שצט, ב)).

[293] (וְהַיְינוּ בְּחִינַת הַשְׁתַּלְשְׁלוּת עֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּיוּשֶׁר וְהַקָּו וְחוּט, שֶׁיֵּשׁ קָצֶה בָּרֹאשׁ וְקָצֶה בְּסוֹף סִיּוּם הַקָּו. וְעַיֵּין בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר" בְּעִנְיַן "וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִיט" כו' [לְקַמָּן צד, ב]. אֲבָל בִּבְחִינַת הֶעָיגּוּל שֶׁמַּקִּיף אֶת הַקָּו מֵרֹאשׁוֹ עַד סוֹפוֹ בַּהַשְׁוָואָה אַחַת זֶהוּ בִּבְחִינַת "לְמַעְלָה עַד אֵין קֵץ" שֶׁאֵין שַׁיָּיךְ שָׁם רֹאשׁ וְסוֹף (אוֹר הַתּוֹרָה עִנְיָנִים עַמּוּד קמה; סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרכ"ז עַמּוּד תכז).

[294] (רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה שִׁלַּח (בְּמִדְבַּר כְּרֶךְ ב) עַמּוּד תקפ).

(פִּנְחָס כח, ד), שֶׁהַקְרִיבוּ מִשֶּׁל צִבּוּר שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל;

וְהַנִּשְׁיאִים, לְפִי שֶׁהָיוּ בְּמַעֲלָה יוֹתֵר מִשְּׁאָר כְּלָלוּת יִשְׂרָאֵל נָתְנוּ לַחֲנוּכַּת הַמִּזְבֵּחַ **"מַתָּנָה מְרוּבָּה"**, "קַעֲרוֹת כֶּסֶף" (נָשׂא ז, פד) וּפָרִים וּכְבָשִׂים וְעַתּוּדִים[295], כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ בַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ אוֹר דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ בַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם.

וְכָךְ הָיָה עִנְיַן הַנֵּרוֹת דַּחֲנוּכָּה בִּימֵי חַשְׁמוֹנָאִי: שֶׁהַיְוָנִים[296] לֹא בִּקְּשׁוּ לִשְׁלוֹחַ יָדָם[297], רַק "לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ[298] וּלְהַעֲבִירָם כו'"[299]. וּכְמַאֲמַר רַז"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ט"ז וּפָרָשָׁה מ"ד) שֶׁאָמְרוּ: "כִּתְבוּ לָכֶם עַל **קֶרֶן הַשּׁוֹר** כו'"[300].

וּפֵירוּשׁ: לְפִי שֶׁכָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים[301] יֵשׁ לָהֶם נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית מִ"פְּנֵי שׁוֹר", אֶלָּא שֶׁהֵם מְקַבְּלִים מִבְּחִינַת הַפְּסוֹלֶת וְהַשְּׁמָרִים, בְּחִינַת קַרְנַיִם וּטְלָפַיִם, שְׁמָרִים וּפְסוֹלֶת שֶׁאֵין עוֹלִים וְנִכְלָלִים בַּקְּדוּשָּׁה – "פְּנֵי שׁוֹר" (יְחֶזְקֵאל א, י) שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה שֶׁ"נּוֹשְׂאוֹת אֶת הַכִּסֵּא"[302] וּדְמוּת אָדָם שֶׁעָלָיו מִלְמַעְלָה[303];

שֶׁכֹּחַ זֶה – רַק בְּהַ**נֶּפֶשׁ אֱלֹקִית** שֶׁהוּא מִבְּחִינַת **"אָדָם שֶׁעַל הַכִּסֵּא"**, וְהַ**נֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית** הִיא מִבְּחִינַת **אָדָם שֶׁבַּחַיּוֹת שֶׁבַּמֶּרְכָּבָה**, "וּדְמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן" (יְחֶזְקֵאל א, טו) – "וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם" (שָׁם, י), וְלָכֵן יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא מַמָּשׁ.

וְהַיְוָנִים נִתְקַנְּאוּ בְּיִשְׂרָאֵל וְרָצוּ שֶׁגַּם יִשְׂרָאֵל יִכְתְּבוּ עַל "קֶרֶן הַשּׁוֹר" – שֶׁיְּקַבְּלוּ מִבְּחִינַת קַרְנַיִם וּטְלָפַיִם כַּנַּ"ל, שֶׁלֹּא לִיכָּלֵל בִּקְדוּשַׁת אָדָם הָעֶלְיוֹן, וְזֶהוּ שֶׁ"אֵין לָכֶם חֵלֶק כו'"[304].

וְהַיִּשְׂרָאֵל הָיוּ חֲלָשִׁים וּמְעַטִּים בַּזְּמַן הַהוּא, וְאַף עַל פִּי כֵן מָסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם[305]. וּבְכֹחַ מְסִירַת־נֶפֶשׁ הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ. וְהַמְשָׁכָה זוֹ הִיא בִּבְחִינַת חֲנוּכָּה, בְּחִינַת מַתָּנָה

---

[295] (נָשׂא ז, פח: "פָּרִים, אֵילִם . . עַתּוּדִים . . כְּבָשִׂים . . זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ").

[296] (יְוָנִים: בִּדְפוּס רִאשׁוֹן: עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. כַּנִּרְאֶה מֵחֲמַת הַצֶּנְזוּר).

[297] (כִּי לֹא רָצוּ לְאַבֵּד גּוּפָם, רַק לְבַטֵּל הַתּוֹרָה (סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרל"ב חֶלֶק ב עַמּוּד כ; כז). וּמֵעִיר בְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמוּ"ר שָׁם: "עַל פִּי זֶה מוּבָן בִּפְשִׁיטוּת מַה שֶּׁכָּתוּב [כָּאן] "שֶׁהַיְוָנִים לֹא בִּקְּשׁוּ לִשְׁלוֹחַ יָדָם", אַף שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם (רֵישׁ הִלְכוֹת חֲנוּכָּה) "וּפָשְׁטוּ יָדָם בְּמָמוֹנָם וּבִבְנוֹתֵיהֶם" (וּבִכְלָל – מָמוֹנָם שֶׁאֵנִי. וּבְנוֹתֵיהֶם – הֲרֵי זֶה לְהַעֲבִירָם כו').

וּרְאֵה גַּם לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק ה עַמּוּד 445. 441. חֵלֶק י עַמּוּד 144 הָעָרָה 118).

[298] (רְאֵה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "תָּנוּ רַבָּנָן מִצְוַת נֵר חֲנוּכָּה" תשל"ח סְעִיף ג (תּוֹרַת מְנַחֵם סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים מְלֻקָּט־שִׁבְטָ) עַמּוּד קסד), שֶׁ"עִיקַּר מִלְחַמְתָּם הָיְתָה נֶגֶד הָרוּחָנִיּוּת . . לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ . . לְהַשְׁבִּיחַ חַס וְשָׁלוֹם אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת ה'". וּרְאֵה שָׁם הָעָרָה 32).

[299] ("מֵחוּקֵי רְצוֹנֶךָ". תְּפִלַּת "וְעַל הַנִּסִּים").

[300] ("שֶׁאֵין לָכֶם חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל").

[301] (הָאוּמוֹת).

[302] (בַּחֻיֵּי תְּרוּמָה כה, י. בְּשֵׁם פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּרְאֵה פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סוֹף פֶּרֶק ד. שְׁמוֹת רַבָּה כג, טו. נִתְבָּאֵר לְקַמָּן עב, ד).

[303] (יְחֶזְקֵאל א, כו: "וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה").

[304] (רְאֵה לִיקּוּט פֵּירוּשִׁים לְאִגֶּרֶת הַקֹּדֶשׁ סִימָן ז).

[305] (רְאֵה גַּם שַׁעֲרֵי אוֹרָה בַּהַקְדָּמָה).

מְרוּבָּה, הַמְשָׁכַת "כּוֹבַע יְשׁוּעָה" לִהְיוֹת "עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׁיבָה כו'". :

[ו] וְזֶהוּ[306] עִנְיַן **הַלֵּל וְהוֹדָאָה**: כִּי **הַלֵּל** הוּא לְשׁוֹן **שֶׁבַח** וְגַם לְשׁוֹן **"בְּהִילּוֹ**[307] נֵרוֹ כו'" – הֶאָרָה בִּבְחִינַת **גִּילּוּי**, וְזֶה נִמְשָׁךְ מִזֶּה, כִּי מֵחֲמַת הַשֶּׁבַח שֶׁמְּשַׁבְּחִים אֶת הָאָדָם[308] בְּמַעֲלוֹת וּמִדּוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, מְעוֹרְרִים אֶת הַמַּעֲלוֹת וּמִדּוֹת שֶׁבּוֹ לָצֵאת מֵהֶעְלֵם לְגִילּוּי.

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קיג, א) **"הַלְלוּיָהּ"**: שֶׁיֵּצֵא שֵׁם **י"ה** מֵהֶעְלֵם לְגִילּוּי לִהְיוֹת בְּחִינַת "יו"ד – חָכְמָה כו'" – מִלְמַעְלָה מִן הַחָכְמָה. כִּי **חָכְמָה – כ"ח מ"ה** בְּגִימַטְרִיָּא **אָדָם**[309], וְהַמְשָׁכַת בְּחִינַת "אָדָם שֶׁעַל הַכִּסֵּא" הוּא מִבְּחִינָה שֶׁלְּמַעְלָה מִבְּחִינַת "אָדָם", הוּא בְּחִינַת אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא מַמָּשׁ, וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת שֵׁם י"ה – "תְּרִין רֵיעִין דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין"[269].

וְאַחַר כַּךְ (תְּהִלִּים שָׁם) **"הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'"**: לִהְיוֹת הַמְשָׁכַת חָכְמָה בַּמִּדּוֹת, שֶׁתִּהְיֶינָה גַּם הַמִּדּוֹת בִּבְחִינַת בִּטּוּל – **"לְךָ ה'** הַגְּדוּלָּה כו'" (דִּבְרֵי הַיָּמִים־א כט, יא).

אַךְ כָּל זֶה הַהִילּוּל וְהַשֶּׁבַח לְהַמְשִׁיךְ מֵהֶעְלֵם לְגִילּוּי, הוּא עַל יְדֵי **"עַבְדֵי ה'"** (תְּהִלִּים שָׁם), שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֲבָדִים, שֶׁמְּקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת־שָׁמַיִם בִּבְחִינַת "שׂוֹם תָּשִׂים כו'"[310]. וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁבִּחְינַת הַלֵּל וְהַשֶּׁבַח הַזֶּה וְהַמְשָׁכָה זוֹ הִיא בְּחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁחַיָּיב אָדָם לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם[311], שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּרָכָה וְהַמְשָׁכָה מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּילּוּי.

וְזֶהוּ **"יְהִי שֵׁם ה' מְבוֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם"** (תְּהִלִּים שָׁם, ב):

"מֵעַתָּה" – מֵהַתְחָלַת הַזְּמַן, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת **מַלְכוּתוֹ** יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז שַׁיָּיךְ לְשׁוֹן זְמַן – מֶלֶךְ, מָלַךְ כו'[312], כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר[313].

"וְעַד עוֹלָם", הַיְינוּ שֶׁיּוּמְשַׁךְ וְיִתְפַּשֵּׁט עַד סוֹף כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁיִּהְיֶה גִּילּוּי אֱלֹקוּת כו'.

וְכָל זֶה – בְּחִינוֹת "הַלֵּל" וְ"הַלְלוּיָהּ" – לְהַמְשִׁיךְ מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּילּוּי. אֲבָל בְּחִינַת **הוֹדָאָה** הוּא בְּחִינַת **שׁוּב**. שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת **"רָצוֹא וָשׁוֹב"**. וּלְמַעְלָה נִקְרָא **"מָטֵי וְלָא מָטֵי"**[314].

---

[306] (רְאֵה שַׁעֲרֵי אוֹרָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּכ"ה בְּכִסְלָו" פֶּרֶק מג. מַאֲמָרֵי אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן תקס"ח עַמּוּד שע. יְהֵל אוֹר עַמּוּד תקנח. תרצג. אוֹר הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית כְּרֶךְ ה תתקלה, א וָאֵילַךְ. תתקמב, ב וָאֵילַךְ).

[307] (אִיּוֹב כט, ג. וּבְמִצְוַדַּת צִיּוֹן: בְּהִלּוֹ – עִנְיַן הָאֶרָה וּזְרִיחָה, כְּמוֹ (שָׁם כה, ה): עַד יָרֵחַ וְלֹא יַאֲהִיל).

[308] (רְאֵה גַּם לְקַמָּן קב, א).

[309] (נִסְמָן לְקַמָּן נב, ב).

[310] ("עָלֶיךָ מֶלֶךְ" (שׁוֹפְטִים יז, טו)).

[311] (מְנָחוֹת מג, ב. וּרְאֵה לְעֵיל כ, א וּבַנִּסְמָן שָׁם).

[312] ("ה' מֶלֶךְ, ה' מָלָךְ, ה' יִמְלוֹךְ" (פְּסוּקֵי דְזִמְרָה)).

[313] (רְאֵה תַּנְיָא חֵלֶק ב פֶּרֶק ז. סֵפֶר הַחֲקִירָה עה, ב. אוֹר הַתּוֹרָה וַיִּקְרָא כְּרֶךְ ב עַמּוּד תרנח).

[314] (= מַגִּיעַ וְלֹא מַגִּיעַ. עֵץ חַיִּים שַׁעַר ז (שַׁעַר מָטֵי וְלָא מָטֵי). עַל פִּי זֹהַר חֵלֶק א טז, ב. סה א. וְעוֹד).

שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא בְּגִילּוּי מַמָּשׁ בִּזְמַן־הַזֶּה, כִּי אִם לֶעָתִיד־לָבֹא - "**וְנִגְלָה** כְּבוֹד ה' וְכָל" (יְשַׁעְיָה מ, ה), "כִּי עַיִן בְּעַיִן כוּ'"[315]. מַה שֶׁאֵין כֵּן עַכְשָׁיו אֵין הַגִּילּוּי - רַק בִּבְחִינַת "**קוֹל** דּוֹדִי דוֹפֵק - אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר כוּ'"[316].

ו"מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ־הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא ד' אַמּוֹת שֶׁל הֲלָכָה כוּ'"[317], וְנִמְשָׁךְ מִזֶּה בְּחִינַת הוֹדָאָה וּבִטּוּל לְאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא הַנִּמְשָׁךְ בְּתוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ - "**וּדְבָרַי** אֲשֶׁר שַׂמְתִּי **בְּפִיךְ**" (יְשַׁעְיָה נט, כא); "וָאָשִׂים **דְּבָרַי בְּפִיךְ**" (יְשַׁעְיָה נא, טז); "אֲנִי הַמִּשְׁנָה הַ**מְדֻבֶּרֶת בְּפִיךְ** כוּ'"[318]. :

— * —

[315] ("יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן" (יְשַׁעְיָה נב, ח)).

[316] (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, ב בְּשִׁינּוּי הַסֵּדֶר).

[317] (בְּרָכוֹת ח, א).

[318] (מַגִּיד מֵישָׁרִים לְהַבַּיִת יוֹסֵף רֵישׁ פָּרָשַׁת וַיִּקְרָא וְעוֹד).

הוֹסָפָה[1]

א

בְּתוֹרָה אוֹר* דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּכ"ה בְּכִסְלֵו": "שֶׁבֵּין הָעַרְבַּיִם מַדְלִיק כָּל הַז' נֵרוֹת וּבַבֹּקֶר בִּשְׁעַת הֶטְבֵּת ב' נֵרוֹת הָיָה מַדְלִיק נֵר הַו' אַחַר הֶטְבָּתוֹ וְאַחַר כַּךְ מַדְלִיק נֵר הַז'", הָיָה הַסֵּדֶר כֵּן?

הִנֵּה עוֹד לִכְאוֹרָה צָרִיךְ עִיּוּן שֶׁבִּתְחִלַּת הַדִּרוּשׁ כָּתַב ב' פְּעָמִים שֶׁבַּיּוֹם לֹא הָיָה מַדְלִיק אֶלָּא נֵר הַו'.

וְהִנֵּה בְּאוֹר הַתּוֹרָה נִדְפַּס גַּם כֵּן דִּרוּשׁ זֶה עִם הַגָּהוֹת וּמוּבָרָח שָׁם שֶׁאֵין כָּאן טָעוּת סוֹפֵר.

וְהִנֵּה בְּסֵדֶר הֶטְבַּת וְהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת יֵשׁ כַּמָּה שִׁיטוֹת. וּדְרוּשׁ זֶה הוּא כְּמַאן דְּאָמַר "מִזְרָח וּמַעֲרָב הָיְתָה הַמְנוֹרָה מוּנַּחַת", וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּאן שֶׁנֵּר הַמַּעֲרָבִי הוּא נֵר ו' (מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְמַאן דְּאָמַר "צָפוֹן וְדָרוֹם מוּנַּחַת" - נֵר הַמַּעֲרָבִי הוּא נֵר הָאֶמְצָעִי וְכִדְאִיתָא מִנָּחוֹת צח:), וּכְפֵירוּשׁ הָרַשְׁבָּ"א (בְּשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת שט' עט'[2]) וְהָרַמְבַּ"ן (שַׁבָּת כב: וּפֵירוּשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה שְׁמוֹת כז' כ') שֶׁפֵּירֵשׁ דִּלְמַאן דְּאָמַר "מִזְרָח וּמַעֲרָב מוּנַּחַת" (וְעַל פִּי שִׁיטַת הַשַּ"ס בְּיוֹמָא — דְּאַלִּיבֵּיהּ קָאֵי פֹּה — דְּפָלִיג אַמַּתְנִיתִין דְּתָמִיד, לְפִי דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א) הָיוּ מַדְלִיקִין בַּיּוֹם ב' נֵרוֹת מִזְרָחִיּוֹת. וְלִכְאוֹרָה גַּם דַּעַת תּוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וּלְהֵיטִיב" (יוֹמָא עא.) כֵּן הוּא. וְיֵעוֹין תּוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "מְמֻנָּה" (מְנָחוֹת פו:) בְּסוֹפוֹ: "וְשָׁמָּא הָא דְּתַקּוֹן וְכוּ'" - וּבְלָאו הָכִי עַל כָּרְחָךְ צָרִיךְ לוֹמַר דְּהַתּוֹסָפוֹת בְּיוֹמָא פָּלִיג אַתּוֹסָפוֹת דִּמְנָחוֹת בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה דְּתָמִיד -

וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דְּאִם כֵּן מַאי דּוּחֲקֵיהּ דְּתוֹסָפוֹת יוֹמָא לוֹמַר דְּבִימֵי שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק נִישְׁנֵית מִשְׁנָה זוֹ, כֵּיוָן דְּגַם אַחַר כַּךְ הָיוּ דּוֹלְקִין ב' נֵרוֹת כָּל הַיּוֹם, וְאִם כֵּן הָיָה צָרִיךְ לְהֵיטִיב אֶת הַנֵּרוֹת — לְשׁוֹן רַבִּים דַּוְקָא — וְעַל כָּרְחָךְ דְּסִבִּירָא לֵיהּ דְּרַק נֵר אֶחָד הָיוּ מַדְלִיקִין כְּשֶׁפָּסַק הַנֵּס,

דְּיֵשׁ לוֹמַר, דְּהָא לְכוֹלֵי עָלְמָא נֵר הַמַּעֲרָבִי הָיָה מַדְלִיקוֹ בַּבּוֹקֶר, וּבְכָל זֹאת לֹא אִישְׁתַּמִּיט בְּכָל מָקוֹם לוֹמַר דִּמְשׁוּנֶּה נֵר הַמַּעֲרָבִי מִשְּׁאָר הַנֵּרוֹת דִּמְחוּיָב לְהֵיטִיבוֹ ב' פְּעָמִים בְּכָל יוֹם (וְעַיֵּין שׁוּ"ת רַשְׁבָּ"א הַנ"ל), וְעַל כָּרְחָךְ דְּאֵין חִיּוּב בַּהֶטְבָּה שְׁנִיָּה וְיָכוֹל לְהַדְלִיק בִּפְתִילָה יְשָׁנָה וּכְהַאי גַּוְונָא, וְאִם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר כֵּן גַּם בְּב' נֵרוֹת לְהַתּוֹסָפוֹת, וְלָכֵן תֵּירְצוּ דְּהָיָה בִּזְמַן הַנֵּס שֶׁהָיוּ דּוֹלְקִין בִּלֵּי הֶפְסֵק מֵעֶרֶב עַד עֶרֶב, וְקַל לְהָבִין.

וְאָתֵי בִּפְשִׁיטוּת, דְּמִטַּעַם שֶׁהָיָה הַנֵּס בְּב' נֵרוֹת דַּוְקָא הוּכְרְחוּ לְהַדְלִיק - כְּשֶׁפָּסַק הַנֵּס - גַּם כֵּן ב' נֵרוֹת, וּכְהַרַמְבַּ"ן וְרַשְׁבָּ"א הַנַּ"ל.

וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דְּהָא פָּסַק בַּיָּד (בֵּית הַבְּחִירָה פֶּרֶק ג יב' ח') כְּמַאן דְּאָמַר "צָפוֹן וְדָרוֹם מוּנַּחַת". חָדָא דְּ"אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים", וְאֵין הַתּוֹרָה אוֹר סֵפֶר פִּסְקֵי דִּינִים, וּכְמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ כָּאן הַסֵּדֶר "אַלִּיבָּא דְּאַבָּא שָׁאוּל" אַף שֶׁהֲלָכָה כַּחֲכָמִים (יָד תְּמִידִין וּמוּסָפִין פֶּרֶק ו ג' ד'. וְעַיֵּין בְּאוֹר הַתּוֹרָה דִּרוּשׁ זֶה רֵישׁ סְעִיף ג). וְעוֹד דְּהָא יֵשׁ חוֹלְקִים עַל הָרַמְבַּ"ם בָּזֶה (עַיֵּין הַשָּׂגוֹת הָרַאֲבַ"ד), וְרַבִּים הִקְשׁוּ עַל פְּסַק זֶה, וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ.

וְהָא דִּבְרֵאשׁ הַדִּרוּשׁ כָּתַב שֶׁרַק נֵר ו' הָיָה מַדְלִיק בַּיּוֹם, הוּא מִפְּנֵי דְּאֵין חִיּוּב בְּהַדְלָקַת נֵר ז' מִצַּד עַצְמוֹ, וְאֵינוֹ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁם נֵר הַמַּעֲרָבִי עַל נֵר ו', וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּהַנַּ"ל. וְהוּא מַמָּשׁ כִּלְשׁוֹן הַכָּתוּב, תּוֹרַת כֹּהֲנִים, שַׁ"ס וְכוּ', שֶׁבְּכָל מָקוֹם מְדוּבָּר רַק עַל דְּבַר נֵר א' לְבַד, אֶלָּא שֶׁגִּילָּה הַתַּנָּא דְּתָמִיד סוֹף פֶּרֶק ג שֶׁבְּמֵילָא צָרִיךְ לְהַדְלִיק גַּם כֵּן נֵר שֶׁהוּא מִזְרָחִי לוֹ וּפָשׁוּט.

עוֹד יֵשׁ לְדַיֵּיק בִּלְשׁוֹן הַדִּרוּשׁ שֶׁהַסֵּדֶר הָיָה: הֶטְבַּת נֵר ז', ו', הַדְלָקַת נֵר ו', ז'. וְהַטַּעַם דְּכִי נִכְנָס לָהֵיכָל לְקַיֵּים הֶטְבַּת ב' נֵרוֹת, בַּז' פָּגַע בְּרֵישָׁא, וְאֵין מַעֲבִירִין עַל הַמִּצְוֹת וּמֵטִיבוֹ (עַיֵּין רַשׁ"י דִּבּוּר הַמַּתְחִיל [וּבָהּ הָיָה מְסַיֵּים] שַׁבָּת כב:) — וַהֲרֵי מִצְוַת הַהֶטְבָּה שָׁוָה בְּנֵר ו' וְז'.

וְהַסֵּדֶר בְּהַדְלָקָתָם לְהֵיפֶךְ יֵשׁ לוֹמַר:

א) כְּשֶׁגָּמַר מִצְוַת הַהֶטְבָּה עוֹמֵד אֵצֶל נֵר ו' וְלָכֵן מַדְלִיקוֹ תְּחִלָּה. וְאֵין לְעָרֵב שְׁנֵי הַחִיּוּבִים דַּהֶטְבָּה וְהַדְלָקָה.

ב) חִיּוּב הַהַדְלָקָה בַּיּוֹם הוּא רַק בַּנֵּר הַו' דַּעֲלֵיהּ קָאֵי קְרָא "לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד". וְהַדְלָקַת הַנֵּר הַז' הוּא לְגִילּוּי מִילְּתָא לְמַפְרֵעַ דְּנֵר ו' הוּא נֵר הַמַּעֲרָבִי, וְלָכֵן מְקַיֵּים תְּחִלָּה גּוּף הַמִּצְוָה.

ג) מִקְרָא יָלְפִינַן דְּנֵר הַמַּעֲרָבִי הוּקְבַּע לְהַדְלִיק מִמֶּנּוּ שְׁאָר הַנֵּרוֹת, וְלָכֵן גַּם בַּבֹּקֶר מֵהַדְרִינַן לַעֲשׂוֹת כֵּן, אַף שֶׁעִיקַּר הַלִּמּוּד הוּא עַל בֵּין הָעַרְבַּיִם (תָּמִיד ו' א').

(מִמִּכְתָּב ט' אֱדָר צ"ט)

— * —

ב

ב"ה, נֵר הַשִּׁשִּׁי אוֹר לְנֵר הַשְּׁבִיעִי, ה'תש"י

הָרַב הַגָּאוֹן וְהָרַב הֶחָסִיד הַוָּתִיק וְחָסִיד אִישׁ יִרְא אֱלֹקִים נֶחְמָד וּמַשְׂכִּיל וְכוּ'

מהורי"ץ שֶׁיִּחְיֶה

שָׁלוֹם וּבְרָכָה!

בְּמַעֲנֶה עַל מִכְתָּבוֹ - בְּמַה דְּשָׁאֲלָנָא קֶדֶמִיכוֹן לְבָרֵר שִׁיטַת אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן בְּתוֹרָה אוֹר דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּכ"ה בְּכִסְלֵו, שֶׁכָּתַב שָׁם שֶׁבַּלַּיְלָה הָיָה מַדְלִיק כָּל ז' הַנֵּרוֹת "מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּיּוֹם הָיָה דַי בְּהַדְלָקַת נֵר הַו'". דְּמִזֶּה מוּכָח דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דְּמִזְרָח וּמַעֲרָב מוּנַּחַת הַמְנוֹרָה, וְקָשֶׁה לֵיהּ דְּאַדְמוּ"ר הַזָּקֵן קוֹרֵא לַנֵּר הַמַּעֲרָבִי נֵר וְא"ו, אַף שֶׁבְּרַשׁ"י (שַׁבָּת כב, ב) קָרֵי לֵיהּ נֵר שֵׁנִי. עַיֵּין שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת חֶתָם סוֹפֵר

---

[1] ב' אִגְּרוֹת מִכְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמוּ"ר מַעֲנֶה עַל שְׁאֵלוֹת בַּמַּאֲמָר. וּרְאֵה גַּם לִקּוּטֵי שִׁיחוֹת חֵלֶק כג עָמוּד 354. חֵלֶק לוֹ עָמוּד 265. וּבַאֲרוּכָה "רְשִׁימַת הַמְּנוֹרָה" (קְה"ת, תשנ"ח).

[2] (סִימָנִים שט. עט).

אוֹרַח חַיִּים סִימָן קפו.

וְהִנֵּה עוֹד צָרִיךְ עִיּוּן בְּעִנְיָן זֶה בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל, כִּי בַּפִּסְקָא דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וְהִנֵּה אַחֲרֵי" כָּתַב אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן שֶׁבַּיּוֹם "מַדְלִיק נֵר הַשִּׁשִּׁי אַחַר הֲטָבָתוֹ וְאַחַר כַּךְ מַדְלִיק נֵר הַז'" - וְלֹא רַק נֵר הַוָּא"ו.

וּבְמַעֲנֶה עַל כָּל זֶה:

א) בְּמָקוֹם אַחֵר[3] הֶאֱרַכְתִּי בְּבֵיאוּר אוֹפֶן הַנָּחַת הַמְּנוֹרָה הֲטָבַת הַנֵּרוֹת וְהַדְלָקָתָן, וּבִפְרָט לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה וּבְיָד"וֹ, וְלָמָּה שִׁינָּה בִּפְסָקָיו מִפֵּירוּשׁ הַמִּשְׁנָה לְהַיָּ"ד. וּבְנוֹגֵעַ לַדְּרוּשׁ הַנַּ"ל, הִנֵּה הוּא מְבָאֵר שִׁיטַת הַסּוֹבְרִים:

א) דְּרַק בַּלַּיְלָה הָיוּ מַדְלִיקִין אֶת הַמְּנוֹרָה (וּדְלָא כְּהָרַמְבַּ"ם);

ב) שֶׁהַמְּנוֹרָה הָיְתָה מוּנַּחַת מִזְרָח וּמַעֲרָב (כִּפְסַק הָרַאֲבַ"ד. וְעַיֵּין גַּם כֵּן רַאֲבַ"ד לְתָמִיד - נִדְפַּס בְּשַׁ"ס וִוילְנָא);

ג) שֶׁבַּיּוֹם הָיוּ מַדְלִיקִין ב' נֵרוֹת מִזְרָחִיּוֹת (רְאֵה שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת הָרַשְׁבָּ"א סִימָן עט וְשט. הָרַמְבַּ"ן לְשַׁבָּת כב, ב וְעַל הַתּוֹרָה שְׁמוֹת כז, כ. תּוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וּלְהֵטִיב" יוֹמָא עא, א. וּמַה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "מִמֶּנָּה" בִּמְנָחוֹת פו, ב - יֵשׁ לוֹמַר שֶׁהוּא רַק אַלִּיבֵּיה דְּפֵירוּשׁ הַקּוּנְטְרֵס דְּבֵיהּ שַׁקְלָא וְטַרְיָא. וְרַשִׁ"י הֲרֵי סְבִירָא לֵיהּ בְּשַׁבָּת כב, ב וּמְנָחוֹת שָׁם וְדַף פח, ב דְּרַק בְּנֵר א' הָיָה הַנֵּס. וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ);

ד) שֶׁנֵּר הַמַּעֲרָבִי הוּא נֵר הַשֵּׁנִי מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, שֶׁהוּא הוּא נֵר הַשִּׁשִּׁי מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח (דְּלָא כְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה וְדַעַת רַשִׁ"י בִּמְנָחוֹת צח, ב שֶׁנֵּר הַמַּעֲרָבִי הוּא נֵר הַסָּמוּךְ לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים. וּכְבָר עָמְדוּ עַל זֶה דְּרַשִׁ"י סוֹתֵר דַּעַת עַצְמוֹ בְּשַׁבָּת שָׁם).

ב) בְּדִיּוּק מַדְגִּישׁ רַשִׁ"י בְּנֵר הַמַּעֲרָבִי זֶה שֶׁהוּא הַשֵּׁנִי, וְאַדְמוּ"ר הַזָּקֵן - כִּי הוּא נֵר הַשִּׁשִּׁי. כִּי רַשִׁ"י בָּא לְפָרֵשׁ הַטַּעַם מִפְּנֵי מַה מַדְלִיק נֵר זֶה דַּוְקָא, שֶׁהוּא מִפְּנֵי "דְּבֵיהּ פָּגַע בְּרֵישָׁא כוּ'", הַיְינוּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא הַשֵּׁנִי דֶּרֶךְ בִּיאָתוֹ. וְאַדְמוּ"ר הַזָּקֵן בָּא לְפָרֵשׁ מִפְּנֵי מַה דַּי בְּהַדְלָקָתוֹ, שֶׁהוּא מִפְּנֵי שֶׁמִּדַּת הַיְסוֹד, מִדָּה הַשִּׁשִּׁית, הִיא עִיקַּר הַהַשְׁפָּעָה, וְלָכֵן מַדְגִּישׁ שֶׁהוּא הַנֵּר הַשִּׁשִּׁי. וּמוּבָן דְּכֵיוָן שֶׁסֵּדֶר הַמִּדּוֹת מִלְמַעְלָה לְמַטָּה הוּא חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֶצַח הוֹד יְסוֹד מַלְכוּת, וּמַעֲלוֹת הַקְּדוּשָּׁה בַּמִּשְׁכָּן וּמִקְדָּשׁ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה הוּא מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, אִם כֵּן מִדַּת הַיְסוֹד הוּא בְּנֵר שִׁשִּׁי מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח שֶׁהוּא הוּא נֵר הַשֵּׁנִי מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב.

ג) בִּתְחִלַּת הַדְּרוּשׁ כָּתַב שֶׁנֵּר הַוָּא"ו מַדְלִיק, אַף שֶׁהִדְלִיקוּ גַּם נֵר הַז' וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב כֵּן אַחַר כַּךְ.

כִּי אָחַז בָּזֶה לְשׁוֹן הַכָּתוּב, בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים סִפְרֵי שַׁ"ס כוּ', שֶׁבְּכָל מָקוֹם נִזְכַּר רַק נֵר אֶחָד, אֶלָּא שֶׁהַתַּנָּא דְּתָמִיד סוֹף פֶּרֶק ג גִּילָה דְּמִמֵּילָא צָרִיךְ לְהַדְלִיק גַּם הַנֵּר שֶׁהוּא מִזְרָחִי לוֹ, אֲבָל זֶהוּ רַק כְּדֵי שֶׁיְּהֵא שְׁמוֹ שֶׁל הַמַּעֲרָבִי עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א, וְלֹא חִיּוּב הַדְלָקָה מִצַּד עַצְמוֹ.

ד) וַעֲדַיִין נִשְׁאָר לְבָאֵר, מִפְּנֵי מַה בִּתְחִלַּת הַדְּרוּשׁ לֹא הִזְכִּיר אֶלָּא הַדְלָקַת נֵר הַוָּא"ו, וְאַחַר כַּךְ הִזְכִּיר גַּם כֵּן הַדְלָקַת נֵר הַז'.

וְיֵשׁ לוֹמַר, דְּבִתְחִלַּת הַמַּאֲמָר מְבָאֵר עִנְיַן הַמְשָׁכַת הַחָכְמָה בַּמִּדּוֹת, וְעַל זֶה מְפָרֵשׁ דְּבַיּוֹם דַּי לָזֶה הַהַמְשָׁכָה בְּמִדַּת הַיְסוֹד דְּמִמֵּילָא נִמְשָׁךְ גַּם בְּחַגַּ"ת כוּ' - (וְיֵשׁ לְבָאֵר זֶה עַל פִּי מַה שֶׁכָּתוּב בְּהוֹסָפוֹת לְתוֹרָה אוֹר סוֹף פָּרָשַׁת וַיְחִי בְּפֵירוּשׁ הַכָּתוּב "יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל גּוֹ'") - וְהִנֵּה בָּזֶה אֵין נוֹגֵעַ הַדְלָקַת נֵר הַז', וְלָכֵן אֵין מַזְכִּירוֹ. אֲבָל בְּפִיסְקָא דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וְהִנֵּה אַחֲרֵי" מְבָאֵר הַהַמְשָׁכָה גַּם לְמַטָּה מַטָּה בְּיוֹתֵר, וְלָזֶה נוֹגֵעַ מִדַּת הַמַּלְכוּת וְהַגִּילּוּי, נֵר הַז' (בְּאוֹר הַתּוֹרָה לְהַצֶּמַח צֶדֶק מְצַיֵּין הַבֵּיאוּר עַל פִּי מַה שֶׁכָּתוּב בָּזֶה בְּבֵאוּרֵי הַזֹּהַר סוֹף פָּרָשַׁת בָּלָק) - וְלָכֵן כּוֹתֵב שֶׁאַחַר כַּךְ מַדְלִיק נֵר הַז'. וּמְדַיֵּיק "שֶׁאַחַר כַּךְ" דַּוְקָא, וְכַנַּ"ל, שֶׁהֵן עַל פִּי נִגְלָה וְהֵן עַל פִּי רוּחָנִיּוּת הָעִנְיָנִים, הַדְלָקַת נֵר הַז' בָּא בְּדֶרֶךְ מִמֵּילָא מֵהַדְלָקַת נֵר הַוָּא"ו.

ה) בְּעִנְיַן יְמֵי חֲנוּכָּה וְאֵיךְ הֵם מַתְאִימִים לְסֵדֶר הַמִּדּוֹת - הִנֵּה בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "בָּרוּךְ שֶׁעָשָׂה נִסִּים" (נִדְפַּס בְּהוֹסָפוֹת לְדֶרֶךְ אֱמוּנָה) סוֹף פֶּרֶק ד כָּתַב דְּז' יָמִים הָרִאשׁוֹנִים הֵם ז' יְמֵי קֶדֶם דְּעַתִּיק וְיוֹם הַח' נִקְרָא "זֹאת חֲנוּכָּה", מַלְכוּת. וְאִם כֵּן נֵר הַשִּׁשִּׁי הוּא יְסוֹד. וְאָז מַתְאִים גַּם לְסֵדֶר יְמֵי חַג הַסּוּכּוֹת - הַדּוֹמִים עוֹד בְּכַמָּה עִנְיָנִים לַחֲנוּכָּה, כַּמְבוֹאָר בְּדַא"ח בִּדְרוּשֵׁי חֲנוּכָּה.

אֲבָל בְּסוֹף הַקִּיצּוּרִים לְדִבּוּר הַמַּתְחִיל "כִּי אַתָּה נֵרִי" (הַנִּדְפָּסִים בְּאוֹר הַתּוֹרָה לְהַצֶּמַח צֶדֶק) - כָּתַב: "וְהִדְלִיקוּ מִמֶּנּוּ ח' יָמִים - מִבִּינָה עַד מַלְכוּת, זֹאת חֲנוּכָּה", מַשְׁמָע לִכְאוֹרָה דְּיוֹם ז' דַּחֲנוּכָּה הוּא בְּחִינַת הַיְסוֹד. וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ.

(אִגְּרוֹת קֹדֶשׁ חֵלֶק ג סוֹף עַמּוּד רכח וָאֵילַךְ)

— * —

[3] (רְשִׁימַת הַמְּנוֹרָה הַנִּזְכֶּרֶת בַּהֶעָרָה הַקּוֹדֶמֶת).

[ל, א]

כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת[4]

"כֹּה[5] אָמַר ה' צְבָאוֹת: אִם בִּדְרָכַי תֵּלֵךְ[6] כוּ', וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה"[7].

לְהָבִין מָהוּ עִנְיַן "מַהְלְכִים[8] בֵּין הָעוֹמְדִים":

הִנֵּה נוֹדָע שֶׁהַמַּלְאָכִים נִקְרָאִים "עוֹמְדִים"[9] כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ו, ב): "שְׂרָפִים עוֹמְדִים", וְגַם הַנְּשָׁמוֹת קוֹדֶם בּוֹאָם לָעוֹלָם־הַזֶּה נִקְרָאִים גַּם כֵּן "עוֹמְדִים" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְכִים־ב ה, טז): "חַי ה' אֲשֶׁר **עָמַדְתִּי** לְפָנָיו"[10], רַק אַחֲרֵי יְרִידַת הַנְּשָׁמוֹת לָעוֹלָם־הַזֶּה בְּהִתְלַבְּשׁוּתָן בַּגּוּף וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית[11] נִקְרָאִים "מַהְלְכִים"[12].

---

[4] (דִּבּוּר הַמַּתְחִיל כֹּה אָמַר ה': אוֹר הַתּוֹרָה (הוֹסָפוֹת* בְּסוֹף חֵלֶק ב) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "כֹּה אָמַר" – עם הַגָּהוֹת וְקִיצוּרִים [חֲנוּכָּה (בְּרֵאשִׁית כְּרָךְ ה) עַמּוּד תתקיג (לְהַלָּן: אוֹר הַתּוֹרָה); וּבְשִׁינּוּיִים (מִשְׁנַת תר"ה) – בְּהַעֲלוֹתְךָ (בַּמִּדְבָּר כְּרָךְ ב) עַמּוּד תז]. לִקּוּטֵי תּוֹרָה רֵישׁ פָּרָשַׁת בְּחוּקּוֹתַי (מה, א), דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "וְעַתָּה יִגְדַּל נָא" [שְׁלַח לח, ג] (צִיּוּן כְּבוֹד קְדוּשַּׁת אֲדְמוּ"ר).

נֶאֱמַר שַׁבָּת חֲנוּכָּה תקע"א. נִדְפַּס בְּשִׁינּוּיִים קַלִּים גַּם בְּמַאֲמָרֵי אֲדְמוּ"ר הַזָּקֵן תקע"א עַמּוּד ו.

מְיוּסָּד עָלָיו – דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וֶה מִשֶּׁבָּת פָּרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ בַּיּוֹם אַחַר הַסְּעוּדָה תרט"ו – מַאֲמָרֵי אֲדְמוּ"ר הַצֶּמַח צֶדֶק הַנְּחוֹת תרט"ו עַמּוּד קמט. וְשָׁם נִסְמָן; הַנָּחַת רַבִּי הִלֵּל – פָּלַח הָרִמּוֹן בַּמִּדְבָּר.

בֵּאוּרוֹ נֶאֱמַר גַּם בְּשַׁבָּת חֲנוּכָּה: נוֹסַח א – הַנָּחַת אֲדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי – מַאֲמָרֵי אֲדְמוּ"ר הַזָּקֵן שָׁם עַמּוּד י (רוּבּוֹ נִדְפַּס גַּם בְּאוֹר הַתּוֹרָה שָׁם עַמּוּד תתקיח בְּתוֹסֶפֶת הַגָּהוֹת; וּמַהֲדוּרָה נוֹסֶפֶת – שָׁם תתקכו, ב). נוֹסַח ב – הַנָּחַת אֲדְמוּ"ר הַצֶּמַח צֶדֶק – נִדְפַּס שָׁם עַמּוּד יט. נוֹסַח ג – בְּנִרְאֶה הַנָּחַת הַמַּהֲרִי"ל – נִמְצָא בִּכְתַב יָד (חֶלְקוֹ הוּבָא בְּאוֹר הַתּוֹרָה מִשְׁפָּטִים (שְׁמוֹת כְּרָךְ ד) עַמּוּד א'רפ).

---

*) לְעֵת עַתָּה [תשכ"ה] נִדְפַּס "אוֹר הַתּוֹרָה" עַל הַסִּדְרָה שְׁמוֹת. עַל שְׁאָר הַסִּדְרוֹת – מוּכָן לְדְפוּס (צִיּוּן כְּבוֹד קְדוּשַּׁת אֲדְמוּ"ר) [נִדְפַּס אַחַר כָּךְ כַּנַּ"ל].

[5] (זְכַרְיָה ג, ז. הַפְּטָרַת שַׁבָּת חֲנוּכָּה וְשַׁבָּת בְּהַעֲלוֹתְךָ).

[6] ("וְאִם אֶת מִשְׁמַרְתִּי תִּשְׁמֹר וְגַם אַתָּה תָּדִין אֶת בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת חֲצֵרַי").

[7] (עַיֵּין מִזֶּה בְּרָבוֹת בְּשַׁלַּח רֵישׁ פָּרָשָׁה כ"ה. וּבַזֹּהַר חֵלֶק ג רֵישׁ פָּרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן דַּף רס סוֹף עַמּוּד א. זֹהַר חֵלֶק ב תְּרוּמָה ק"ע עַמּוּד א. פְּקוּדֵי דַף רמא סוֹף עַמּוּד ב. זֹהַר חֵלֶק א וַיֵּרָא ק' עַמּוּד ב. חַיֵּי קכ"ט, ב' (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[8] (רְאֵה מַאֲמָרֵי אֲדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי וַיִּקְרָא חֵלֶק ב עַמּוּד עתר. סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרנ"ד עַמּוּד רסג).

[9] (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה בְּחֻקֹּתַי מה, א. נָשֹׂא כ, ג. שְׁלַח לח, ד. בָּלָק סז, ד. מַסְעֵי צא, ג. מַאֲמָרֵי אֲדְמוּ"ר הַזָּקֵן תקס"ב עַמּוּד קיז וְאֵילָךְ. בְּאוּרֵי הַזֹּהַר פ, ד. מַאֲמָרֵי אֲדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי וַיִּקְרָא ב עַמּוּד תרמז).

[10] (וְהוּא הַכָּתוּב הַנֶּאֱמַר בָּאֱלִישָׁע, וְכֵן הוּבָא בְּעוֹד מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵא"ח. אֲבָל בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה חֻקַּת (סד, ד) וְעוֹד: "כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֱלִיָּהוּ". וְהוּא בְּמַלְכִים א יז, א: "חַי ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו" – רְאֵה לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת חֵלֶק כה עַמּוּד 147 הֶעָרָה 53).

[11] (וְעָבְדָה עֲבוֹדַת ה' בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, אָז זָכְתָה לִהְיוֹת בְּחִינַת מְהַלֵּךְ בְּעִילּוּי אַחַר עִילּוּי בָּאֱמֶת (סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרנ"ד עַמּוּד רסג).

[12] (וְעַיֵּין מַה שֶּׁנִּתְבָּאַר מִזֶּה [בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה] בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ", דִּרּוּשׁ הָרִאשׁוֹן פֶּרֶק א [מה, א], וּבְדִרּוּשׁ הַשֵּׁנִי סוֹף פֶּרֶק א רֵישׁ פֶּרֶק ב [מז, ד], וּבְבֵיאוּר עַל פָּסוּק "וְעַתָּה יִגְדַּל נָא" [שְׁלַח לט, ג]. וְעַיֵּין עוֹד [בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה שִׁיר הַשִּׁירִים] בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה" דִּרּוּשׁ הַשֵּׁנִי פֶּרֶק א [ו, ג], וְסוֹף דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת

וְהַטַּעַם שֶׁהַמַּלְאָכִים וּנְשָׁמוֹת נִקְרָאִים "עוֹמְדִים", כִּי שֹׂרֶשׁ הִתְהַוּוּתָם הוּא מִבְּחִינַת אוֹתִיּוֹת:

וְהַמַּלְאָכִים הֵם **מֵאוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר**[13], כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג, ו): "וּבְרוּחַ <כ"ל, ב> **פִּיו** כָּל צְבָאָם"[14]. וְ"**יִשְׂרָאֵל** עָלוּ **בְּמַחֲשָׁבָה**"[15] – הֵם **מֵאוֹתִיּוֹת הַמַּחֲשָׁבָה**;

וְהָאוֹתִיּוֹת הֵם בְּחִינַת דּוֹמֵם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר יְצִירָה[16]: "שְׁתֵּי **אֲבָנִים** בּוֹנוֹת כוּ'"[17] – לְפִי שֶׁהֵן בְּטֵילוֹת לְגַבֵּי הַשֵּׂכֶל הַמַּנְהִיגָן, כִּי הָאוֹתִיּוֹת הֵן לְפִי הַשֵּׂכֶל כוּ'. וּלְכָךְ נִקְרָאִים "עוֹמְדִים" – כִּבְחִינַת דּוֹמֵם – שֶׁאֵין לָהֶם בְּחִינַת הִילּוּךְ[18].

וּמַה שֶּׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ו, ב) "וּבִשְׁתַּיִם **יְעוֹפֵף**", הֵרֵי שֶׁמָּצִינוּ לָהֶם בְּחִינַת הִילּוּךְ – הוּא עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא־דִלְתַתָּא, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים קְדוּשָׁה לְמַטָּה – גַּם הַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים "קָדוֹשׁ" לְמַעְלָה[19], וְאַזַי נֶאֱמַר: "וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף[20]. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה[21] כוּ'".

אַךְ לְהָבִין בֵּיאוּר הַדָּבָר אֵיךְ הוּא אִתְעָרוּתָא־דִלְעֵילָּא עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא־דִלְתַתָּא?

הִנֵּה נוֹדָע שֶׁיֵּשׁ ב' בְּחִינוֹת: "**מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין**" וְ"**סוֹבֵב כָּל עָלְמִין**":

פֵּירוּשׁ "**מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין**": הַיְינוּ לְפִי סֵדֶר הַמַּדְרֵגוֹת בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת וִירִידוֹת הַמַּדְרֵגוֹת מֵעִילָּה לְעִילָּה כוּ', וּמַהֲוֶה וּמְחַיֶּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מִזְגּוֹ וּתְכוּנָתוֹ בִּבְחִינַת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת מַמָּשׁ. וְהַשְׁפָּעַת וְהַמְשָׁכַת חַיּוּת זֶה הוּא מִבְּחִינַת **מַלְכוּתוֹ** יִתְבָּרֵךְ, "מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים" (תְּהִלִּים קמה, יג). "וּכְבוֹד הַדַּר מַלְכוּתוֹ" (שָׁם, יב) – פֵּירוּשׁ: "הַדַּר" הוּא תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יִתְבָּרֵךְ בִּרְבוֹא רִבְבוֹת עוֹלָמוֹת; "אֶלֶף אַלְפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵהּ כוּ'" (דָּנִיֵּאל ז, י), וּלְגִדוּדָיו אֵין מִסְפָּר[22], שֶׁכָּל זֶה יְקָר תִּפְאֶרֶת

צִיּוֹן" דִּרּוּשׁ הָרִאשׁוֹן סוֹף פֶּרֶק ד [כב, ב] (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[13] (רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה מִשְׁפָּטִים א'רפ).

[14] (צְבָאָם – הֵם הַמַּלְאָכִים וְהַגַּלְגַּלִּים (מְצוּדַת דָּוִד)).

[15] (בְּרֵאשִׁית רַבָּה בְּתְחִילָתוֹ).

[16] (פֶּרֶק ד, מִשְׁנָה טז. רְאֵה לְעֵיל כא, א. כב, א).

[17] ("שְׁנֵי בָתִּים").

[18] (וְאֲפִילּוּ עוֹלָם הַבְּרִיאָה נִקְרָא "עָפָר אֲשֶׁר בְּקֶרְקַע הַמִּשְׁכָּן", עָפָר הַיְינוּ בְּחִינַת דּוֹמֵם (אוֹר הַתּוֹרָה).

רְאֵה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "לְהָבִין עִנְיַן הִילּוּלָא דְּרַשְׁבִּ"י" – סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תש"ל עַמּוּד ער וָאֵילָךְ).

[19] (זֹהַר חֵלֶק ג בָּלָק קצ, ב: "וְעַד דְּיִשְׂרָאֵל לָא מְקַדְּשֵׁי לְתַתָּא, אֵינוּן לָא אָמְרֵי קְדוּשָׁה").

[20] (שֶׁזְּהוּ גַּם כֵּן הִילּוּךְ – הַיְינוּ מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּהֶם עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַנְּשָׁמוֹת (סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרנ"ד עַמּוּד רסא), שֶׁעַל יְדֵי הַנְּשָׁמוֹת נַעֲשִׂים הַמַּלְאָכִים גַּם כֵּן בִּבְחִינַת מַהְלְכִים (תרס"ו עַמּוּד תס [תרו]). רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה נַ"ך כְּרָךְ א עַמּוּד קס).

[21] ("וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ" (יְשַׁעְיָה ו, ב־ג). יֵשׁ לוֹמַר, ג' פְּעָמִים "קָדוֹשׁ" זֶהוּ הַהַמְשָׁכָה מִסּוֹבֵב כָּל עָלְמִין בִּמְמַלֵּא כָּל עָלְמִין, וְזֶהוּ "זֶה אֶל זֶה", עַיֵּין זֹהַר חֵלֶק ג דַּף רעא סוֹף עַמּוּד ב (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[22] (חֲגִיגָה יג, ב: "כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (דָּנִיֵּאל ז, י): "אֶלֶף אַלְפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵהּ וְרִבּוֹ רִבְבָן קָדָמוֹהִי יְקוּמוּן", וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר (אִיּוֹב כה, ג): 'הֲיֵשׁ מִסְפָּר לְגִדוּדָיו'? לֹא קַשְׁיָא . . 'אֶלֶף אַלְפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵיהּ' – מִסְפַּר גְּדוּד אֶחָד, וּלְגִדוּדָיו אֵין מִסְפָּר").

גְּדוּלָתוֹ[23] יִתְבָּרַךְ, וְאֵין זֶה אֶלָּא מִבְּחִינַת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ;

וְכָל הַמַּלְאָכִים "זְמִירוֹת יֹאמְרוּ"[24] רַק "**לָמָּלֵךְ** אֵל חַי וְקַיָּם", "כִּי הוּא **לְבַדּוֹ**" - פֵּירוּשׁ: בִּבְחִינַת עַצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ - "מָרוֹם וְקָדוֹשׁ כּוּ'". וְעַל זֶה אוֹמְרִים ג' פְּעָמִים "קָדוֹשׁ" - לִהְיוֹת הַמְשָׁכַת קְדוּשָׁה עֶלְיוֹנָה מֵאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא[25] הַ"סּוֹבֵב כָּל עָלְמִין"[26], עַד שֶׁיִּהְיֶה "הַוָיָ"ה צְבָאוֹת", וְלִהְיוֹת "מְלֹא כָל הָאָרֶץ **כְּבוֹדוֹ**", וּפֵירוּשׁ "כְּבוֹדוֹ" - הִתְלַבְּשׁוּתוֹ.

וְגַם **כָּבוֹד** בְּגִימַטְרִיָּא **ל"ב**[27], הֵם "ל"ב נְתִיבוֹת חָכְמָה"[28]. שֶׁבְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא הִיא בְּחָכְמָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד[, כד]): "מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם **בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ**".

וּכְתִיב (שָׁם): "מָלְאָה הָאָרֶץ **קִנְיָנֶיךָ**", "קִנְיָנֶיךָ" הֵם בְּחִינוֹת "קִנָּה חָכְמָה קָנָה בִינָה" (מִשְׁלֵי ד, ה), וְהֵן הֵן "מְלֹא כָל הָאָרֶץ", שֶׁהוּא עִנְיַן הִתְלַבְּשׁוּת אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא בִּבְחִינַת "מְמַלֵּא כָל עָלְמִין", וְנִקְרָא[29] "יְחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ־הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ"[30]. :

[כ] וְהִנֵּה נוֹתָר, כִּי תַּכְלִית יְרִידַת הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם־הַזֶּה, לֹא יָרְדָה בִּשְׁבִיל עַצְמָהּ, כִּי הַנְּשָׁמָה אֵינָהּ צְרִיכָה תִּיקּוּן לְעַצְמָהּ[31], אֶלָּא עִיקַּר יְרִידָתָהּ - לְהִתְלַבֵּשׁ בַּנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית, כְּדֵי לִהְיוֹת בְּחִינַת אִתְכַּפְיָא וְאִתְהַפְכָא בַּנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית, עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהּ כִּי אִם רָצוֹן אֶחָד לְאָבִיהָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עג, כה): "מִי לִי בַּשָּׁמָיִם, וְעִמְּךָ לֹא חָפַצְתִּי בָאָרֶץ".

וְהַיְינוּ עַל יְדֵי נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית הַמִּתְלַבֶּשֶׁת בָּהּ, הַמַּשְׂכֶּלֶת וּמִתְבּוֹנֶנֶת בַּ"ה' אֶחָד" בְּקְרִיאַת־שְׁמַע: "**שְׁמַע יִשְׂרָאֵל**" (וְאֶתְחַנַּן ו, ד):

"**שְׁמַע**" - לְשׁוֹן הֲבָנָה[32], אֵיךְ הוּא יִתְבָּרַךְ "**אֶחָד**" בַּשָּׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהַ"ח' וְהַ"ד' שֶׁהֵם ז' רְקִיעִים וְהָאָרֶץ וְד' רוּחוֹת הָעוֹלָם - כּוּלָּם בְּטֵלִים לִבְחִינַת הָ"אָל"ף, הוּא יְחוּדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי "הוּא לְבַדּוֹ הוּא" כְּמוֹ קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, "כִּי אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי" (מַלְאָכִי ג, ו);

וּ"בָרוּךְ שֶׁ**אָמַר** וְהָיָה הָעוֹלָם"[33] בַּאֲמִירָה אַחַת; רַק "בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד **מַלְכוּתוֹ** לְעוֹלָם וָעֶד"[34]: שֶׁבְּחִינַת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא שֶׁמְּחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵאַיִן לְיֵשׁ, לִהְיוֹת נִרְאֶה וְנִגְלֶה לְעֵינֵי בָּשָׂר לְיֵשׁ וְדָבָר בִּפְנֵי עַצְמוֹ כּוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה "וְאָהַבְתָּ [. .] בְּכָל לְבָבְךָ - בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ"[35].

אַךְ[36] קוֹדֶם קְרִיאַת־שְׁמַע תִּקְנוּ חֲכָמִים[37] "שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ" לְקִיּוּם הַקְּרִיאַת־שְׁמַע. וּמַתְחִילִין תְּחִלָּה לְסַפֵּר מֵעִנְיַן הַמַּלְאָכִים אֵיךְ שֶׁהֵם "מַקְדִּישִׁים וּמַעֲרִיצִים כּוּ'; וְהָאוֹפַנִּים בְּרַעַשׁ גָּדוֹל כּוּ'"[38]:

כִּי הִנֵּה לִהְיוֹת קִיּוּם "וְאָהַבְתָּ בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ", שֶׁגַּם הַיֵּצֶר־הָרָע יָשׁוּב לְאִתְכַּפְיָא וּלְאִתְהַפְכָא - הוּא עַל יְדֵי מִלְחָמָה גְּדוֹלָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תּוֹלְדוֹת כה, כג): "וּלְאוֹם מִלְאוֹם יֶאֱמָץ"[39]; וּכְתִיב[40] (וַיִּשְׁלַח לב, כה): "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר", שֶׁ"עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר" - לְעָתִיד־לָבֹא, כָּל יְמֵי מֶשֶׁךְ זְמַן הַגָּלוּת הַכֹּל הִיא בִּבְחִינַת מִלְחָמָה[41].

וּכְתִיב (תּוֹלְדוֹת כה, כג): "וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר", בְּחִינַת "רַב"[42] הוּא בְּחִינַת "לִפְנֵי מְלָךְ מֶלֶךְ כּוּ'"[43]. אֶלָּא שֶׁיָּרְדָה וְנָפְלָה בִּשְׁבִירַת־הַכֵּלִים כַּנּוֹדָע. וִירִידָה זוֹ "מֵאִיגֶּרֶא רָמָא כּוּ'"[44], הִיא צוֹרֶךְ עֲלִיָּיה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בִּנְפָשׁוֹת אֱלֹקִיּוֹת שֶׁבָּהֶם, לִמְשׁוֹל וְלִשְׁלוֹט עַל רוּחַ הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית עַד שֶׁתָּשׁוּב לִהְיוֹת בִּבְחִינַת אִתְכַּפְיָא וְאִתְהַפְכָא כּוּ'[45].

---

[23] (יָקָר תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָתוֹ: אֶסְתֵּר א, ד).

[24] (בְּרֵכַת "יוֹצֵר אוֹר": "לָמָּלֵךְ אֵל חַי וְקַיָּם, זְמִרוֹת יֹאמְרוּ . . כִּי הוּא לְבַדּוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ").

[25] (נִתְבָּאֵר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדַא"ח. נִסְמְנוּ בְּאוֹר הַתּוֹרָה נ"ך כֶּרֶךְ א עַמּוּד קסח).

[26] (וְעַיֵּין מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר מִזֶּה בְּתוֹרָה אוֹר פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית בַּבֵּיאוּר עַל פָּסוּק "כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הֶחֳדָשִׁים" [לְעֵיל ב, ב וְאֵילָךְ]. וּמַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר עַל מַאֲמַר רַז"ל סוֹף סוֹטָה "וְאֶלָּא עָלְמָא אַמַּאי קָיַים? אַקְדּוּשָׁא דְּסִידְרָא", וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר מִזֶּה בְּאִיּוֹב סוֹף סִימָן יוּ"ד עַל פָּסוּק "אֶרֶץ עֻפָּתָהּ כּוּ' וַתּוֹפַע כּוּ'" [אוֹר הַתּוֹרָה עַל מַאֲמָרֵי רַז"ל עַמּוּד לא; הַנָּחוֹת תרט"ו עַמּוּד קמה] (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[27] (רְאֵה מְאוֹרֵי אוֹר כ, ו).

[28] (רְאֵה סֵפֶר יְצִירָה פֶּרֶק א, מִשְׁנָה א).

[29] (נוֹסָח "לְשֵׁם יִחוּד" שֶׁאוֹמְרִים לִפְנֵי קִיּוּם מִצְוָה. רְאֵה תָּנְיָא פֶּרֶק מא דַּף נז, ב וְאֵילָךְ).

[30] (**קִיצּוּר:** שֶׁמַּלְאָכִים נִקְרָאִים "עוֹמְדִים" - שֶׁנִּמְשָׁכִים מֵאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם דּוֹמֵם. וּמַה שֶּׁכָּתוּב "וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף" - זֶהוּ עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים "קָדוֹשׁ", וּ"בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָּא", הַמְשָׁכָה מְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין בִּמְמַלֵּא כָּל עָלְמִין. וְזֶהוּ עִנְיַן "קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ כּוּ' מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ". וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַהֵילּוּךְ - **בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "וְעַתָּה יִגְדַּל נָא", וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר גַּם כֵּן לְקַמָּן בְּעִנְיַן "אִם בְּדַרְכַּי תֵּלֵךְ"** (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[31] (עֵץ חַיִּים שַׁעַר כּוּ פֶּרֶק א. הוּבָא בַּתָּנְיָא פֶּרֶק לז. רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה תֵּצֵא לד, ג).

[32] (נִסְמָן לְעֵיל בְּרֵאשִׁית א, א. לְקַמָּן לח, ב).

[33] (פְּסוּקֵי דְזִמְרָה).

[34] (פְּסָחִים נו, א).

[35] (וְאֶתְחַנַּן ו, ה. בְּרָכוֹת פֶּרֶק ט מִשְׁנָה ה).

[36] (בְּהַבָּא לְקַמָּן רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה תֵּצֵא לד, ד).

[37] (בְּרָכוֹת פֶּרֶק א מִשְׁנָה ד).

[38] (נוֹסַח בִּרְכַּת "יוֹצֵר אוֹר").

[39] (וּבְפֵירוּשׁ רַשִׁ"י: כְּשֶׁזֶּה קָם זֶה נוֹפֵל).

[40] (רְאֵה זֹהַר חֵלֶק א וַיִּשְׁלַח קע, א).

[41] (דְּמִבְּחִינַת "וַיֵּאָבֵק" הַנַּ"ל שֶׁנִּלְחַם עִם הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית וּמִהַפְּכוֹ, מִזֶּה נַעֲשֶׂה הֶעָלְיָה לֶעָתִיד לָבֹא כְּעִנְיַן "סוּס וְרוֹכְבוֹ" (אוֹר הַתּוֹרָה בְּמִדְבָּר עַמּוּד מג)).

[42] (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה פָּרָשַׁת רְאֵה ל, א).

[43] ("לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל" (וַיִּשְׁלַח לו, לא)).

[44] ("לְבֵירָא עֲמִיקְתָא". = מִגֹּג גְּבוֹהַּ לִבּוֹר עָמוֹק. עַל פִּי חֲגִיגָה ה, ב עַל הַפָּסוּק (אִיכָה ב, א) "הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ". וּבְפֵירוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם: כַּמָּה גְּדוֹלָה נְפִילָה זוֹ, אֵין לְךָ גָּבוֹהַּ וּבוֹר עָמוֹק כְּמִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ).

[45] (כִּי הַנֶּפֶשׁ אֱלֹקִית אַף שֶׁנִּמְשְׁכָה גַּם כֵּן רַק מִבְּחִינַת אוֹתִיּוֹת, הַיְינוּ מֵאוֹתִיּוֹת הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהוּא עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת דְּשֵׁם מַ"ה. מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַמַּלְאָכִים נִקְרָאִים בְּהֵמָה, אוֹתִיּוֹת דְּבַ"ן, בְּחִינַת דִּיבּוּר. וְעִיקַּר הַבֵּירוּר עַל יְדֵי שֵׁם מַ"ה, בְּחִינַת בִּיטּוּל כּוּ'. וְלָכֵן נִקְרָא גַּם כֵּן "צָעִיר", בְּחִינַת "כִּי קָטֹן יַעֲקֹב", שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּיטּוּל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב "קָטֹנְתִּי מִכֹּל" [וַיִּשְׁלַח לב, יא] כּוּ'. וְעַיֵּין מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "וַיְהִי קוֹל מַעַל לָרָקִיעַ" [תקנ"ה - מַאֲמָרֵי אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן נְבִיאִים עַמּוּד רלג וְאוֹר הַתּוֹרָה חַג הַשָּׁבוּעוֹת (בְּמִדְבַּר כֶּרֶךְ א) הוֹסָפוֹת עַמּוּד 51 וָאֵילָךְ] (אוֹר הַתּוֹרָה)).

וְ"אֵין הַדִּינִין נִמְתָּקִין אֶלָּא בְּשָׁרְשָׁן"[46], וּלְכָךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ וְלִכְבּוֹשׁ אֶת רוּחַ הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית[47] כִּי אִם עַל יְדֵי שָׁרְשָׁהּ שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית, שֶׁמִּקּוֹר חוּצְבָה וְיִסּוּדָתָהּ בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ[48] הוּא מֵ"חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ" שֶׁבְּמֶרְכָּבָה - "פְּנֵי אַרְיֵה [. .] פְּנֵי שׁוֹר כו'" (יְחֶזְקֵאל א, י), וּלְכָךְ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר לְפָנֶיהָ תְּחִלָּה אֵיךְ שֶׁהַמַּלְאָכִים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ "מַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים כו'", וּמִזֶּה יָבֹא לְקִיּוּם הַקְּרִיאַת־שְׁמַע[49], לִהְיוֹת "וְאָהַבְתָּ [. .] בְּכָל לְבָבְךָ - בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ"[50]. <ל, ג>

וְהִנֵּה בִּקְרִיאַת־שְׁמַע מַמְשִׁיכִים לָהּ בְּחִינַת בִּטּוּל מַמָּשׁ בַּ"ה' אֶחָד", בְּמִסִּירַת־נֶפֶשׁ מַמָּשׁ בְּאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא הַ"סּוֹבֵב כָּל עָלְמִין" עַד שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט לָצֵאת מִנַּרְתֵּקָהּ כו'. :

וְהָעִנְיָן - כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּשַׁלַּח טו, א) **"סוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם"**:

שֶׁהַסּוּס בָּטֵל לְגַבֵּי רוֹכְבוֹ, שֶׁבִּלְתִּי הָרוֹכֵב אֵין מַעֲלַת הַסּוּס בִּלּוּם, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ רוֹכֵב עָלָיו - נִיכָּר מַעֲלַת הַסּוּס בְּיוֹתֵר, שֶׁיָּכוֹל לָרוּץ לְמָקוֹם שֶׁאֵין הָרוֹכֵב יָכוֹל לֵילֵךְ מִצַּד עַצְמוֹ.

וְכָךְ בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, מִצַּד עַצְמָהּ הִיא מְקוּשֶׁרֶת לְמַטָּה, אֲבָל כְּשֶׁרוֹכֵב עָלֶיהָ הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית הַמִּתְלַבֶּשֶׁת בָּהּ, הִנֵּה זֹאת תִּהְיֶה הַעֲלָאַת הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז, בְּמִסִּירַת־נֶפֶשׁ מַמָּשׁ. וְהַיְינוּ לְפִי שֶׁשָּׁרְשָׁהּ מִמָּקוֹם עֶלְיוֹן יוֹתֵר, מ"לִפְנֵי מְלָךְ מֶלֶךְ כו'"[43]; "וְרַב יַעֲבֹד כו'"[51]. וַאֲזַי גָּדוֹל וְרַב כֹּחָהּ עַד שֶׁבִּתְפִלַּת י"ח הִיא הַמַּמְשֶׁכֶת וּמַשְׁפַּעַת הַמְשָׁכַת[52] בְּטּוּל אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא בַּמַּלְאָכִים, עַד שֶׁהֵם אוֹמְרִים "קָדוֹשׁ" כְּשִׁישְׂרָאֵל אוֹמְרִים לְמַטָּה[53].

וְזֶהוּ עִנְיַן "בְּאִתְעָרוּתָא־דִּלְתַתָּא - אִתְעָרוּתָא־דִּלְעֵילָּא"[54] שֶׁ**מְּמַטָּה לְמַעְלָה** לִהְיוֹת בִּטּוּל בְּאוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא מִמַּטָּה לְמַעְלָה[55]. :

[ג] וְהִנֵּה כָּךְ הוּא בְּעִנְיַן הַמְשָׁכַת אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא **מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה**, הוּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ וּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, בְּ**תַרי"ג** מִצְוֹת דְּאוֹרַיְיתָא וְ**ז'** דְּרַבָּנָן, שֶׁהֵם **תר"ך** - בְּגִימַטְרִיָּא **כֶּתֶ"ר**[56], שֶׁהֵן הֵם בְּחִינַת כֶּתֶר עֶלְיוֹן, בְּחִינַת כּוֹתֶרֶת וּמַקִּיף שֶׁלְּמַעְלָה מַעְלָה מִבְּחִינַת סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, וּמִשָּׁם מַמְשִׁיכִים יִשְׂרָאֵל הָאָרֶת אוֹר אֵין־סוֹף בָּרוּךְ־הוּא ה"סּוֹבֵב כָּל עָלְמִין".

וְזֶהוּ שֶׁאָחַר "וְאָהַבְתָּ [. .] בְּכָל לְבָבְךָ" מִמַּטָּה לְמַעְלָה אוֹמְרִים (וָאֶתְחַנַּן ו, ו): "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ כו'" - הַמְשָׁכַת "הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" מִבְּחִינַת "אָנֹכִי" מַמָּשׁ - מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה כו', שֶׁלֹּא יַסְתִּיר וְלֹא יַעֲלִים כו'. וְהַמַּלְאָכִים מְקַבְּלִים מֵהֶם הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה הַנִּמְשֶׁכֶת בְּגַן־עֵדֶן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים כו'"[57]. וְגַם בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם־הַזֶּה אָמְרוּ רַז"ל עַל יֵשׁ מֵהַחֲכָמִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁנִּתְקַבְּצוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת כִּבְמִזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה[58] כו'.

וְנִמְצָא שֶׁהַשְׁפָּעַת הַמַּלְאָכִים מִיִּשְׂרָאֵל הִיא בֵּין מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וּבֵין מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה[59]. וְזֶהוּ "וְנָתַתִּי לָךְ **מַהֲלְכִים**" - ב' מִינֵי הִילּוּךְ[60], מִמַּטָּה לְמַעְלָה וּמִמַּעְלָה לְמַטָּה[61]. "**בֵּין** הָעוֹמְדִים" פֵּירוּשׁ: **בְּפְנִימִיּוּת** "הָעוֹמְדִים"[62], הֵם הַמַּלְאָכִים, לִהְיוֹת הַשְׁפָּעַת בְּחִינַת הִילּוּךְ בִּבְחִינַת פְּנִימִית הַמַּלְאָכִים בֵּין מִמַּטָּה לְמַעְלָה וּבֵין מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה[63]. :

---

[46] (רְאֵה פְּרִי עֵץ חַיִּים שַׁעַר הַשּׁוֹפָר פֶּרֶק א. שַׁעַר יוֹם הַכִּפּוּרִים פֶּרֶק א. לִקּוּטֵי תּוֹרָה א. לְקוּטֵי תּוֹרָה לְהָאֲרִיזַ"ל וַיֵּשֶׁב. תַּנְיָא רִישׁ פֶּרֶק לא).

[47] (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה פָּרָשַׁת רְאֵה ל, א).

[48] (עַל פִּי תְּהִלִּים פז, א: "יְסוֹדָתוֹ בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ").

[49] (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה וַיִּקְרָא ב, ב. הֶמְשֵׁךְ תרס"ו עַמּוּד קלו [קפב]).

[50] (וְעַיֵּין מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר מִזֶּה בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֶךָ וּנְתָנוֹ" (לִקּוּטֵי תּוֹרָה תֵּצֵא לה, א־ב) (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[51] ("עָצִיר". וְזֶה דִּמְיוֹן לְסוּס, הַיְינוּ כִּי סוּס - ב' פְּעָמִים ס"ג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּבֵּיאוּר עַל פָּסוּק "וְקִיבֵּל הַיְהוּדִים" [לְקַמָּן מְגִלַּת אֶסְתֵּר צז, ב], וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית שָׁרְשָׁהּ מִבַּ"ן אֲשֶׁר אַחַר שֶׁמִּתְבָּרֶרֶת עוֹלֶה לְס"ג, וּב' פְּעָמִים ס"ג הַיְינוּ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וּמִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, עַיֵּין שָׁם (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[52] (הַמְּמֻשָּׁכֶת וּמַשְׁפַּעַת הַמְּמֻשָּׁכֶת: בְּאוֹר הַתּוֹרָה: הַמַּשְׁפַּעַת וּמַמְשֶׁכֶת הַמְּשָׁכַת).

[53] (וְעַיֵּין מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּנָשֵׂר יָעִיר קִנּוֹ" [לִקּוּטֵי תּוֹרָה הַאֲזִינוּ עז, ב־ג] בְּעִנְיַן "וּמַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ".

וְהַטַּעַם שֶׁהוּא בַּאֲמִירַת קָדוֹשׁ, כִּי קְדוּשַׁ הַיְינוּ הַמְשָׁכַת ת"י נִימִין מֵאֲרִיךְ אַנְפִּין הַנִּמְשָׁךְ בְּחָכְמָה עִילָּאָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחַ הַבִּיטּוּל בִּבְחִינַת הִילּוּךְ, שֶׁהוּא עִנְיַן לְמַעְלָה מֵהַשָּׂגָה וְהַבְלִי, שֶׁבְּחִינָה זוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַבִּינָה וְהַדַּעַת, דְּהַיְינוּ מִבְּחִינַת כֶּתֶר, וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בִּדְבּוּר הַמַּתְחִיל "כִּי תֵצֵא" [לִקּוּטֵי תּוֹרָה לה, ד] בְּעִנְיַן שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל "גּוֹי קָדוֹשׁ" שֶׁשָּׁרְשָׁם מִסּוֹבֵב כָּל עָלְמִין, וּבְעִנְיַן "לְךָ אָמַר לִבִּי בִּקְשׁוּ פָנַי אֶת פָּנֶיךָ ה' אֲבַקֵּשׁ" [שָׁם לז, ב] (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[54] (= בְּהִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה בָּאָה הִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַעְלָה. רְאֵה זֹהַר חֵלֶק א עז, ב. פח, א. וּרְאֵה גַּם זֹהַר חֵלֶק ב קפד, ב).

[55] (**קִיצּוּר:** שֶׁיִּרְידַת נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית לְבֶרַר נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, וּכְדֵי לִהְיוֹת בֵּירוּר זֶה הוּא עַל יְדֵי שֹׁרֶשׁ נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית. "וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת כו'", וּמִזֶּה בָּא בְּקְרִיאַת שְׁמַע ל"וְאָהַבְתָּ - בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ". וְהִנֵּה "סוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה" מַמְשִׁיךְ מִבְּחִינַת ס"ג, וְנִמְשָׁךְ הַבִּיטּוּל גַּם בְּמַלְאָכִים שֶׁהֵם גָּרְמוּ בֵּירוּר נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, וְהַיְינוּ בַּאֲמִירַת "קָדוֹשׁ" - גִּילּוּי סוֹבֵב כָּל עָלְמִין שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ כֹּחַ הַבִּיטּוּל וְהִילּוּךְ).

[56] (רְאֵה שְׁלָ"ה יִתְרוֹ שטז, א. מְאוֹרֵי אוֹר ת, נו. מַאֲמָרֵי אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן עַל פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה חֵלֶק א עַמּוּד שלח. וְשָׁם נִסְתָּם).

[57] ("חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ - הַשְׁמִיעֵנִי" (שִׁיר הַשִּׁירִים ח, יג): "חֲבֵרִים" הֵן הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵן "מַקְשִׁיבִים" לְקוֹל וְהַמְשָׁכָה הַנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַנְּשָׁמוֹת וְאוֹמְרִים: "הַשְׁמִיעֵנִי" (אוֹר הַתּוֹרָה בְּמִדְבַּר כְּרֵךְ ד עַמּוּד א'רט). רְאֵה סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרל"ב חֵלֶק ב עַמּוּד תקפח).

[58] (חֲגִיגָה יד, ב: "רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיָה הוּא וְרַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן מְהַלְּכִים בְּדֶרֶךְ אָמְרוּ אַף אֲנוּ נִדְרוֹשׁ בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה . . וְהָיוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִתְקַבְּצִין וּבָאִין לִשְׁמוֹעַ כִּבְנֵי אָדָם שֶׁמִּתְקַבְּצִין וּבָאִין לִרְאוֹת בְּמִזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה". וּבְפֵירוּשׁ רַשִׁ"י: "מִינֵי שְׁחוֹק שֶׁמְּשַׂחֲקִין לִפְנֵיהֶן").

[59] (וְזֶהוּ עִנְיַן (וַיֵּצֵא כח, יב) "עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ" (אוֹר הַתּוֹרָה). וּרְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה הַאֲזִינוּ עז, ב־ג).

[60] (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה פָּרָשַׁת רְאֵה כז, ד).

[61] (רְאֵה הַגָּהָה בְּאוֹר הַתּוֹרָה כָּאן עַמּוּד תתקיד, א).

[62] (רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה נָשֹׂא עַמּוּד רמא).

[63] (**קִיצּוּר:** שֶׁכְּמוֹ כֵן הַמְשָׁכָה שֶׁעַל יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת, תר"ך עַמּוּדֵי אוֹר, נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, וְהַמַּלְאָכִים מְקַבְּלִים גַּם כֵּן מֵהַמְשָׁכָה זוֹ, "חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים". וְזֶהוּ

[ד] אַךְ הִנֵּה כָּל זֶה - **"אִם בְּדָרָכַי תֵּלֵךְ כו'"**:

וְהָעִנְיָן הוּא: כִּי הִנֵּה הַכֹּחַ הַזֶּה הַנִּתָּן לְיִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בָּהֶם וְעַל יָדָם הַעֲלָאָה וְהַמְשָׁכָה זוֹ, הוּא לְפִי שֶׁהֵם "בְּנֵי יַעֲקֹב" - "הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן מַבְּרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה"[64]. וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁהֵן "תר"ך **עַמּוּדֵי** אוֹר"[65] - כְּעַמּוּד הַמְחַבֵּר מַעְלָה וּמַטָּה כו'.

וְזֶהוּ "**אִם בְּדָרָכַי** תֵּלֵךְ": דֶּרֶךְ הוּא הַמְחַבֵּר מֵעִיר לְעִיר כו', וְכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת נִקְרָאִים דֶּרֶךְ שֶׁבָּהֶם וְעַל יָדָם - עַל יְדֵי **פּוֹלֶם** דַּוְקָא - עוֹבֶרֶת הַהַשְׁפָּעָה. וְכַנּוֹדָע שֶׁהַטִּפָּה יוֹרֶדֶת דֶּרֶךְ כָּל הָאֵיבָרִים כו'[66].

וְעַל זֶה נֶאֱמַר (תְּהִלִּים כה, י): **"כָּל אָרְחוֹת ה' חֶסֶד וֶאֱמֶת"**, שֶׁאֵין הִילּוּךְ הַהַשְׁפָּעָה אֶלָּא בִּבְחִינַת **חֶסֶד** דַּוְקָא וּבִבְחִינַת **אֱמֶת** דַּוְקָא[67]. אַךְ אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת מִלְמַעְלָה לְמַטָּה כִּי אִם שֶׁיִּהְיֶה תְּחִלָּה מִמַּטָּה לְמַעְלָה - "כָּל הָאוֹמֵר אֵין לִי אֶלָּא תּוֹרָה כו'"[68].

וְעוֹד זֹאת - **"וְגַם אַתָּה תָּדִין אֶת בֵּיתִי"**[69]:

"תָּדִין" - "דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא"[70]. כִּי: "בִּדְבָרִים לֹא יִוָּסֵר **עָבֶד**" (מִשְׁלֵי כט, יט) הִיא **הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית**, וְצָרִיךְ לְהַכּוֹתָהּ בְּשֵׁבֶט[71] - "לְעוֹלָם **יַרְגִּיז** כו'"[72].

וְהִיא בְּחִינַת **"זֵיעָתָן שֶׁל חַיּוֹת"**[73]: כְּעִנְיַן זֵיעָה שֶׁבָּאָדָם, שֶׁהִיא שְׁמַחֲמַת פַּחְדּוֹ נַעֲשֶׂה תִּגְבּוֹרֶת הָאֵשׁ עַל הַמַּיִם שֶׁבּוֹ וְדוֹחֶה הָאֵשׁ אֶת הַמַּיִם לַחוּץ בִּבְחִינַת זֵיעָה - כָּךְ הִנֵּה כְּתִיב: ו"נְהַר דִּי נוּר כו'"[74] - שֶׁהוּא "מִזֵּיעָתָן שֶׁל חַיּוֹת" שֶׁהֵם בִּבְרִיאָה, וּמִשָּׁם יוֹרֵד לִיצִירָה וְנַעֲשֶׂה "נְהַר דִּי נוּר" - "עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחוּל"[75];

דְּהַיְינוּ, הַזֵּיעָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמַּיִם שֶׁדּוֹחָה בְּחִינַת הָאֵשׁ שֶׁלָּהֶם; שֶׁ"זָּעִים וְחָלִים מֵאֵימַת כִּסֵּא"[76], וּמִגּוֹדֶל הַפַּחַד יוֹצֵאת מֵהֶם בְּחִינַת הַזֵּיעָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמַּיִם, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְׁפָּעָה וְהַמְשָׁכָה כַּמַּיִם, וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה "נְהַר דִּי נוּר כו'". וּכְעִנְיַן כַּעַס עַל הַהִפּוּךְ הַנִּמְשָׁךְ מֵהֲמַת הַמְשָׁכַת הָאַהֲבָה כו'. :

וְ"תָדִין אֶת **בֵּיתִי"** הִיא בְּחִינַת **נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית**: כִּי "הֵיכַל ה' הֵמָּה" (יִרְמְיָה ז, ד). "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי **בְּתוֹכָם**" (תְּרוּמָה כה, ח) - "בְּתוֹכוֹ לֹא נֶאֱמַר[77] כו'"[78].

"וְגַם אַתָּה" - הוּא "יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל" (זְכַרְיָה ג, ח), הוּא "שׁוֹשְׁבִינָא דְּמַטְרוֹנִיתָא"[79], "בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת כו'" (בְּהַעֲלוֹתְךָ ח, ב); "כַּהֲנָא רַבָּא"[80], חֶסֶד־עֶלְיוֹן; וְאַף עַל פִּי כֵן **"תָּדִין"** - בִּבְחִינַת גְּבוּרוֹת,

וְעַל יְדֵי זֶה **"תִּשְׁמוֹר אֶת חֲצֵרִי"** (זְכַרְיָה שָׁם): "חֲצֵרִי" הוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית. כִּי הַהֶפְרֵשׁ שֶׁבֵּין בַּיִת לֶחָצֵר הוּא, שֶׁבַּיִת מְקוֹרֶה בְּגַג, שֶׁהוּא עִנְיַן פְּרִיסַת אֹהֶל וּמַקִּיף מִבְּחִינַת "סוֹבֵב כָּל עָלְמִין", מַה שֶּׁאֵין כֵּן חָצֵר אֵינָהּ מְקוֹרָה כו' וְצָרִיךְ שְׁמִירָה.

וְהִנֵּה אַחַר כָּל זֶה: "וְנָתַתִּי לְךָ **מַהְלְכִים**" - ב' בְּחִינוֹת הִילּוּךְ כו', וְהוּא לֶעָתִיד־לָבֹא. כִּי בְּהַיּוֹם נִקְרָא בְּחִינַת **"רָצוֹא וָשׁוֹב"** (יְחֶזְקֵאל א, יד):

"מַהְלְכִים" - ב' מִינֵי הִילּוּךְ, "בֵּין הָעוֹמְדִים" - בִּפְנִימִיּוּת הָעוֹמְדִים.

בְּאוֹר הַתּוֹרָה (שָׁם עַמּוּד תתקיד, ב) פֵּרֵק נוֹסָף - פֵּירוּשׁ וְעִנְיַן "עוֹמְדִים" וְהַהִילּוּךְ שֶׁלְּמַעְלָה מֵהֶעֱמִידָה).

[64] (תְּרוּמָה כו, כח. זֹהַר חֵלֶק ב תְּרוּמָה קעה, ב. חֵלֶק ג בָּלָק קפו, א. וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת. נִסְמָן בִּפְרָטִיּוּת בְּאוֹר הַתּוֹרָה שָׁם עַמּוּד תיד).

[65] (תִּקְרֵי"ג מִצְוֹת דְּאוֹרַיְיתָא וְז' דְּרַבָּנָן הֵם תר"ך עַמּוּדֵי אוֹר (פַּרְדֵּס שַׁעַר ח פֶּרֶק ג)).

[66] (נִסְמָן בְּהַגָּהָה בְּאוֹר הַתּוֹרָה שָׁם).

[67] (כִּי גּוּף הַהַמְשָׁכָה עַל יְדֵי הַחֶסֶד . . אַךְ מִבְּחִינַת חֶסֶד בִּלְבַד הָיָה מַגִּיעַ הַשְׁפָּעָה גַּם לְמִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי . . וֶאֱמֶת - שֶׁלֹּא יִגִּיעַ אֶלָּא לְמִי שֶׁרָאוּי" (תקנ"א עַמּוּד סז־ח. עַיֵּין שָׁם). עִנְיַן דֶּרֶךְ וְרֶגֶל בִּקְדוּשָׁה, וּבְקִיּוּם הַמִּצְוֹת נִשְׁמָרִים מִדֶּרֶךְ וְרֶגֶל רָעָה - רְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה שָׁם).

[68] ("אֲפִילּוּ תּוֹרָה אֵין לוֹ" (יְבָמוֹת קטז, ב). "רַק צָרִיךְ לִהְיוֹת תּוֹרָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים". וּרְאֵה אוֹר הַתּוֹרָה שָׁם הֶרְמֵז בְּ"אִם בְּדָרָכַי תֵּלֵךְ").

[69] (הֶמְשֵׁךְ הַפָּסוּק בִּזְכַרְיָה ג, ז: "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת: אִם בִּדְרָכַי תֵּלֵךְ, וְאִם אֶת מִשְׁמַרְתִּי תִּשְׁמֹר, וְגַם אַתָּה תָּדִין אֶת בֵּיתִי, וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת חֲצָרָי, וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה".

רְאֵה לְקַמָּן צד, ג בְּעִנְיַן אַחֵר. לִקּוּטֵי תּוֹרָה תֵּצֵא לז, א).

[70] (גִּיטִּין י, ב).

[71] (וְעַיֵּין בְּמִדְרַשׁ רַבָּה וְאָרָא פָּרָשָׁה ט עַל פָּסוּק "קַח אֶת מַטֶּךָ כו'": [אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹדֶה אֶת הָרְשָׁעִים אֶלָּא בְּמַטֶּה, וְלָמָּה, לְפִי שֶׁנִּמְשְׁלוּ לִכְלָבִים כו'] כְּשֵׁם שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל כֶּלֶב לִלְקוֹת בַּמַּקֵּל [כָּךְ הֵם לוֹקִים] כו'. וְהַמַּטֶּה הוּא מַטּ"ט (אוֹר הַתּוֹרָה שָׁם). וּרְאֵה סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרל"א חֵלֶק א עַמּוּד לב [רצה]. הֶמְשֵׁךְ "וְכָכָה" סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרל"ז חֵלֶק א פֶּרֶק קיט [עַמּוּד תרפח]; קכח [עַמּוּד תשיא]. תּוֹרַת שְׁמוּאֵל דְּרוּשֵׁי חֲתוּנָּה עַמּוּד רח).

[72] (בְּרָכוֹת ה, א: "לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יִצְרוֹ טוֹב עַל יִצְרוֹ הָרָע". זֹהַר חֵלֶק א רב, א. חֵלֶק ג קיג, ב. וּרְאֵה הֶעָרַת כְּבוֹד קְדוּשַׁת אַדְמוּ"ר בְּסֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תש"א עַמּוּד 59).

[73] (חֲגִיגָה יג, ב: תַּנְיָא, רַבִּי אוֹמֵר מִשּׁוּם אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסָאִי: "אֶלֶף אַלְפִין יִשְׁמְשׁוּנֵיהּ" - מִסְפַּר גְּדוּד אֶחָד, וְלִגְדוּדָיו אֵין מִסְפָּר.

וְרַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר: "אֶלֶף אַלְפִין יִשְׁמְשׁוּנֵיהּ" - לִנְהַר דִּינוּר שֶׁנֶּאֱמַר (דָּנִיֵּאל ז, י): "נְהַר דִּינוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן קֳדָמוֹהִי, אֶלֶף אַלְפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵהּ וְרִבּוֹ רִבְבָן קָדָמוֹהִי יְקוּמוּן".

מַהֵיכָן נָפִיק? מִזֵּיעָתָן שֶׁל חַיּוֹת. וּלְהֵיכָן שָׁפִיךְ? אָמַר רַב זוּטְרָא בַּר טוֹבִיָּה אָמַר רַב: עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה כג, יט): "הִנֵּה סַעֲרַת ה' חֵמָה יָצְאָה, וְסַעַר מִתְחוֹלֵל, עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחוּל".

בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה עח, א. וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת. רְאֵה גַּם לְקַמָּן לא, ב. ו. אוֹר הַתּוֹרָה שׁוֹפְטִים עַמּוּד תתכא).

[74] (דָּנִיֵּאל ז, י: "נְהַר דִּי נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן קֳדָמוֹהִי, אֶלֶף אַלְפִים יְשַׁמְּשׁוּנֵהּ וְרִבּוֹ רִבְבָן קָדָמוֹהִי יְקוּמוּן, דִּינָא יְתִב וְסִפְרִין פְּתִיחוּ". רְאֵה בַּאוּרֵי הַזֹּהַר לְהַצְמַח צֶדֶק עַמּוּד טו וְאֵילָךְ. סֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תרס"ו עַמּוּד טו).

[75] (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה בַּמִּדְבָּר יא, ב).

[76] (עַל פִּי פֵּיוּט "וְהַחַיּוֹת" בְּמוּסָף לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה (נוֹסַח אַשְׁכְּנַז): "זָעוֹת בְּלִי לֵאוֹת מֵחִיל כִּסֵּא".

רְאֵה גַּם מַאֲמָרֵי אַדְמוּ"ר הַזָּקֵן אֶתְהַלֵּךְ לְאָזְנַיִּא עַמּוּד לה).

[77] ("אֶלָּא בְּתוֹכָם". כֵּן הוּבָא בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה רֵישׁ פָּרָשַׁת נָשֹׂא וְעוֹד בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. עַיֵּין בְּרֵאשִׁית חָכְמָה שַׁעַר הָאַהֲבָה פֶּרֶק ד' קָרוֹב לְתְחִלָּתוֹ, וּבְשֵׁלָ"ה שַׁעַר הָאוֹתִיּוֹת אוֹת ל', מַסֶּכֶת תַּעֲנִית רֵישׁ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל מֵעִנְיַן הָעֲבוֹדָה, פָּרָשַׁת תְּרוּמָה חֵלֶק תּוֹרָה אוֹר שכה, ב. שכו, ב. וְעוֹד (לִקּוּטֵי שִׁיחוֹת חֵלֶק ג עַמּוּד 906)).

[78] (וְהִנֵּה לַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית עִנְיַן "תָּדִין" הוּא בִּדְבָרִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית צָרִיךְ לְהַכּוֹתָהּ בְּשֵׁבֶט. וְזֶהוּ עִנְיַן "שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָךְ": "שׁוֹפְטִים" - בְּחִינַת "תָּדִין" לַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית, "וְשׁוֹטְרִים" - בְּחִינַת שֵׁבֶט לַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית. וְעַיֵּין בַּזֹּהַר חֵלֶק ב פִּקּוּדֵי דַּף רכב סוֹף עַמּוּד א וְדַף רכג סוֹף עַמּוּד א, שֶׁלָּבָן הַמַּשְׁכָּן נַעֲשָׂה עַל יְדֵי בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב, שֶׁהֵן בְּחִינַת חֶסֶד וּגְבוּרָה, בְּצַלְאֵל - בְּחִינַת חֶסֶד, וְאָהֳלִיאָב - בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, שֶׁהוּא לְמַטָּה דָּן, בְּחִינַת "דָּן יָדִין", וְהִיְינוּ לְפִי שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת "וְגַם אַתָּה תָּדִין" (אוֹר הַתּוֹרָה)).

[79] (= שׁוֹשְׁבִין הַמַּלְכָּה (בְּנֵי יִשְׂרָאֵל). רְאֵה לְקַמָּן לב, ב).

[80] (= הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל).

"רָצוֹא" – מִמַּטָּה לְמַעְלָה, "וָש�ُוב" – מִלְמַעְלָה לְמַטָּה. אֲבָל לֶעָתִיד־לָבֹא כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה[81] בְּחִינַת "סוֹבֵב כָּל עָלְמִין", "כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה" (תְּהִלִּים קלט, יב), וְאֵין בּוֹ מַעְלָה וּמַטָּה – יִהְיֶה הַכֹּל בְּחִינַת הֲלִיכָה, שֶׁיִּהְיֶה גַּם הַשׁוֹב בְּחִינַת הֲלִיכָה כְּמוֹ הָרָצוֹא כוּ', רַק שֶׁמְּקוֹדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּחִינַת "תָּדִין" כַּנַּ"ל[82].

וְזֶהוּ עִנְיַן הַנֵּס שֶׁהָיָה בַּחֲנוּכָּה (וְכֵן בְּפוּרִים), שֶׁהָיָה תְּחִלָּה מִלְחָמָה וְאַחַר כָּךְ הַנֵּס[83] בְּיוֹם מְנוּחָה[84]. :

— * —

[81] (רְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה אֱמוֹר לה, ב).

[82] (בְּאוֹר הַתּוֹרָה שָׁם (תתקיז, ב) מְבָאֵר מַאֲמַר חַז"ל "כָּל הַשׁוֹנֶה הֲלָכוֹת", שִׂיָּיכוּת הֲלָכָה לְב' מִינֵי הִילּוּךְ).

[83] (הַיְינוּ שֶׁהָיָה נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה בְּיוֹם כ"ד כִּסְלֵו וְאַחַר כָּךְ קָבְעוּ הַיּוֹם טוֹב בְּיוֹם הַמְּנוּחָה שֶׁהוּא כ"ה כִּסְלֵו.

דְּהִנֵּה מְבֹאָר [לְעֵיל] בְּעִנְיַן "וְנָתַתִּי לְךָ מַהֲלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים", שֶׁעַל יְדֵי הַיְרִידָה לְמַטָּה נַעֲשִׂים הַנְּשָׁמוֹת בִּבְחִינַת "מַהֲלְכִים", שֶׁהוּא עִנְיַן הָעֲלִיָּה, וְיֶתֶר עַל כֵּן, שֶׁאַחַר כָּךְ מַגִּיעִים לִבְחִינַת סוֹבֵב כָּל עָלְמִין שֶׁאֵין בּוֹ מַעְלָה וּמַטָּה.

וְיֵשׁ לוֹמַר שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְיַשְּׁבוּת וּמְנוּחָה וַעֲמִידָה שֶׁלְּמַעְלָה מִבְּחִינַת הֲלִיכָה, כְּמוּבָן מֵהַמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה בְּסוֹפוֹ בְּעִנְיַן "כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם", דְּעִנְיַן הָעֲמִידָה הוּא לְפָנַי דַּיְקָא, בְּעַצְמוּתוֹ וּמַהוּתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִגֶּדֶר הֲלִיכָה וְכוּ'. וּלְפִי זֶה מוּבָן, שֶׁעִנְיַן הַנֵּס דַּחֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת מְנוּחָה וַעֲמִידָה שֶׁלְּמַעְלָה מֵעִנְיַן הַמִּלְחָמָה וְכוּ', וּמַגִּיעִים אֵלָיו דַּוְקָא עַל יְדֵי הַיְרִידָה וְהַמִּלְחָמָה וְכוּ' ("וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב" תשמ"ו).

---

*) כְּדַעַת הַמְּאִירִי שַׁבָּת כא, ב (וְלֹא כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם הִלְכוֹת חֲנוּכָּה (פֶּרֶק ג הֲלָכָה ב) שֶׁבִּכ"ה בְּכִסְלֵו הָיָה). וְכֵן הוּא בְּסֵפֶר הַמַּאֲמָרִים תקס"ג עמוד נז. שַׁעֲרֵי אוֹרָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל "בְּכ"ה בְּכִסְלֵו" פֶּרֶק נג. סֵפֶר הַמִּצְוֹת לְהַצְּמַח צֶדֶק מִצְוַת נֵר חֲנוּכָּה (עא, א). וְעוֹד. וּרְאֵה לִקּוּטֵי תּוֹרָה צַו טז, א. אֱמוֹר לה, ב. תּוֹרַת מְנַחֵם הִתְוַועֲדוּיוֹת תשמ"ו חֵלֶק ב עמוד 97. תשמ"ט חֵלֶק ב עמוד 27.

[84] (וְהַנֵּס בְּהַדְלָקַת נֵרוֹת עַל דֶּרֶךְ "לְכוּ וְנִלְכָּה בְּאוֹר ה'" כוּ', שֶׁבְּחִינַת "וְנָתַתִּי לְךָ מַהֲלְכִים" הוּא הַהִילּוּךְ בְּאוֹר הֲוָיָ"ה כְּעִנְיַן "בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן" (אוֹר הַתּוֹרָה שָׁם. וְשָׁם מְבֹאָר עַל פִּי כָּל זֶה עִנְיַן "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת")

קִיצּוּר וְזֶהוּ "אִם בְּדָרְכַי תֵּלֵךְ", שֶׁהַכֹּחַ הַזֶּה – עַל יְדֵי שֶׁהֵם "בְּנֵי יַעֲקֹב", "הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן". וְכָל הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת יִקָּרֵא דֶּרֶךְ, שֶׁהַטִּיפָּה יוֹרֶדֶת דֶּרֶךְ כָּל הָאֲבָרִים. "תָּדִין אֶת בֵּיתִי" – נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית, יַרְגִּיז עַל נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, עַל דֶּרֶךְ "נָהָר דִּינוּר שֶׁיּוֹצְאָה מִזִּיעָתָן שֶׁל חַיּוֹת". "תִּשְׁמֹר אֶת חֲצֵרִי" – אֵינוֹ מְקוֹרָה וְאַחַר זֶה "וְנָתַתִּי לְךָ מַהֲלְכִים" – ב' הִילּוּךְ).